

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

9 ביולי 2012

706

י"ט בתמוז התשע"ב

עמוד

הצעת חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012 1084

הצעת חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012

פרק א': הגדרות

הגדרות

1. בחוק זה –

- "חוק הבנקאות (רישוי)" – חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;¹
- "חוק ההגבלים העסקיים" – חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988;²
- "חוק הסדרת העיסוק" – חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995;³
- "חוק החברות" – חוק החברות, התשנ"ט-1999;⁴
- "חוק החברות הממשלתיות" – חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975;⁵
- "חוק חופש המידע" – חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998;⁶

ד ב ר י ה ס ב ר

מבוא

הציבור באופן שימנע פגיעה בתחרות ויפחית את הריכוזיות הכלכלית-משקית. מישור הפעולה השני נגע להגבלה על פעולתן של קבוצות עסקיות מורכבות הבנויות בצורת "פירמידה". מישור הפעולה השלישי נגע לתנאים להחזקה של גוף פיננסי משמעותי וגוף ריאלי משמעותי בידי אותו בעל שליטה. המלצות הוועדה ביקשו להביא להפרדה בין מי ששולט בנכס ריאלי משמעותי לבין מי ששולט בנכס פיננסי משמעותי.

אף שמדובר בשלושה מישורי פעולה קיים ביניהם קשר הדוק, זאת מכיוון שהם מיועדים בסופו של דבר להגיע לתוצאות זהות – הגברת התחרות והענפית והפחתת הריכוזיות הכלכלית-משקית באמצעות פישוט המבנה של הקבוצות העסקיות הפועלות בישראל וביזור השליטה במשק.

ביום ל' בניסן התשע"ב (22 באפריל 2012) אימצה ממשלת ישראל בהחלטה מס' 4559 את המלצות הוועדה.

החוק המוצע מבוסס על המלצות הוועדה, בשלושת מישורי הפעולה שצוינו לעיל, והוא מחולק לשלושה פרקים עיקריים: פרק ב' שעניינו בהקצאת נכסי הציבור ופרק ג' שעניינו במבנה האחזקות הפירמידלי, שהם בעיקרם חקיקה חדשה, ופרק ד' העוסק בהחזקה משותפת בנכסים ריאליים משמעותיים ובנכסים פיננסיים משמעותיים, המתקן, בעיקרו, תיקונים עקיפים לחקיקה קיימת.

פרק א': הגדרות

סעיף 1 בסעיף 1 מוצע לכלול את ההגדרות למונחים שישמשו לאורך החוק המוצע.

ביום כ"ד באדר התשע"ב (18 במרס 2012) הגישה הוועדה להגברת התחרותיות במשק (להלן – הוועדה או הוועדה להגברת התחרותיות במשק) את המלצותיה.

הוועדה בראשותו של מר חיים שני מונתה בידי ראש הממשלה, שר האוצר ונגיד בנק ישראל במטרה לבחון דרכי התמודדות עם חלק מהבעיות המבניות הקיימות במשק הישראלי. חברי הוועדה היו נציגים בכירים ממשרד ראש הממשלה, ממשרד האוצר וממשרד המשפטים וכן משרות נירות ערך ומשרות ההגבלים העסקיים.

עמדת הוועדה היא כי המשק בישראל מתאפיין בריכוזיות על-ענפית יתירה בהשוואה לשווקים אחרים ברחבי העולם. ריכוזיות זו מתבטאת, בין השאר, בכך שמספר מצומצם של אנשי עסקים שולט בשיעור ניכר של נכסים ריאליים ופיננסיים במשק. שליטה זו מושגת בחלק ניכר מהמקרים באמצעות קבוצות עסקיות המסודרות במבנה פירמידלי.

המבנה הריכוזי מעורר חשש לפגיעה באיתנות המערכת הפיננסית, לפגיעה בתחרות העסקית ואף לפגיעה בציבור החוסכים, בבעלי מניות המיעוט בחברות הציבוריות ובמחזיקי איגרות חוב בחברות איגרות חוב. המלצות הוועדה מבקשות להגביר את התחרותיות במשק הישראלי, להבטיח שוק תחרותי ויעיל, להגן על ציבור המשקיעים ולחזק את איתנותם של המתווכים הפיננסיים ואת יציבותם.

המלצות הוועדה התייחסו לשלושה מישורי פעולה. מישור הפעולה הראשון נועד להסדיר את חלוקת נכסי

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשע"ב, עמ' 206.

² ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

³ ס"ח התשנ"ה, עמ' 416.

⁴ ס"ח התשנ"ט עמ' 189; התשע"א, עמ' 1108.

⁵ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

⁶ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

"חוק ניירות ערך" – חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;⁷
 "חוק התקשורת" – חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982;⁸
 "הממונה על הגבלים עסקיים" – כמשמעותו בחוק ההגבלים העסקיים;
 "הממונה על צמצום הריכוזיות" – הממונה על צמצום הריכוזיות הכלל-משקית שמונה לפי סעיף 40;
 "רשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים" – הרשימה שפרסם הממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף 29;
 "רשימת הגורמים הריכוזיים" – הרשימה שפרסם הממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף 4;
 "רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים" – הרשימה שפרסם הממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף 30.

פרק ב': שקילת שיקולי ריכוזיות כלל-משקית ושיקולי תחרותיות ענפית בהקצאת זכויות סימן א': הגדרות

הגדרות לפרק ב'

2. בפרק זה –

"אמצעי שליטה", "החזקה", "שליטה" – כהגדרתם בחוק ניירות ערך;

ד ב ר י ה ס ב ר

פועל, תיעשה באופן מבוקר ותוך שקילת כל ההשלכות הרלוונטיות.

שיקולי תחרותיות ענפית ענינם בהשפעה התחרותית שעשויה להיות להקצאת זכויות מסוג מסוים על הענף שבו הן מוקצות. להבדיל משיקולי הריכוזיות הכלל-משקית, שיקולי התחרותיות מתמקדים בבחינה של הענף ולא של המשק כולו, והם רלוונטיים בהקצאת כל זכות משמעותית, בין אם בתשתית חיונית ובין אם לאו. שיקולים אלה מחייבים בחינה תחרותית של הענף, של מידת התחרות שבו ושל מידת הריכוזיות הענפית.

יש לזכור כי הקצאת זכויות לידיים פרטיות אינה מטרה כשלעצמה, אלא אמצעי להשגת אינטרסים אחרים. לכן, אם מתברר כי הקצאת זכויות או נכסים, במתכונתם הנוכחית, עלולה לפגוע בתחרותיות של המשק או ליצור ריכוז יתר של נכסים או זכויות אצל גורם פרטי כלשהוא, ראוי כי מקבלי ההחלטות יימנעו ממנה כליל, ידחו אותה או יקבעו במסגרת ההקצאה תנאים מגבילים שימנעו את הפגיעה באינטרס הציבורי.

סימן א': הגדרות

סעיף 2 להגדרות "החזקה בשיעור משמעותי", "זכות", "חוזה" ו"רישיון" – המונח "זכות" כולל, על פי ההגדרה המוצעת, רישיון, חוזה או החזקה בשיעור משמעותי, כאשר כל אחד ממונחים אלה מוגדר בסעיף המוצע, כמפורט להלן:

פרק ב': שקילת שיקולי ריכוזיות כלל-משקית ושיקולי תחרותיות ענפית

כללי המדינה מקצה זכויות שונות בנכסים ציבוריים לגופים פרטיים. להקצאתן של זכויות אלה ישנה השפעה משמעותית על מבנה המשק, ובכלל זה על מידת התחרותיות בענף הרלוונטי להקצאה ועל מידת הריכוזיות הכלל-משקית. מטרתו של פרק ב' המוצע להקנות למאסדרים (רגולטורים) סמכות לשקול את השיקולים הרלוונטיים – שיקולי תחרותיות ענפית ושיקולי ריכוזיות כלל-משקית – בעת הקצאת זכויות, כדי להבטיח את הגברת התחרותיות הענפית ואת ביזור הריכוזיות הכלל-משקית במסגרת הליכים של הקצאת נכסים על ידי המדינה, ולהסדיר את השימוש בסמכות זו. לצד זה מוצע להסמין את הממונה על צמצום הריכוזיות הכלל-משקית, שימונה לפי הוראות החוק המוצע (להלן – הממונה על צמצום הריכוזיות), ואת הממונה על הגבלים עסקיים ליתן למאסדרים חוות דעת, בתחום צמצום הריכוזיות הכלל-משקית ובתחום התחרות הענפית, בהתאמה.

מספר מצומצם של קבוצות מחזיקים גדולות חולשות כיום על חלק משמעותי מן התשתיות החיוניות שהקצתה המדינה עד היום. קבוצות אלה צברו כוח רב, בין השאר, בעקבות הזכויות שהוקצו להן.

שיקולי ריכוזיות כלל-משקית ענינם בביזור הכוח המוענק למחזיקים בתשתיות חיוניות, כך שהרחבת שליטה של מחזיק חזק אל תשתית חיונית נוספת לזו שבה הוא

⁷ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשע"א, עמ' 206.

⁸ ס"ח התשמ"ב, עמ' 218.

"החזקה בשיעור משמעותי" – שליטה בתאגיד, שבידי המדינה, או אמצעי שליטה בתאגיד, שבהחזקת המדינה, בשיעור העולה על 20% מאותו סוג של אמצעי שליטה, וכן אישור הנדרש מאת המדינה או מי מטעמה, לפי דין או הסכם, להעברת שליטה או להעברת אמצעי שליטה, גם אם אינם בידי המדינה, לאחר;

"הקצאה", של זכות – כמפורט להלן, לפי העניין;

(1) מתן רישיון, למעט הארכת רישיון או חידוש רישיון, וכן מתן אישור כאמור בהגדרה "רישיון";

(2) התקשרות בחוזה או מתן אישור כאמור בהגדרה "חוזה";

(3) העברת החזקה בשיעור משמעותי או מתן אישור כאמור בהגדרה "החזקה בשיעור משמעותי";

"זכות" – רישיון, חוזה או החזקה בשיעור משמעותי;

"חברה ממשלתית", "רשות החברות הממשלתית" – כמשמעותן בחוק החברות הממשלתיות;

ד ב ר י ה ס ב ר

למדינה. ההגדרה אינה כוללת התקשרויות אחרות, כגון התקשרויות המדינה לרכישת נכס שאינו תחום תשתית חיונית ואף אינה כוללת התקשרויות לרכישת שירות מגורם הפועל בתחום תשתית חיונית.

בנוסף ההגדרה עשויה לחול על התקשרויות שעניינן פעילות שהיא תחום תשתית חיונית של חברות ממשלתיות ושל תאגידים סטטוטוריים אשר הממשלה קבעה בהחלטה שקיבלה לעניין זה, לפי הוראות סעיף 16 המוצע, ובתנאים שנקבעו על ידה.

ייתכנו גם מקרים שבהם נערכה התקשרות בהליך לפי חוק חובת מכרזים כאמור, וכעבור זמן מבקש הגורם המתקשר להעבירה, כולה או חלקה, לאחר מקום שבו העברה כאמור מחייבת, לפי ההתקשרות, אישור, מוצע כי גם אישור כאמור ייכלל בהגדרה "חוזה".

"רישיון" – מוגדר על פי המוצע ככולל כל סוג של הרשאה הניתנת על ידי מאסדר לתחום פעילות שהוא תחום תשתית חיונית, היינו – רישיון, זיכיון, היתר או כל הרשאה אחרת. בהגדרה המוצעת לא נכללים רישיונות לפעילות שאינה תחום התשתית החיונית גרידא.

כמו כן מוצע לכלול בהגדרה "רישיון" כל אישור הנדרש לפי דין או הסכם להעברת הרשאה כאמור, כולה או חלקה, לאחר, ובכלל זה אישור הנדרש לצורך העברת שליטה או אמצעי שליטה בבעל ההרשאה.

להגדרה "הקצאה", של זכות – השימוש במונח הקצאה במהלך פרק ב' המוצע עניינו בהקצאה של זכויות על ידי המדינה, ובמקרים מסוימים גם על ידי חברות ממשלתיות או תאגידים ציבוריים. ההגדרה כוללת, לפי העניין;

(1) מתן רישיון, כאמור בהגדרה "רישיון", ובכלל זה מתן אישור להעברת הרישיון, או השליטה בו, ולמעט הארכה

"החזקה בשיעור משמעותי" – מוגדרת על פי המוצע כשליטה בתאגיד, המצויה בידי המדינה, או אמצעי שליטה בתאגיד, המוחזקים בידי המדינה, בשיעור העולה על 20% מאותו סוג של אמצעי שליטה. כמו כן מוצע לכלול בהגדרה זו אישור הנדרש מאת המדינה או מי מטעמה, לפי דין או הסכם, להעברה לאחר של שליטה או אמצעי שליטה, גם אם אינם בידי המדינה, וגם אם שיעור אמצעי השליטה אינו עולה של 20%. זאת, כדוגמת, אישור להעברת אמצעי שליטה בחברה ממשלתית שהופרטה, גם בהעברות עתידיות.

מבין שלוש החלופות שבהגדרה "זכות", הגדרת "החזקה בשיעור משמעותי" היא ההגדרה היחידה שאינה מתייחסת לתשתיות חיוניות בלבד. היינו, מוצע לקבוע כי שליטה או אמצעי שליטה, שבידי המדינה או שנדרש אישור המדינה, על פי דין או הסכם, להעברתם, תידון כ"זכות" לעניין שיקולי ריכוזיות ותחרותיות, בעת הקצאתה, בין שהשליטה או אמצעי השליטה הם בתאגיד שפעילותו בתחום תשתית חיונית ובין אם לאו. זאת, על בסיס הגישה כי שליטת המדינה בתאגיד או החזקת אמצעי שליטה בתאגיד בשיעור משמעותי, בידי המדינה, וכן דרישת המדינה למתן אישור בעת העברת זכויות אלה, הם בגדר משאב ציבורי, ומחייבים התייחסות מיוחדת.

"חוזה" – מוגדר על פי המוצע כהתקשרות חוזית להחזקה או להפעלה של נכס או למתן שירות, אשר תחום הפעילות שלגביו נערכת ההתקשרות הוא תחום תשתית חיונית, ואשר נערכת לפי חוק חובת המכרזים על ידי המדינה.

יובהר כי ההגדרה המוצעת מתייחסת להתקשרויות שעניינן הפעילות שהיא תחום התשתית החיונית, כדוגמת הסכמי B.O.T. להקמה של תשתיות ולהפעלתן בידי גורמים פרטיים, ביחס לתקופה שלאחריה הם מועברים

“חווה” – התקשרות להחזקה או להפעלה של נכס או למתן שירות, שתחום הפעילות שלגביו היא נערכת הוא תחום תשתית חיונית, ואשר נערכת במסגרת הליך לפי חוק חובת המכרזים, התשנ”ב-1992, שנוקט אחד מאלה, לרבות אישור הנדרש לפי התקשרות כאמור להעברתה, כולה או חלקה, לאחר:

(1) המדינה;

(2) חברה ממשלתית או תאגיד שהוקם לפי חוק, אשר הממשלה קבעה בהחלטתה לפי סעיף 16 ובכפוף לתנאי ההחלטה;

“מאסדר” – מי שמוענקת לו לפי דין סמכות הקצאה של זכות, לרבות שר משרי הממשלה ומי ששר אצל לו את סמכותו כאמור;

“נושא תשתית חיונית” – נושא המנוי בטור א’ לתוספת, הכולל תחום תשתית חיונית אחד או יותר;

“רישיון” – הרשאה ובכלל זה רישיון, זיכיון או היתר, שתחום הפעילות שלגביו היא נדרשת הוא תחום תשתית חיונית, וכן אישור הנדרש לפי דין או הסכם להעברת הרשאה כאמור, כולה או חלקה, לאחר, ובכלל זה אישור הנדרש כאמור לצורך העברת שליטה או אמצעי שליטה בבעל ההרשאה;

“תחום תשתית חיונית” – תחום פעילות שבו נעשה שימוש בתשתית חיונית או במשאב ציבורי, או שבמסגרתו מוענק שירות חיוני לציבור, המנוי בטור ב’ לתוספת.

ד ב ר י ה ס ב ר

בתחומי פעילות המוגדרים כתחומי תשתית חיונית והחזקה בזכויות בתחומי תשתית חיונית, מחייבות הליך הקצאה ייחודי, זאת בשל ההשפעה שלהם על הריכוזיות הכלל-משקית. רשימת תחומי התשתיות החיוניות היא רשימה סגורה, המנויה בטור ב’ לתוספת המוצעת. ברשימה כלולים תחומי פעילות שבהם נעשה שימוש בתשתית חיונית או במשאב ציבורי או שבמסגרתם מוענק שירות חיוני לציבור. רק תחומי פעילות העונים על הגדרה זו יכול שייכללו בתוספת, ככל שיערכו בה שינויים בעתיד מכוח סמכות הממשלה כמוצע בסעיף 18.

תחומי התשתית החיונית, המנויים כאמור בטור ב’ לתוספת, ממוינים על פי נושאים, כמפורט בטור א’ לתוספת (נושאי תשתית חיונית). בנושא אחד יכול שייכלל תחום תשתית חיונית אחד או יותר. רשימת הנושאים רלוונטית לשאלה אם הקצאה של זכות מסוג מסוים לגורם ריכוזי כלשהו היא בגדר הקצאת זכות שהוראות פרק ב’ המוצע חלות עליה. ככלל, ביחס לגורם ריכוזי שהוא בעל זכות בתשתית חיונית או שהיקף הפעילות שלו בתחום האמור עולה על מחצית מהיקף הפעילות הכולל בתחום, יחולו הוראות החוק המוצע על הקצאת זכות בתחום תשתית חיונית נוסף על התחום שבו הוא פועל והשייך לנושא אחר (ר’ דברי הסבר להגדרה “הקצאת זכות” שבסעיף 3 המוצע).

לגבי חלק מתחומי התשתית החיונית מוצע לקבוע, בטור ג’ לתוספת, היקף פעילות מוערי או תנאי אחר, זאת כדי להבהיר שבאותו תחום רק הקצאה בשיעור מסוים או בכפוף לאותו תנאי יכולה להשפיע על הריכוזיות. שיעור או תנאי כאמור, אם נקבעו לעניין תחום מסוים, יובאו בחשבון לעניין הקביעה מיהו “בעל זכות בתשתית חיונית”

של הרישיון או חידושו. הכוונה היא למעט את המקרים שבהם הארכת הרישיון או חידושו אינה מצריכה שיקול דעת הדומה לזה שמופעל בעת ההקצאה הראשונית;

(2) התקשרות בחווה, או מתן אישור להעברתה לאחר, כאמור בהגדרה “חווה”;

(3) העברה של שליטה או אמצעי שליטה שבידי המדינה, כאמור בהגדרה “החזקה בשיעור משמעותי”, או מתן אישור להעברת החזקה בשיעור משמעותי, כאמור באותה הגדרה.

שלוש דרכים אלה להקצאת זכות, על פי סוגי הזכויות, הן הדרכים העיקריות לשימוש בנכסי מדינה על ידי המגזר הפרטי ומתן שירות באמצעותם.

להגדרה “מאסדר” – לפי החוק המוצע, החובה לשקול שיקולי תחרותיות וריכוזיות תחול על מאסדרים (רגולטורים). מוצע להגדיר “מאסדר” כמי שמוענקת לו לפי דין סמכות הקצאה של זכות, קרי מי שמוקנית לו סמכות על פי חוק להעניק רישיון, להתקשר בחווה או להעביר החזקה בשיעור משמעותי, בהתאם להגדרת כל אחד ממונחים אלה בחוק המוצע. הגדרה זו כוללת, כמוכן, גם שר משרי הממשלה או מי ששר אצל לו את סמכותו, וכן כל בעל סמכות לפי חוק להקצות זכויות כאמור. יובהר כי ישנם גורמים רבים במערך הממשלתי שנתונים להם סמכויות אסדרה אחרות, אשר הגדרת “מאסדר” לעניין החוק המוצע אינה חלה עליהם, שכן הם אינם עוסקים בהקצאת זכות כהגדרתה בחוק המוצע.

להגדרות “נושא תשתית חיונית” ו“תחום תשתית חיונית” – על פי המוצע בפרק ב’ להצעת החוק, הקצאה של זכויות

⁹ ס”ח התשנ”ב, עמ’ 114.

סימן ב': שיקולי ריכוזיות כלל-משקית בהקצאת זכויות

בסימן זה –

3. הגדרת גורם ריכוזי והקצאת זכות לגורם ריכוזי

"גורם ריכוזי" – גורם המנוי ברשימת הגורמים הריכוזיים;

"הקצאת זכות", לגורם ריכוזי – הקצאה של זכות כמפורט להלן, לפי העניין;

(1) לעניין גורם ריכוזי כאמור בסעיף 4(א) – הקצאת זכות בתחום תשתית חיונית נוסף על התחום שהוא בעל זכות בו, ובלבד שהתחום הנוסף כלול בנושא תשתית חיונית השונה מנושא התשתית החיונית שבה כלול התחום שהוא בעל זכות בו;

(2) לעניין גורם ריכוזי כאמור בסעיף 4(א) – הקצאת זכות בתחום תשתית חיונית נוסף על התחום שבו היקף הפעילות המצטבר עולה על מחצית מכלל הפעילות באותו תחום; ובלבד שהתחום הנוסף כלול בנושא תשתית חיונית השונה מנושא התשתית החיונית שבה כלול התחום שבו היקף הפעילות המצטבר עולה על השיעור האמור;

(3) לעניין גורם ריכוזי כאמור בסעיף 4(א) – הקצאת זכות בתחום תשתית חיונית כלשהו;

(4) לעניין כל גורם ריכוזי – הקצאת החזקה בשיעור משמעותי;

לעניין הגדרה זו –

נקבעו לגבי תחום תשתית חיונית מסוים, בטור ג' לתוספת, היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין הקצאה – יראו כהקצאת זכות באותו תחום, לעניין פסקאות (1) עד (3) להגדרה זו, רק הקצאה של זכות בהיקף הפעילות המזערי לפחות או בהתאם להגבלה האחרת, שנקבעו בטור ג' לתוספת, לפי העניין.

4. רשימת הגורמים הריכוזיים (א) הממונה על צמצום הריכוזיות יפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר את רשימת הגורמים הריכוזיים, שתכלול את מי שמתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא בעל זכות, וכן גוף פיננסי המנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים (בסעיף קטן זה – גוף פיננסי משמעותי) או תאגיד ריאלי המנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שנקבע לפי סעיף 30(ג) (בפסקה זו – תאגיד ריאלי משמעותי), ואם הוא משתייך לקבוצת מחזיקים – קבוצת המחזיקים כוללת בעל זכות אחד לפחות, בין לבד ובין יחד עם אחר, וכן גוף פיננסי משמעותי או תאגיד ריאלי משמעותי, אחד לפחות; לעניין פסקה זו –

דברי הסבר

הריכוזיים. גורם המנוי ברשימה זו ייחשב, לפי הוראות סעיף 3 המוצע, ל"גורם ריכוזי" לעניין סימן ב' המוצע.

על פי הוראות סעיף 4(א) להצעת החוק, יפרסם הממונה על צמצום הריכוזיות ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר את רשימת הגורמים הריכוזיים. רשימת הגורמים הריכוזיים תכלול את מי שמתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא בעל זכות, כהגדרתה המוצעת של "זכות", בסעיף 2 להצעת החוק, ובנוסף הוא תאגיד ריאלי משמעותי, המנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים על בסיס בחינת מחזור המכירות שלו, או שהוא גוף פיננסי משמעותי המנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים. על פי המוצע התנאים האמורים יכול שיתקיימו בגורם עצמו או בתאגידים הנמנים עם קבוצת המחזיקים שאליה הוא שייך

לצורך הגדרתו כגורם ריכוזי (ר' דברי הסבר לסעיף 4(א)1) המוצע, ולעניין הקביעה אם ההקצאה היא בגדר "הקצאת זכות" בתשתית חיונית לעניין החוק המוצע (ר' דברי הסבר להגדרה "הקצאת זכות" שבסעיף 3 המוצע).

סימן ב': שיקולי ריכוזיות כלל-משקית בהקצאת זכויות

כללי סימן ב' המוצע עניינו בשקילת שיקולי ריכוזיות כלל-משקית בהקצאת זכויות. על פי המוצע, ההליכים שבהם יש לשקול שיקולים כאמור הינם ההליכי הקצאת זכויות לגורמים ריכוזיים.

סעיפים 3 ו-4 כדי להבטיח את הוודאות הרגולטורית והעסקית הנדרשת, מוצע לפרסם, בהתאם להוראות סעיף 4 המוצע, רשימה של הגורמים

(א) "קבוצת מחזיקים" – תאגיד, השולט בתאגיד או תאגיד בשליטת מי מהם;

(ב) נקבעו לגבי תחום תשתית חיונית מסוים, בטור ג' לתוספת, היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין בעל הזכות באותו תחום תשתית חיונית, יראו כבעל זכות באותו תחום, לעניין פסקה זו, רק את מי שבבעלותו זכות בהיקף הפעילות המזערי לפחות או בהתאם להגבלה האחרת, שנקבעו בטור ג' לתוספת, לפי העניין;

(2) היקף הפעילות המצטבר שלו או של קבוצת המחזיקים, כהגדרתה בפסקה (1), שאליה הוא משתייך, בתחום תשתית חיונית, עולה על מחצית מכלל הפעילות באותו תחום;

(3) הוא בעל השליטה בעיתון כהגדרתו בסעיף 4ח6 לחוק התקשורת, או נמצא בשליטת בעל שליטה כאמור.

(ב) רשימת הגורמים הריכוזיים לא תכלול את המדינה, תאגיד שהוקם לפי חוק או רשות מקומית, ולעניין קבוצת מחזיקים כהגדרתה בסעיף קטן (א), לא יראו במדינה בעלת שליטה.

(ג) הממונה על צמצום הריכוזיות יגבש את רשימת הגורמים הריכוזיים בהתאם להוראות אלה:

(1) קביעת הגורמים הריכוזיים תיעשה בידי הממונה על הגבלים עסקיים, בין השאר, על פי מידע שימסרו לו המאסדרים; המאסדרים יעמידו לרשות הממונה על הגבלים עסקיים את המידע הדרוש לו לשם גיבוש הרשימה כאמור;

ד ב ר י ה ס ב ר

(3) הוא בעל שליטה בעיתון, כהגדרתו בסעיף 4ח6 לחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982, או מי שנמצא בשליטת בעל שליטה כאמור. המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק כללו התייחסות מפורשת להכללתם של בעלי שליטה בעיתונים יומיים בעלי תפוצה ארצית, בגדר גורמים רלוונטיים לדיון בתחום הריכוזיות ומניעת הרחבתה.

התנאים המפורטים לעיל, מהווים כאמור תנאי סף לקביעת גורם כ"גורם ריכוזי" לצורך הוראות סימן ב' המוצע. הנחת המוצא היא כי גורם שמתקיימים בו תנאים כאמור הוא גורם משמעותי במשק, המרכז בידו עוצמה והשפעה, ובכלל זה על המאסדרים בתחומים שבהם הוא פועל. כך כאשר בעל זכות הוא גוף פיננסי או תאגיד ריאלי משמעותי במשק וכך כאשר גורם מחזיק בלמעלה ממחצית מן הפעילות בתחום תשתית חיונית, אף אם אין הוא באותה העת גם גוף פיננסי או תאגיד ריאלי משמעותי. מטרת ההסדרים הקבועים בפרק ב' המוצע, כפי שהוצעו גם על ידי הוועדה לבחינת הריכוזיות במשק, ואומצו בידי הממשלה, היא לצמצם את ההתרחבות של גורמים אלה לתחומי תשתית נוספים, למנוע את שילוב הזיקות וההשפעה בין תחומי משק שונים ומאסדרים, ולקדם את הגדלת מספר השחקנים בתחום התשתיות החיוניות. באופן מיוחד מושם הדגש על תשתית בעלת מאפיינים ציבוריים הנוגעים לכלל הציבור או לחלק משמעותי ממנו ושאספקתה הסדירה חיונית לציבור בישראל. לצד אלה

והכוללת נוסף עליו גם את התאגידים שבשליטתו, ואלה שבשליטת השולט בו.

לעניין היותו של גורם "בעל זכות", מוצע לקבוע כי אם נקבעו בטור ג' לתוספת היקף מזערי או תנאי אחר לעניין זה, לא ייחשב הגורם "בעל זכות" אלא אם כן התקיים לגביו השיעור או התנאי האמור. כך למשל בתחום הפקת מים מותפלים, יימנה ברשימת הגורמים הריכוזיים גורם שהוא בעל רישיון להפקת מים באמצעות התפלה בהיקף העולה על 20% מכלל המים המותפלים בישראל, ושנוסף על כך הוא תאגיד ריאלי משמעותי או גוף פיננסי משמעותי כאמור לעיל. גורם שהוא בעל רישיון להפקת מים באמצעות התפלה בהיקף נמוך יותר, לא יכלול ברשימה בשל כך, וזאת גם אם הוא תאגיד ריאלי משמעותי או גוף פיננסי משמעותי כאמור.

(2) פעילותו בתחום תשתית חיונית עולה על מחצית מכלל הפעילות באותו התחום. די בהתקיימותו של תנאי זה כדי להגדיר גורם כ"ריכוזי". יובהר כי לעניין זה, מחושבת כלל הפעילות בתחום תשתית חיונית ככוללת הן את פעילותם של גורמים העומדים בתנאי הקבוע לגבי אותו תחום בטור ג' לתוספת, ככל שקבוע, והן של גורמים אחרים בתחום תשתית חיונית זה, גם אם אינם עומדים בתנאי האמור.

(2) הממונה על הגבלים עסקיים יבחן את קביעתו לפי פסקה (1), אחת לשנה;

(3) הממונה על הגבלים עסקיים ימסור את רשימת הגורמים הריכוזיים שקבע לפי פסקה (1), וכל עדכון שלה, לממונה על צמצום הריכוזיות.

(ד) רשימת הגורמים הריכוזיים תכלול את שם הגורם הריכוזי, התנאי לפי פסקאות (1) עד (3) של סעיף קטן (א) שבשלו הוא כלול ברשימה, תחום התשתית החיונית הנוגע לעניין, וכל פרט נוסף שיקבע שר האוצר, בהתייעצות עם הממונה על הגבלים עסקיים ובאישור הממשלה; ובלבד שהרשימה לא תכלול מידע שאין למסרו לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, ורשאי הממונה על צמצום הריכוזיות שלא לכלול ברשימה האמורה מידע שאין חובה למסרו לפי סעיף 9(ב) לאותו חוק.

ד ב ר י ה ס ב ר

הממונה על הגבלים ובאישור הממשלה, לקבוע פרטים נוספים שייכללו ברשימה. עוד מוצע לקבוע כי הרשימה לא תכלול פרטי מידע שאין למסרו לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן – חוק חופש המידע), וכי רשאי הממונה על צמצום הריכוזיות שלא לכלול בה מידע שאין למסרו לפי סעיף 9(ב) לחוק האמור.

בנוסף מוצע להגדיר בסעיף 3 להצעת החוק מהי "הקצאת זכות" לגורם ריכוזי, שבמהלכה יש לשקול שיקולי ריכוזיות כלל-משקית בהתאם להוראות סימן ב' המוצע.

על פי המוצע, הקצאה של זכות, לגורם ריכוזי, עניינה באחת מאלה, בהתאם לשלושת סוגי הגורמים הריכוזיים:

(1) לגבי מי שהוא גורם ריכוזי בשל היותו, הוא או קבוצת המחזיקים שאליה הוא שייך כמפורט לעיל, בעל זכות בתשתית חיונית, ובה בעת גם גוף פיננסי משמעותי או תאגיד ריאלי משמעותי שהוגדר ככזה בשל היקף מחזור המכירות שלו – יראו כהקצאת זכות בהקשר שלו – הקצאה של זכות בתחום תשתית חיונית נוסף על התחום שבו הוא בעל זכות, וזאת – אם תחום התשתית הנוסף כלול בנושא תשתית חיונית שונה מנושא התשתית החיונית שבו כלול תחום התשתית החיונית שבו הוא בעל זכות כאמור. הקצאה של זכות לגורם ריכוזי לא יתייחס בגדר הקצאה שהוראות הסימן המוצע חלות עליה כאשר היא מהווה העמקה או הרחבה של שליטתו של הגורם הריכוזי בתחום שבו הוא בעל זכות. במקרים המתאימים תיערך הבחינה של הרחבת השליטה כאמור במסגרת שיקולי תחרותיות ענפית.

(2) לגבי מי שהוא גורם ריכוזי בשל היקף הפעילות שלו או של קבוצת המחזיקים שאליה הוא משתייך, בתחום תשתית חיונית, העולה על מחצית מכלל הפעילות באותו תחום – יראו כהקצאת זכות גם בהקשר שלו – הקצאה של זכות בתחום תשתית חיונית נוסף על התחום שבו הוא פועל כאמור, וזאת – אם תחום התשתית הנוסף כלול בנושא תשתית חיונית שונה מנושא התשתית החיונית שבו כלול תחום התשתית החיונית שבו פועל הגורם הריכוזי. גם לעניין זה, "הקצאה" אינה כוללת העמקה או הרחבה של שליטתו של הגורם האמור בתחום התשתית החיונית שבה היקף פעילותו עולה על מחצית הפעילות בתחום. במקרים המתאימים תיערך הבחינה של הרחבת השליטה כאמור במסגרת שיקולי תחרותיות ענפית.

מושם דגש גם על משאבים ציבוריים ונכסי ציבור, כאשר בחלק מן המקרים משאבי הציבור הם משאבים מצומצמים או מוגבלים.

בסעיף 4(ב) מוצע לקבוע כי רשימת הגורמים הריכוזיים לא תכלול את המדינה, תאגידים שהוקמו לפי חוק או רשויות מקומיות, זאת מכיוון שהמדינה והרשויות המקומיות, כגורמים שלטוניים, אינם פועלים על פי זכויות המוקנות להם על ידי מאסדרים, אלא אמונים על פי חוק לפעול על פי הסמכויות ותחומי הפעולה שהוקנו להם על פי דין. גם תאגידים שהוקמו לפי חוק פועלים בתחומים ועל פי סמכויות שקבע להם המחוקק. בין הגורמים הריכוזיים, על פי הגדרתם, יכול שיימנו גם חברות ממשלתיות מסוימות, לרבות בשל האפשרות שהרחבת הפעילות של מי מהן לתחומים נוספים, הפרטות שלהן ופעולות אחרות, עלולות לעורר שאלות של תחרותיות וריכוזיות, ובשל העוצמה שמרכוזות חברות אלה וההשפעה הרבה שלהן. בהתאמה, מובהר כי לעניין "קבוצת מחזיקים" לא יראו במדינה כבעלת שליטה. בההרה זו נדרשת, בין השאר, נוכח בעלות המדינה בחברות הממשלתיות, והאפשרות כי בהעדר הבהרה כמוצע, הן ייחשבו לחברות-אחיות, השייכות לאותה קבוצת מחזיקים, ויראו בכל החברות הממשלתיות גורמים ריכוזיים בלא קשר לתחומי פעילותן.

בסעיף 4(ג) מוצע לקבוע את דרך קביעת הרשימה של הגורמים הריכוזיים וגיבושה. על פי המוצע הממונה על צמצום הריכוזיות יגבש את רשימת הגורמים הריכוזיים, לפי קביעותיו של הממונה על הגבלים עסקיים. הממונה על הגבלים עסקיים יקבע את הרשימה, בין השאר, על פי מידע שימסרו לו המאסדרים ועל פי מידע שיאסוף בעצמו, לרבות ממושאי הרשימה. לשם כך, יעמידו המאסדרים לרשותו את המידע הדרוש לו לשם גיבוש הרשימה. הממונה יבחן את נכונות הרשימה אחת לשנה. הרשימה וכל עדכון שלה יועברו מהממונה על הגבלים עסקיים לידו הממונה על צמצום הריכוזיות, לצורך פרסומה.

בסעיף 4(ד) מוצע לקבוע את הפרטים שייכללו ברשימת הגורמים הריכוזיים. על פי המוצע תכלול הרשימה את שם הגורם הריכוזי, התנאים המתקיימים בו שבגינם הוא כלול ברשימה ותחום התשתיות החיוניות הנוגע לעניין. כמו כן מוצע להסמיך את שר האוצר, בהתייעצות עם

5. (א) מאסדר רשאי שלא להקצות זכות לגורם ריכוזי, לאחר שמצא שאין בכך כדי לפגוע בתחום שבו מוקצית הזכות ובהסדרת התחום האמור.

(ב) מאסדר המבקש לאפשר הקצאה של זכות לגורם ריכוזי, לא יעשה כן, ובכלל זה לא יאפשר לגורם ריכוזי להשתתף בהליך ההקצאה של הזכות ולא יקבע תנאים המאפשרים את הקצאת הזכות לגורם ריכוזי כאמור, אלא לאחר ששקל שיקולי ריכוזיות כלל-משקית כאמור בסעיף קטן (ד). בהתייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות.

ד ב ר י ה ס ב ר

לגבי תחום תשתית חיונית מסוים, שיעור מזערי או תנאי אחר, יחולו הוראות סימן ב' המוצע רק על הקצאת זכות בתחום האמור באותו שיעור או על פי אותו תנאי, לפי העניין. וזאת לגבי הקצאות כאמור בפסקאות (1) עד (3) לעיל. כך למשל, בהמשך לדוגמה שניתנה לעיל, בדברי ההסבר לסעיף 4א, בתחום ההפקה של מים מותפלים – מתן רישיון להתפלת מי ים בשיעור העולה על השיעור המזערי המנוי בטור ג', קרי העולה על 20% מסך המים המותפלים, מחייב את המאסדר מקצה הזכות לשקול שיקולי ריכוזיות. על המאסדר יהיה להחליט אם לאפשר הקצאת הזכות למבקש שהוא גורם ריכוזי, בתחום תשתית אחר, שאינו בנושא הפקת מים.

סעיף 5 לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע, כי מאסדר יהיה רשאי להחליט כי זכות מסוימת לא תוקצה לגורם ריכוזי. טרם קבלת החלטה כאמור, יהיה על המאסדר לשקול אם יש בהחלטה כדי לפגוע בתחום שבו מוקצית הזכות או בהסדרת התחום האמור. אם ימצא המאסדר שאין בהחלטה כאמור כדי לגרום לכך, יהיה רשאי שלא להקצות את הזכות לגורם ריכוזי. החלטה כאמור יכול שתהיה כללית, קודם פתיחה בהליכי ההקצאה, ויכול שתהיה במהלך הליכי ההקצאה. למעשה, מטרתה של ההוראה להסמיך את המאסדר להימנע מהקצאת הזכות לגורם ריכוזי, בכפוף למניעת פגיעה ברווחת הצרכן, ולהימנע מהרחבת הריכוזיות במשק, לאחר שנבחנו על ידו השיקולים כמפורט לעיל, וזאת בהסתכלות כללית על התחום המוסדר על ידו, הגורמים הפועלים בו והגורמים שעשויים להיות רלוונטיים לקבלת הזכות המוקצית.

לעניין זה יובהר כי השיקולים שעל המאסדר לשקול בעניין זה – פגיעה בתחום שבו מוקצית הזכות או בהסדרת התחום – משמעויותיה רחבות ומשתנות מתחום לתחום. חזקה על המאסדר, אשר אמון על התחום שבאחריותו, שידע לשקול את כל השיקולים הרלוונטיים כדי להבטיח שבהחלטתו לא יהיה כדי לפגוע בתחום התשתית החיונית או בהסדרתו. יציין כי הוראת סעיף קטן (א) המוצע כפופה להוראת סעיף קטן (ה) המוצע, ולפיה הפעלת הסמכות תיעשה באופן שיבטיח כי לא תיגרם פגיעה משמעותית ברווחת הצרכנים.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע חובת התייעצות של המאסדר עם הממונה על צמצום הריכוזיות, בשני מצבים: האחד – כאשר מאסדר אשר שקל את השיקולים האמורים בסעיף קטן (א) המוצע,

כפי שפורט לעיל, בדברי ההסבר להגדרה "גורם ריכוזי" ולסעיף 4א) המוצע, שני סוגים אלה של גורמים ריכוזיים (הסוג המפורט בפסקה (1) והסוג המפורט בפסקה (2), לעיל) מייצגים את האחזקה המשמעותית בתשתית חיונית, במידה המעוררת חשש כי הקצאה של תשתית חיונית נוספת בתחום אחר עלולה לפגוע באינטרס הציבורי. אמנם, במקרים מסוימים, עלולה להיגרם פגיעה באינטרס הציבורי גם אם יגדלו אחזקותיו של בעל הזכות באותו תחום תשתית או בתחום תשתית חיונית המצוי באותו נושא, אך בהקשר זה תיבחן ההקצאה, ככלל, בהיבט התחרותיות. לעומת זאת, קיים חשש כי האינטרס הציבורי ייפגע ברמה המשקית, כתוצאה מהרחבת ההשפעה של הגורם הריכוזי לתחום תשתיות אחר, שאינו באותו נושא. זאת, בוודאי כאשר בעל הזכות מחזיק למעלה ממחצית הפעילות בתחום התשתית החיונית וממילא, הוא בעל מעמד מרכזי באותו תחום תשתית חיונית. דבר זה נכון גם ביחס לגופים המהווים גם גוף פיננסי משמעותי או תאגיד ריאלי משמעותי.

בנוסף, וכפי שנקבע בדוח הביניים של הוועדה להגברת התחרותיות במשק, לסוגיית הריכוזיות בהקשר של הליכי הקצאת נכסים וזכויות היטב נוסף ביחס לגופים שפעילותם מהווה חלק ניכר מן התמ"ג (תוצר מקומי גולמי) בישראל. החשש הוא שגידול יתר של גופים אלה, על דרך הקצאת נכסים וזכויות נוספות מצד המדינה, תהפוך אותם לגופים "גדולים מכדי להיכשל". במילים אחרות, ייתכן המצב כי גודלם של גופים אלה, לאחר הקצאה של נכסי מדינה נוספים, עלול לגרום עיוות בקבלת החלטות של המערכת הרגולטורית והפיננסית, בשל הסיכון הסיסטמי שהם יוצרים ברמת המשק.

(3) לגבי מי שהוא גורם ריכוזי בשל היותו בעל שליטה בעיתון או מי שנמצא בשליטתו של בעל שליטה כאמור – יראו כהקצאת זכות – הקצאת של זכות בכל תחום תשתית חיונית. שליטה בעיתון יומי בתפוצה ארצית שקולה, מבחינת חשיבותה הציבורית, להחזקה בתשתית חיונית, ולכן הקצאתה של זכות בתשתית חיונית לגורם כזה מעלה אף היא חשש להגברת הריכוזיות הכלל-משקית.

(4) בנוסף, יראו כהקצאת זכות לכל אחד משלושת סוגי הגורמים הריכוזיים האמורים – גם הקצאה של "החזקה בשיעור משמעותי" בהגדרתה המוצעת. זאת, מכיוון שהחזקה בשיעור משמעותי בתאגידים היא בגדר נכס ומשאב ציבורי.

עוד מוצע להבהיר, בהגדרה המוצעת ל"הקצאה של זכות", כי במקרים שבהם נקבע לעניין זה, בטור ג' לתוספת,

(ג) מי שמוסמך לפי הדין החל על ההקצאה לקבוע כללים בעניינה, רשאי, בדרך הקבועה באותו דין, לאחר ששקל שיקולי ריכוזיות כלל-משקית כאמור בסעיף קטן (ד), בהתייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות, לקבוע, בכללים, הוראות ותנאים לעניין הקצאת הזכות לגורם ריכוזי, ובכלל זה לאסור הקצאה כאמור; תקופת תוקפם של כללים לפי סעיף קטן זה לא תעלה על חמש שנים או על תקופה קצרה יותר שתיקבע בהם בהתאם להוראות הממונה; נקבעו כללים לפי סעיף קטן זה, רשאי המאסדר לאפשר הקצאה של זכות לגורם ריכוזי, כאמור בסעיף קטן (ב), בהתאם לכללים, אף בלא התייעצות עם הממונה.

(ד) המאסדר, מי שמוסמך לקבוע כללים כאמור בסעיף קטן (ג), גם אם אינו המאסדר, וכן הממונה על צמצום הריכוזיות, ישקלו בהתאם להוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג), נוסף על כל שיקול אחר שעליהם לשקול לפי דין לעניין ההקצאה, שיקולים של מניעת הרחבת הפעילות של גורם ריכוזי, בשים לב לתחומי הפעילות הנוגעים לעניין ובהתחשב בזיקה שביניהם.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו על אף האמור בכל דין, ובלבד שהפעלת הסמכות לפיהן תיעשה באופן שיבטיח כי לא יתגרם פגיעה משמעותית ברווחת הצרכנים.

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרתה של הוראה זו לצמצם את אי-ההוודאות בהקצאה הפרטנית ולקצר את הליכי ההקצאה.

לעניין זה יובהר כי אין מניעה שהיועצות בממונה על צמצום הריכוזיות כאמור תיעשה לגבי כללים קיימים, וזאת לצורך בחינת האפשרות לשוב ולקבעם ככללים גם לעניין זה.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע מהם השיקולים שישקלו הגורמים הרלוונטיים לפי סעיפים קטנים (א) עד (ג) המוצעים – המאסדר האמון על התחום, מי שמוסמך לקבוע כללים לפי הדין החל על ההקצאה (גם אם אינו המאסדר), וכן הממונה על צמצום הריכוזיות – בעת שהם בוחנים את סוגיית הריכוזיות הכלל-משקית. מוצע לקבוע, כי הגורמים האמורים ישקלו, נוסף על כל שיקול אחר שעליהם לשקול לפי הדין החל על ההקצאה, גם שיקולים של מניעת הרחבת פעילותם של גורמים ריכוזיים בתחומי תשתיות חיוניות, לפי תכליתו של החוק המוצע. שיקול זה ייבחן בשים לב לתחומי הפעילות הנוגעים לעניין ולזיקה ביניהם. שכן, בכל תחום משמעותם של שיקולים אלה עשויה להיות שונה, בין השאר, בשל נתונים הנוגעים למבנה התחום, וזהות הגורמים הפועלים בו, משמעותו וחשיבותו המשקיים והציבוריים, והזיקה בינו לבין תחומים אחרים.

לסעיף קטן (ה)

מוצע לקבוע כי הוראות הסעיף המוצע יחולו נוסף על כל דין ועל אף האמור בו, היינו – ההוראות המוצעות מאפשרות למאסדרים לשקול שיקולי ריכוזיות כלל-משקית בהתאם לסימן ב' המוצע, והן גוברות, למשל, על הוראות הקובעות רשימה סגורה של שיקולים בהקצאת זכות או הוראות הקובעות את סוג המתמודדים שרשאים להתמודד בהליכי הקצאה.

מצא כי חסימת האפשרות להקצות זכות לגורמים ריכוזיים ייתכן שתפגע בתחום התשתית החיונית או בהסדרתו, ולפיכך הוא מבקש לאפשר הקצאה של הזכות לגורם ריכוזי. השני – כאשר מאסדר מבקש להתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות לעניין אפשרות ההקצאה של זכות לגורם ריכוזי והתנאים לכך, גם אם מצא שהקצאת הזכות לגורם ריכוזי לא תפגע בתחום התשתית החיונית שעליו הוא אמון ובהסדרתו, או שטרם הכריע בשאלה זו. במצבים אלה, מוצע לקבוע, כי המאסדר יהיה רשאי לאפשר הקצאה של הזכות לגורם ריכוזי, או לאפשר השתתפות של גורם ריכוזי בהליך ההקצאה של הזכות וכן לקבוע תנאים להקצאת הזכות לגורם ריכוזי. ואולם בטרם יפעל כאמור, על המאסדר לשקול שיקולי ריכוזיות כלל-משקית, כאמור בסעיף קטן (ד) המוצע, בהתייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות. זאת, מכיוון ששיקולי ריכוזיות כלל-משקית עניינם גם במידע ובמומחיות כלל-משקיים, אשר מחוץ לתחום שעליו אמון המאסדר.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לאפשר למי שמוסמך לפי הדין החל על הקצאת זכות, לקבוע כללים בעניינה (על פי רוב – המאסדרים), לקבוע גם כללים לעניין הקצאת הזכות בהיבט של ריכוזיות כלל-משקית. בהתאם לכך, יהיה המאסדר רשאי לקבוע מראש, בכללים, את התנאים וההוראות להקצאת זכות לגורם ריכוזי או להימנעות מהקצאתה, לאחר שנועץ בממונה על צמצום הריכוזיות. במקרה שבו ייקבעו כללים כאמור, לא תידרש היועצות בממונה על צמצום הריכוזיות בכל הקצאה המתקיימת על פיהם, וזאת לתקופה שקבע הממונה על צמצום הריכוזיות בהיועצות עמו. תקופה זו לא תעלה על חמש שנים, בשל הצורך לשוב ולבחון את תנאי המשק והריכוזיות בו.

6. (א) מאסדר המבקש לאפשר הקצאת זכות לגורם ריכוזי, יפנה לממונה על צמצום הריכוזיות, בכתב, בצירוף נימוקים, לצורך התייעצות לפי סעיף 5(ב), בעת גיבוש התנאים המאפשרים את ההקצאה כאמור או בשלב אחר מוקדם ככל האפשר.
- (ב) פנה המאסדר לממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף קטן (א), יודיע הממונה למאסדר בכתב, בתוך 15 ימים, אם בכוונתו לייעץ למאסדר בעניין ההקצאה נושא פנייתו.
- (ג) הודיע הממונה על צמצום הריכוזיות למאסדר, בתוך התקופה האמורה בסעיף קטן (ב), כי בכוונתו לייעץ לו, ימסור למאסדר את חוות דעתו בנוגע לאותה הקצאה, בכתב, מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר מתום 60 ימים מיום מסירת ההודעה כאמור; חוות דעת הממונה תכלול מסקנות מנומקות של בדיקותיו וכן המלצות מנומקות.
- (ד) הממונה על צמצום הריכוזיות יפרסם את חוות דעתו לפי סעיף זה באתר האינטרנט של משרד האוצר, ובלבד שהמידע שיפרסם לא יכלול מידע שאין למסרו לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, ורשאי הממונה שלא לכלול בפרסום כאמור מידע שאין חובה למסרו לפי סעיף 9(ב) לאותו חוק.
- (ה) לא הודיע הממונה על צמצום הריכוזיות על כוונתו לייעץ למאסדר בתוך התקופה האמורה בסעיף קטן (ב) או הודיע שאין בכוונתו לייעץ כאמור, או לא מסר למאסדר את חוות דעתו בתוך התקופה האמורה בסעיף קטן (ג), רשאי המאסדר לקיים את הליכי ההקצאה של הזכות ולפעול בהתאם להוראות סעיף 5(ב), גם בלא התייעצות עם הממונה, או לפעול בהתאם להוראות סעיף 5(א).

ד ב ר י ה ס ב ר

יודיע לו הממונה בתוך 15 ימים אם בכוונתו לייעץ לו בעניין ההקצאה נושא פנייתו. הודעה זו נדרשת, כדי למנוע את עיכוב המאסדר, מקום שבו הממונה על ריכוזיות לא ימצא לנכון להידרש לפניה, למשל במצב שבו הוא נדרש לתעדף פניות ממאסדרים שונים, שבהן מתחייב טיפולו באתה תקופה. הודיע הממונה על צמצום הריכוזיות למאסדר כי בכוונתו לייעץ לו, ימסור לו את חוות דעתו, בכתב, לא יאוחר מתום 60 ימים. חוות דעתו של הממונה תכלול מסקנות מנומקות של בדיקותיו וכן המלצות מנומקות, כדי לאפשר למאסדר לשקול את חוות הדעת באופן מושכל.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי הממונה על ריכוזיות יפרסם את חוות דעתו באתר האינטרנט של משרד האוצר, ובלבד שלא יכלול מידע שאין לפרסמו לפי חוק חופש המידע, ורשאי הוא שלא לכלול בו מידע שאין חובה למסרו לפי סעיף 9(ב) לאותו חוק. פרסום זה מטרתו להבטיח את הדיון הציבורי בסוגיות של ריכוזיות כלל-משקית, ולהצביע, הן כלפי הגורמים הריכוזיים במשק והן כלפי המאסדרים, מהי המדיניות וכיצד היא באה לידי ביטוי בשם לב לזיקה שבין ענפי משק שונים. פרסום חוות הדעת הוא בעל חשיבות, בין השאר נוכח מעמדה המייעץ של חוות הדעת של הממונה על צמצום הריכוזיות.

לסעיף קטן (ה)

כדי למנוע עיכובים בהליכי ההקצאה, מוצע לקבוע, כי אם הודיע הממונה שאין בכוונתו לייעץ למאסדר, או הודיע כי הוא מעוניין לייעץ, ואולם לא מסר את חוות דעתו בתוך התקופה הקבועה לכך, יהיה רשאי המאסדר לקיים את הליכי ההקצאה של הזכות גם בלא התייעצות

כמו כן מוצע לקבוע, כי הפעלת כל הסמכויות לפי הסעיף המוצע תיעשה באופן שיבטיח כי לא תיגרם פגיעה משמעותית ברווחת הצרכנים.

סעיף 6 הסעיף המוצע בא לקצוב זמנים ולהבנות את כללי הליך ההתייעצות של המאסדרים עם הממונה על צמצום הריכוזיות כדי להבטיח את יעילות ההליך, וכדי לוודא כי לא יהיה בהתייעצות כדי לעכב מעבר לנדרש את הליכי ההקצאה.

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע, כי מאסדר המבקש להקצות זכות לגורם ריכוזי לפי סעיף 5(ב) המוצע, יפנה, בכתב, לממונה על צמצום הריכוזיות, לצורך התייעצות. לפנייתו יצורף המאסדר נימוקים, כדי שהממונה על צמצום הריכוזיות יוכל להידרש להם כבר בתחילת הליך ההתייעצות. פנייתו של המאסדר לממונה על צמצום הריכוזיות תיעשה בשלב גיבוש התנאים המאפשרים את ההקצאה, למשל – תנאי המכרז, או בשלב אחר מוקדם ככל האפשר לעיתוי המוקדם יש חשיבות רבה, שכן הוא נועד להגן, במידת האפשר, על הוודאות הרגולטורית ועל הוודאות העסקית של גורמים ריכוזיים המבקשים כי תוקצה להם הזכות. כמו כן הוא נועד להגן על יעילותם של הליכי ההקצאה. עם זאת, ייתכנו מצבים שבהם לא יהיה ניתן לשקול שיקולים כאמור בשלב מוקדם וטרם השתתפות של גורמים שונים בהליכי ההקצאה. אמת המידה היא אפוא שקילת שיקולים בשלב מוקדם כל האפשר, בכפוף לצורך ולנסיבות העניין.

לסעיפים קטנים (ב) ו-(ג)

מוצע לקבוע כי משפנה המאסדר לממונה על צמצום הריכוזיות לצורך התייעצות, כאמור בסעיף קטן (א) המוצע,

(ו) קבע הדין החל על ההקצאה מועדים להליך ההקצאה, לא יבואו ימי ההמתנה של המאסדר לחוות דעתו של הממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף זה, במניין הימים הקבוע בדיון כאמור.

עבודת הממונה על צמצום הריכוזיות 7.

(א) הממונה על צמצום הריכוזיות יגבש את חוות דעתו לעניין סעיף 5, לאחר ששקל את נימוקי המאסדר לעניין זה, ורשאי הוא לבקש את עמדותיהם של מאסדרים נוספים, ככל שהעניין נוגע לתחום אחריות; היתה חוות הדעת בעניינו של גורם ריכוזי שהוא תאגיד שחל עליו חוק החברות הממשלתיות, יבקש הממונה גם את עמדתה של רשות החברות הממשלתיות.

(ב) הממונה על צמצום הריכוזיות רשאי לבקש ממאסדרים מידע הדרוש לו לצורך תפקידו לפי סימן זה, נוסף על רשימת הגורמים הריכוזיים שמסר לו הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 4(ג)3; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לחייב את הממונה על הגבלים עסקיים למסור לממונה על צמצום הריכוזיות כל מידע נוסף.

(א) רשות החברות הממשלתיות תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם יגיבוש חוות דעתה לממשלה לפי סעיף 11(ב) לחוק החברות הממשלתיות, לעניין הצעה לאשר החלטה של חברה ממשלתית הכלולה ברשימת הגורמים הריכוזיים, שבלעדיה לא תוכל החברה הממשלתית לפעול בתחום תשתית חיונית נוסף.

שיקולי ריכוזיות בהליכים לפי חוק החברות הממשלתיות 8.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

מוצע להסמיך את הממונה על צמצום הריכוזיות לדרוש ממאסדרים מידע הדרוש לו לצורך ביצועו של סימן ב' המוצע, ואשר דרוש לו נוסף על רשימת הגורמים הריכוזיים שהעביר לו הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 4 המוצע. ויובהר כי אין במוצע כדי לגרוע מחובות סודיות ספציפיות החלות על המאסדרים לפי כל דין האוסר מסירת ידיעות או המחייב את שמירתן בסוד. עוד מוצע להבהיר, מאחר שהממונה על הגבלים עסקיים אינו מאסדר, כי סמכות הממונה על צמצום הריכוזיות לדרוש מידע ממאסדרים, לא תחול לגביו.

סעיף 8 מוצע לקבוע הליכים מיוחדים לעניין אופן כללי שקילת שיקולי ריכוזיות כלל-משקית בהליכים מסוימים לפי חוק החברות הממשלתיות, לרבות כאשר הממשלה וועדת שרים להפרטה הן בגדר מאסדר.

לסעיף קטן (א)

סעיף 11 לחוק החברות הממשלתיות עניינו בהחלטות של חברה ממשלתית הטעונות אישור הממשלה. בהחלטות אלה יכול שיימנו החלטות שתוצאתן היא הרחבת תחומי הפעילות של חברה ממשלתית שהיא גורם ריכוזי, אל תחום תשתית חיונית נוסף. החלטות אלה מצדיקות אף הן שקילה של שיקולי ריכוזיות כלל-משקית, הגם שהחשש המועלה בהקשר זה עשוי להיות חשש בעל גוונים שונים מאלה שמעלה ריכוזיות כלל-משקית בבעלות גורמים פרטיים. עם זאת, לאור עוצמתן של החברות הממשלתיות והשפעתן, מדובר בחשש דומה. מוצע על כן לקבוע, לעניין זה, כי רשות החברות הממשלתיות תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות טרם יגיבוש חוות דעתה לממשלה לפי סעיף 11(ב) לחוק החברות הממשלתיות לעניין החלטות

עם הממונה. המאסדר ישקול את השיקולים הקבועים בסעיף 5(ד) המוצע בכפוף לאמור בסעיף 5(ה) המוצע, בטרם יאפשר להקצות את הזכות לגורם ריכוזי, כמו כן, יהיה רשאי המאסדר להחליט כי הזכות לא תוקצה לגורם ריכוזי, בהתאם לשיקולים הקבועים בסעיף 5(א) המוצע. כאמור לעיל, עצם פניית המאסדר להתייעצות עם הממונה אין בה כדי להעיד על החלטתו באשר לשיקולים הקבועים בסעיף 5(א) המוצע.

לסעיף קטן (ו)

מוצע לקבוע כי במקרה שבו הדין החל על הקצאת זכות קובע מועדים להליך ההקצאה, לא יבואו ימי ההמתנה של המאסדר לחוות דעתו של הממונה על צמצום הריכוזיות לפי הסעיף המוצע, במניין הימים הקבועים בדיון.

סעיף 7 לסעיף קטן (א)

כדי לאפשר לממונה על צמצום הריכוזיות לבסס את המלצותיו על תשתית מקצועית כנדרש, מוצע להבנות את הליך גיבוש ההמלצה של הממונה ולהקנות לו סמכויות דרישת מידע. מוצע לקבוע כי הממונה ישקול את נימוקי המאסדר בטרם יגיבוש חוות דעתו. מטעם זה, מוצע לקבוע בסעיף 5(א) המוצע כי כבר בעת פנייתו של המאסדר לממונה, יצרף המאסדר את נימוקיו לפנייה. אם יידרשו לממונה גם עמדותיהם של מאסדרים נוספים, ככל שהעניין נוגע לתחום אחריות, יוכל הממונה לבקש את עמדותיהם. במקרה שבו חוות דעתו של הממונה מתייחסת לגורם ריכוזי שהוא תאגיד שחל עליו חוק החברות הממשלתיות, תשלה-1975 (להלן – חוק החברות הממשלתיות). מוצע לקבוע כי הממונה יבקש גם את עמדתה של רשות החברות הממשלתיות.

(ב) רשות החברות הממשלתיות תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם תגבש את חוות הדעת או התזכיר מטעמה לפי סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות, לעניין האפשרות להקצות זכות לגורם ריכוזי במסגרת הפרטה ולעניין התנאים לכך; חוות דעתו של הממונה תצורף לחוות הדעת או לתזכיר של רשות החברות הממשלתיות, ויראו בהחלטת ההפרטה לפי סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות שהתקבלה בהתאם להוראות סעיף קטן זה, בהחלטה שהתקבלה לפי הוראות סעיף 5.

(ג) רשות החברות הממשלתיות תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם תגבש את עמדתה לפי סעיף 59(א) לחוק החברות הממשלתיות, לעניין הכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור בפסקה (4) להגדרה "אינטרס חיוני" שבאותו סעיף, ואולם אם כללה חוות דעתו של הממונה לפי סעיף קטן (ב) גם חוות דעת לעניין הכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור, לא תידרש היוועצות נוספת לעניין זה, לפי הוראות סעיף קטן זה.

(ד) נקבע בצו לפי הוראות סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות, כי למדינה אינטרס חיוני כאמור בסעיף קטן (ג), לא יאשרו השרים כהגדרתם בסעיף 59 לחוק האמור, העברת שליטה לפי סעיף 59 לחוק האמור או העברת אמצעי שליטה לפי סעיף 59(א)(1) לאותו חוק, אלא לאחר התייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות.

(ה) בהפעלת סמכויותיהם לפי סעיף זה ישקלו רשות החברות הממשלתיות, השרים והממונה על צמצום הריכוזיות שיקולי ריכוזיות כלל-משקית כאמור בסעיף 5(ד) ויחולו לעניין זה הוראות סעיפים 5(ה), 6 ו-7, בשינויים המחויבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

של צו האינטרסים החיוניים, בטרם תגבש את עמדתה לפי סעיף 59(א), וזאת לעניין הכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור לעיל, בהיבט של מניעת הריכוזיות במשק, עם זאת, כדי למנוע דרישה כפולה להיוועצות, מוצע לקבוע כי לא תידרש היוועצות לפי סעיף קטן (ג) המוצע, אם הממונה על צמצום הריכוזיות התייחס, בחוות דעתו בשלב ההחלטה על ההפרטה לפי סעיף קטן (ב) המוצע, להכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור.

לסעיף קטן (ד)

סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות קובע מגבלות לעניין העברת שליטה בחברה שהוצא לגביה צו אינטרסים חיוניים, ובכלל זה דורש את אישור השרים (ראש הממשלה ושר האוצר) לצורך העברה כאמור. סעיף 59(א)(1) לחוק האמור קובע כי השרים רשאים לקבוע בצו אינטרסים חיוניים, הגבלות ותנאים בין השאר לעניין החזקת אמצעי שליטה בחברה, ובכלל זה לדרוש כי לא יחזיק אדם אמצעי שליטה בחברה שלגביה הוצא הצו בלא אישור מאת השרים ובתנאים שקבעו. מוצע לקבוע כי לא תאושר העברת שליטה לפי סעיף 59 האמור, או העברת אמצעי שליטה לפי סעיף 59(א)(1) האמור, בחברה שלגביה הוצא צו אינטרסים חיוניים בשל האינטרס של מניעת הריכוזיות במשק, אלא לאחר התייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות.

לסעיף קטן (ה)

מוצע להבהיר כי בהפעלת הסמכויות לפי הסעיף המוצע, לעניין חוק החברות הממשלתיות, השיקולים שיישקלו על ידי רשות החברות הממשלתיות, השרים

כאמור. בכך, תבוא לפני הממשלה, קודם קבלת החלטותיה בעניין זה, ההיוועצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות שערכה רשות החברות הממשלתיות.

לסעיף קטן (ב)

סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות עניינו בהחלטה הפרטה. מוצע לקבוע כי בהליכי הפרטה לפי הסעיף האמור, שבמסגרתם שיקולי הריכוזיות הכלל-משקית עשויים להיות רלוונטיים ביותר, תתייעץ רשות החברות הממשלתיות עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם תגבש חוות הדעת או התזכיר מטעמה לפי סעיף 59 לחוק האמור לעניין האפשרות להקצות זכות לגורם ריכוזי במסגרת הפרטה ולעניין התנאים לכך. חוות דעת הממונה תצורף לחוות הדעת או לתזכיר של רשות החברות הממשלתיות, ותובא לפני ועדת השרים להפרטה. בכך תבוא לפני השרים, שהם המאסדרים להלכה לעניין הליך ההפרטה, ההיוועצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות שערכה רשות החברות הממשלתיות, ויראו בהחלטת ההפרטה לפי סעיף 59 האמור, שהתקבלה בהתאם להוראות הסעיף הקטן המוצע, בהחלטה שהתקבלה לפי הוראות סעיף 5 המוצע.

לסעיף קטן (ג)

סעיף 59(א)(4) לחוק החברות הממשלתיות קובע כבר היום, כי ניתן לקבוע צו אינטרסים חיוניים, לגבי חברה מופרטת או בהליך הפרטה, גם בשל האינטרס של "קידום התחרות או מניעת ריכוזיות במשק". נוכח ההסדרה הכוללת של שקילת שיקולי הריכוזיות הכלל-משקית במסגרת פרק ב' המוצע, מוצע לקבוע, כי רשות החברות הממשלתיות תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בשלב גיבושו

(א) מועצת הרשות כהגדרתה בחוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001¹⁰ (בסעיף זה – מועצת הרשות), תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם גיבוש חוות הדעת לפי סעיפים 74 ו-75(ג) לחוק האמור, לעניין האפשרות להעביר שליטה או אמצעי שליטה בחברה כהגדרתה באותו חוק, לגורם ריכוזי, ולעניין התנאים לכך; חוות דעתו של הממונה תצורף לחוות הדעת של מועצת הרשות, ויראו באישור הממשלה לפי הסעיפים האמורים, שהתקבל בהתאם להוראות סעיף קטן זה, כאישור שהתקבל לפי הוראות סעיף 5.

(ב) בהפעלת סמכויותיהם לפי סעיף זה ישקלו מועצת הרשות והממונה על צמצום הריכוזיות שיקולי ריכוזיות כלל-משקית כאמור בסעיף 5(ד) ויחולו לעניין זה הוראות סעיפים 5(ה), 6 ו-7, בשינויים המחוייבים.

סימן ג': שיקולי תחרותיות ענפית בהקצאת זכויות

הגדרת זכות 10. בסימן זה, "זכות" – זכות כהגדרתה בסעיף 2, לרבות רישיון הנדרש לתחום פעילות שאינו תחום תשתית חיונית, ובלבד שמחמת טבעה של הזכות, ערכה הכלכלי או הדין החל עליה, מספר הפועלים בענף שלגביו היא מוקצית, מוגבל.

ד ב ר י ה ס ב ר

סימן ג': שיקולי תחרותיות ענפית בהקצאת זכויות

כללי סימן ג' המוצע, ענינו שקילת שיקולי תחרותיות ענפית בהקצאת זכויות. זאת להבדיל מסימן ב' המוצע, שענינו שקילת שיקולי ריכוזיות כלל-משקית, ולא שיקולים ענפיים. להקצאת זכויות עשויה להיות השפעה על מידת התחרותיות בענף שבו מוקצית הזכות. נוכח החשיבות המיוחדת לקידום התחרותיות בענפי המשק בישראל, מוצע להבטיח שקילת שיקולי תחרותיות בהקצאת זכויות כאמור, כמפורט בסימן המוצע, ובחלק מן המקרים גם בהתייעצות עם הממונה על הגבלים עסקיים.

סעיף 10 מוצע להגדיר לצורך סימן ג' המוצע, "זכות" ככוללת נוסף על כל זכות כמשמעותה בסעיף 2 המוצע, גם רישיון הנדרש לתחום פעילות שאינו תחום תשתית חיונית. זאת נוכח חשיבותה של התחרותיות הענפית בתחומים שונים, לקידום היעילות וההתפתחות של ענפי המשק השונים ולרווחת הצרכנים, גם בתחומים שאינם כלולים בגדר תשתית חיונית לעניין פרק ב'.

עם זאת, נוכח ריבוי הליכי ההקצאה, מוצע לצמצם את תחולת ההגדרה "זכות", כך שתכלול רק זכויות שלהקצאתן עשויה להיות חשיבות תחרותית של ממש. בהתאם לכך, מוצע לקבוע, כי זכות תהיה רק זו שמחמת טבעה, ערכה הכלכלי או הדין החל עליה, מספר הפועלים בענף שלגביו היא מוקצית הוא מספר מוגבל. אמת מידה זו מבטיחה שהזכויות שעל הקצאתן יחול סימן ג' המוצע יהיו זכויות בעלות משמעות תחרותית. כך, לדוגמה, בהקצאת רישיונות במכסה מוגבלת מכוח הדין, יש מקום לשקול שיקולי תחרותיות ענפית טרם ההקצאה, שכן מספר מוגבל של שחקנים יכולים לקבלם. דוגמה נוספת יכולה להיות בהקשר של הקצאת רישיונות אשר התנאים להקצאתם הם תנאים המחייבים השקעה כלכלית מקדימה גבוהה במיוחד. במקרה כזה, נוכח העלות הגבוהה של עמידה

והממונה על צמצום הריכוזיות, יהיו שיקולי הריכוזיות הכלל-משקית המנויים בסעיף 5. כמו כן מוצע לקבוע כי ההתייעצות תהיה כפופה לזוהות הזמנים ולסדרי העבודה הקבועים בסעיפים 5(ה), 6 ו-7 המוצעים, בשינויים המחוייבים.

סעיף 9 לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע הסדר דומה להסדר המוצע בסעיף 8, גם ביחס לשקילת שיקולי הריכוזיות הכלל-משקית על ידי הממשלה לעניין אישור העברת אמצעי שליטה בתאגידי מים וביוב. מוצע לקבוע, כי מועצת הרשות הממשלתית למים ולביוב תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם תגבש את חוות דעתה לפי סעיפים 74 ו-75(ג) לחוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001 (להלן – חוק תאגידי מים וביוב), לעניין האפשרות להעביר שליטה או אמצעי שליטה בחברה כהגדרתה בחוק תאגידי מים וביוב, לגורם ריכוזי, ולעניין התנאים לכך. חוות דעת הממונה תצורף לחוות הדעת של הרשות הממשלתית, ותבוא לפני הממשלה. גם לעניין זה הממשלה היא המאסדר להלכה, ומוצע לקבוע כי יראו באישור ממשלה לפי סעיפים 74 או 75 לחוק תאגידי מים וביוב, המתקבלים על פי הסעיף המוצע, כהחלטה ובאישור שהתקבלו לפי הוראות סעיף 5 המוצע.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע, בדומה לקבוע בסעיף 8(ה) המוצע, כי בהפעלת הסמכויות לפי סעיף 9 המוצע, ישקלו מועצת הרשות הממשלתית למים ולביוב והממונה על צמצום הריכוזיות, שיקולי ריכוזיות כלל-משקית, כאמור בסעיף 5(ד) המוצע, ויחולו לעניין זה הוראות סעיפים 5(ה), 6 ו-7 המוצעים, בשינויים המחוייבים.

¹⁰ ס"ח התשס"א, עמ' 454.

11. (א) בהקצאת זכות ובקביעת התנאים באותה זכות יביא המאסדר בחשבון, נוסף על שיקול אחר שעליו לשקול לפי דין לעניין ההקצאה, שיקולים של קידום התחרותיות הענפית.

(ב) היתה הזכות האמורה בסעיף קטן (א), כלולה ברשימת הזכויות שפרסם הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 13 (בסימן זה – רשימת הזכויות), לא יקצה מאסדר את הזכות האמורה אלא לאחר ששקל שיקולים של קידום התחרותיות הענפית כאמור בסעיף קטן (א), בהתייעצות עם הממונה על הגבלים עסקיים.

(ג) (1) מי שמוסמך לפי הדין החל על הקצאת זכות לקבוע כללים בעניינה, רשאי בדרך הקבועה באותו דין, לאחר ששקל שיקולי תחרותיות ענפית כאמור בסעיף קטן (א), לקבוע, בכללים, הוראות ותנאים לעניין הקצאת הזכות שיש בהם כדי לקדם את התחרותיות הענפית.

(2) היתה הזכות האמורה בפסקה (1) רישיון המנוי ברשימת הזכויות, אשר מחמת טבעו, ערכו הכלכלי או הדין החל עליו, מוענק לחמישה מבקשים שונים לפחות, מדי שנה בשנה, ונקבעו הכללים לפי אותה פסקה בהתייעצות עם הממונה על הגבלים עסקיים, רשאי המאסדר להקצות את הזכות, אף בלא התייעצות עם הממונה לפי סעיף קטן (ב), והכל במשך התקופה שתיקבע בכללים לעניין זה, בהתאם להוראת הממונה, ושלא תעלה על חמש שנים.

(ד) הוראות סעיף זה יחולו על אף האמור בכל דין.

ד ב ר י ה ס ב ר

ערכו הכלכלי, או הדין החל עליו, הוא מוענק לחמישה מבקשים שונים לפחות, מדי שנה בשנה, והמאסדר נועץ בממונה על הגבלים עסקיים קודם לקביעת הכללים – ייתרו הכללים את הצורך בהתייעצות פרטנית עם הממונה על הגבלים עסקיים בכל הקצאה של הזכות הנעשית על פי הכללים האמורים. וזאת, לתקופה שיקבע הממונה על הגבלים באותם כללים, ושלא תעלה על חמש שנים. הגבלת התקופה כאמור נקבעה בשל הצורך לשוב ולבחון את תנאי המשק אחת לתקופה.

ויובהר כי תוקפם של הכללים יכול שיהיה לתקופה העולה על חמש שנים, ואולם הפטור מחובת ההתייעצות בהקצאת הנעשות מכוחם לא יהיה תקף בתום התקופה שנקבעה לעניין זה על ידי הממונה על הגבלים עסקיים. בתום התקופה האמורה יחויב המאסדר בהתייעצות ביחס לכל הקצאה, ולחלופין, יביא את הכללים להתייעצות מחודשת עם הממונה, והוא יהיה רשאי לקבוע לגבי ההקצאות הנעשות מכוחם תקופה נוספת של פטור מחובת ההתייעצות.

לסעיף קטן (ד)

מוצע להבהיר כי הוראות הסעיף המוצע יחולו נוסף על הוראות כל דין ועל אף האמור בו. הוראות אלה מאפשרות למאסדרים לשקול שיקולי תחרותיות ענפית וכן מתגברות על הוראות הקובעות למשל רשימה סגורה של שיקולים בהקצאת הזכות או הוראות הקובעות את סוג המתמודדים שרשאים להתמודד בהליכי הקצאה.

בתנאים, מספר השחקנים אשר יכולים להתמודד על הקצאתם הוא מוגבל ויש מקום לבחון דרכים למניעת תוצאה בלתי תחרותית.

סעיף 11 לסעיפים קטנים (א) ו-(ב)

מוצע לקבוע, כי בהקצאת זכות, יביא המאסדר בחשבון שיקולים של קידום התחרותיות הענפית, זאת נוסף על כל שיקול אחר שעליו לשקול לפי דין לעניין ההקצאה.

עם זאת מוצע לקבוע כי במקרה שבו זכות נכללת ברשימת הזכויות שפרסם הממונה על הגבלים עסקיים לפי הוראות סעיף 13 המוצע, יהיה על המאסדר לשקול שיקולי תחרותיות, בהתייעצות עם הממונה על הגבלים עסקיים. הוראה זו באה להבטיח כי בהקצאת זכות שעשויה להיות לה השפעה משמעותית על התחרות, תיעשה שקילת השיקולים של תחרותיות ענפית לאחר שהתקבלה חוות דעתו של הממונה על הגבלים עסקיים לעניין זה.

לסעיף קטן (ג)

בדומה למוצע בסימן ב', מוצע לקבוע, כי מי שמוסמך לפי הדין החל על הקצאת הזכות לקבוע כללים בעניינה, יהיה רשאי, בדרך קבועה בדין החל על הקצאה, לקבוע בכללים הוראות ותנאים לעניין הקצאת הזכות, שיש בהם כדי לקדם את התחרותיות הענפית. בנוסף, כדי לייעל את הליכי ההקצאה, מוצע לקבוע, כי אם היתה הזכות, רישיון המנוי ברשימת הזכויות שפרסם הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 13 המוצע, אשר לפי טבעו,

פנייה לממונה על הגבלים עסקיים לקבלת חוות דעתו ועבודת הממונה

12. (א) מאסדר המבקש להקצות זכות הכלולה ברשימת הזכויות, יפנה לממונה על הגבלים עסקיים, בכתב, בצירוף נימוקים, לצורך התייעצות לפי סעיף 11(ב), בעת גיבוש התנאים להקצאה כאמור, או בשלב אחר מוקדם ככל האפשר; על פנייה כאמור יחולו הוראות סעיף 6(ב) עד (ו), בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) על אף הוראות סעיף 6(ב) – התקופה שבה יודיע הממונה על הגבלים עסקיים אם בכוונתו לייעץ למאסדר, תהיה 30 ימים;

(2) על אף הוראות סעיף 6(ג) – התקופה למתן חוות דעתו של הממונה על הגבלים עסקיים לא תעלה על 90 ימים מיום מסירת ההודעה כאמור בפסקה (1).

(ב) על עבודת הממונה על הגבלים עסקיים יחולו הוראות סעיף 7, בשינויים המחויבים.

13. (א) סבר הממונה על הגבלים עסקיים כי להקצאת זכות עשויה להיות השפעה משמעותית על התחרות, רשאי הוא לכלול את הזכות ברשימת הזכויות החייבות בהתייעצות עמו לפי סעיף 11(ב); הממונה על הגבלים עסקיים לא יכלול זכות ברשימה לפי סעיף קטן זה, אלא לאחר שהודיע, בכתב, למאסדר הממונה לפי דין על הקצאת הזכות כאמור, על כוונתו לעשות כן.

(ב) רשימת הזכויות לפי סעיף קטן (א) וכל עדכון שלה יפורסמו ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות להגבלים עסקיים.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 12 לסעיף קטן (א)

לממונה על צמצום הריכוזיות), בשינויים המחויבים, ובשינויים אלה: (1) התקופה שבה יודיע הממונה על הגבלים עסקיים אם בכוונתו לייעץ למאסדר, תהיה על 30 ימים; (2) התקופה למתן חוות דעתו של הממונה על הגבלים עסקיים לא תעלה על 90 ימים מיום מסירת ההודעה על כוונתו לייעץ למאסדר.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי על עבודת הממונה על הגבלים עסקיים יחולו הוראות סעיף 7 המוצע (שעניין בעבודת הממונה על צמצום הריכוזיות), בשנים המחויבים.

סעיף 13 לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי הממונה על הגבלים עסקיים יהיה רשאי, אם סבר כי להקצאת זכות עשויה להיות השפעה משמעותית על התחרות, לכלול את הזכות ברשימת הזכויות שהקצאתן טעונה התייעצות עמו. הכללת זכות כאמור ברשימת הזכויות לא תיעשה אלא לאחר שהודיע הממונה, בכתב, על כוונתו לעשות כן, למאסדר הממונה על הקצאת אותה הזכות.

סעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי רשימת הזכויות וכל עדכון שלה יפורסמו ברשומות ובאתר האינטרנט של רשות ההגבלים העסקיים.

הסעיף המוצע בא לקבוע זמנים ולהבנות את הליך ההתייעצות של המאסדרים עם הממונה על הגבלים עסקיים כדי להבטיח את יעילות ההליך, וכדי לוודא כי לא יהיה בהתייעצות כדי לעכב מעבר לנדרש את הליכי ההקצאה. לפיכך, מוצע לקבוע כי מאסדר המבקש להקצות זכות הכלולה ברשימת הזכויות יפנה, בכתב, לממונה על הגבלים עסקיים, לצורך התייעצות. לפנייתו יצרף המאסדר נימוקים, כדי שהממונה על הגבלים עסקיים יוכל להידרש להם כבר בתחילת הליך ההתייעצות. פנייתו של המאסדר לממונה על הגבלים עסקיים תיעשה בשלב גיבוש התנאים המאפשרים את ההקצאה, למשל – תנאי המכרז, או בשלב אחר מוקדם ככל האפשר. לעיתוי המוקדם יש חשיבות רבה, שכן הוא נועד להגן, במידת האפשר, על הוודאות הרגולטורית ועל הוודאות העסקית של גורמים המבקשים כי תוקצה להם הזכות. כמו כן הוא נועד להגן על יעילותם של הליכי ההקצאה. עם זאת, ייתכנו מצבים שבהם לא יהיה ניתן לשקול שיקולים כאמור בשלב מוקדם וטרם השתתפות של גורמים שונים בהליכי ההקצאה. אמת המידה היא אפוא שקילת שיקולים בשלב מוקדם ככל האפשר, בכפוף לצורך ולנסיבות העניין.

מוצע לקבוע כי על פניית המאסדרים לממונה על הגבלים עסקיים, יחולו הוראות סעיף 6(ב) עד (ו) המוצע (הקובעות הוראות מקבילות לעניין פניית המאסדרים

14. (א) רשות החברות הממשלתיות תשקול, נוסף על כל שיקול אחר שעליה לשקול לפי דין, שיקולים של קידום התחרותיות הענפית, בטרם גיבוש חוות הדעת או התזכיר מטעמה לפי סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות, לעניין האפשרות להקצות זכות במסגרת הפרטה ולעניין התנאים לכך; היתה הזכות כלולה ברשימת הזכויות, תתייעץ רשות החברות הממשלתיות עם הממונה על הגבלים עסקיים לעניין השיקולים האמורים; חוות דעתו של הממונה תצורף לחוות הדעת או לתזכיר של רשות החברות הממשלתיות, ויראו בהחלטת ההפרטה לפי סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות שהתקבלה בהתאם להוראות סעיף קטן זה, החלטה שהתקבלה לפי הוראות סעיף 11(ב).

(ב) בטרם גיבוש עמדתה של רשות החברות הממשלתיות לפי סעיף 59(א) לחוק החברות הממשלתיות, לעניין הכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור בפסקה (4) להגדרה "אינטרס חיוני" שבאותו סעיף, לגבי הקצאה של זכות הכלולה ברשימה הזכויות, תתייעץ רשות החברות הממשלתיות עם הממונה על הגבלים עסקיים, לעניין שיקולים של קידום התחרותיות הענפית; ואולם אם כללה חוות דעתו של הממונה לפי סעיף קטן (א) גם חוות דעת לעניין הכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור, לא תידרש היועצות נוספת לעניין זה, לפי הוראות סעיף קטן זה.

סימן ד': שונות

15. הממשלה רשאית, בצו, לשנות את התוספת.
16. הממשלה רשאית להחליט על החברות הממשלתיות ועל התאגידים שהוקמו לפי חוק, שיובאו בחשבון לעניין פסקה (2) להגדרה "חוזה" שבסעיף 2; החלטה כאמור יכול שתהיה לעניין חברות ממשלתיות מסוימות או תאגידים מסוימים שהוקמו לפי חוק או סוג של חברות או תאגידים כאמור, ויכול שתהיה לעניין התקשרות, דרך כלל, או

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי שיקולי התחרותיות יישקלו בטרם גיבוש עמדתה של רשות החברות הממשלתיות לעניין הכרזה בצו על אינטרס חיוני בדבר "קידום התחרות" לפי סעיף 59(א)(4) לחוק החברות הממשלתיות. כן מוצע לקבוע, כי אם הזכות המוקצית הינה זכות המנויה ברשימת הזכויות, תתייעץ רשות החברות הממשלתיות עם הממונה על הגבלים עסקיים לעניין שיקולי תחרותיות ענפית. התייעצות זו אינה נדרשת אם חוות הדעת של הממונה לפי סעיף קטן (א) המוצע כללה גם חוות דעת לעניין הכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור.

סימן ד': שונות

סעיף 15 מוצע להסמיך את הממשלה לשנות בצו את התוספת לחוק. כל שינוי ברשימה, לרבות שינוי בהגדרת התחומים, בהפרדה ביניהם או בהגדרות היקף הפעילות המזער, ייעשה במסגרת צו, ובהתאם להגדרת "תחום תשתית חיונית" שבסעיף 2 המוצע.

סעיף 16 בהתאם להגדרת "חוזה" שבסעיף 2 המוצע, רשאית הממשלה לקבוע כי גם הליך שנוקטים חברה ממשלתית או תאגיד סטטוטורי, יהיה בגדר התקשרות הכלולה בהגדרת "חוזה". החלטת ממשלה לעניין זה, יכול

סעיף 14 לסעיף קטן (א)

בדומה לקבוע בסימן ב' המוצע, לעניין שקילת שיקולי ריכוזיות כלל-משקית (ר' דברי הסבר לסעיף 8 המוצע), מוצע לקבוע כי גם לעניין סימן ג' המוצע, תשקול רשות החברות הממשלתיות שיקולים של קידום התחרותיות הענפית בהליכי הפרטה, בטרם גיבוש חוות הדעת או התזכיר מטעמה לפי סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות, לעניין האפשרות להקצות זכות במסגרת הפרטה ולעניין התנאים לכך. אם הזכות המוקצית היא זכות המנויה ברשימת הזכויות שקבע הממונה על הגבלים עסקיים, תתייעץ רשות החברות הממשלתיות עם הממונה על הגבלים עסקיים לעניין השיקולים האמורים. חוות דעתו של הממונה תצורף לחוות הדעת או לתזכיר של רשות החברות הממשלתיות המובאת לפני ועדת השרים להפרטה. החלטת ההפרטה לפי סעיף 59 לחוק החברות הממשלתיות שהתקבלה בהתאם להוראות הסעיף הקטן המוצע, יראו אותה כאילו התקבלה לפי הוראות סעיף 12 המוצע, היינו, יראו את שיקולי התחרות שנשקלו בהליך זה, כפי שנשקלו על ידי רשות החברות הממשלתיות והובאו לפני ועדת השרים, כשיקולי תחרותיות שנשקלו על ידי המאסדר הנוגע לעניין.

לעניין התקשרות מסוימת או סוג של התקשרויות; החלטת הממשלה לפי סעיף זה החלה לעניין חברה ממשלתית, תתקבל לאחר שהונחה לפני הממשלה חוות דעתה של רשות החברות הממשלתיות בעניין האמור; החלטת הממשלה תפורסם באתר האינטרנט של משרד האוצר.

פרק ב' – תחילה 17. (א) תחילתו של פרק זה, בכפוף להוראות סעיף קטן (ב), שנה מיום פרסומו של חוק זה (בסעיף זה – יום התחילה).

(ב) הוראות פרק זה יחולו על הליכי הקצאה של זכות שיחלו ביום התחילה או לאחריו, ואולם לעניין הליכי הקצאה של זכות בחברה שהופרטה, יחולו הוראות פרק זה, לעניין שיקולי ריכוזיות כלל-משקית כאמור בסימן ב' לפרק זה, על הליכים כאמור שהחלו במועד מינויו של הממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף 45 או לאחריו; בסעיף קטן זה, "הקצאה של זכות בחברה שהופרטה" – מתן אישור להעברת שליטה או להעברת אמצעי שליטה כאמור בסעיף 8(ד), וזאת גם אם הצו לפי סעיף 59(א) לחוק החברות הממשלתיות שבו נקבע כי למדינה אינטרס חיוני כאמור בפסקה (4) להגדרה "אינטרס חיוני" שבאותו סעיף, הוצא לפני מועד מינויו של הממונה על צמצום הריכוזיות.

פרק ג': הגבלת השליטה בחברות במבנה פירמידלי

פרשנות לפרק ג' 18. (א) בפרק זה –

"חברת שכבה" – חברה או חברת חוץ שהן תאגיד מדווח, למעט חברה או חברת חוץ מסוג שקבע שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ועם רשות ניירות ערך;

ד ב ר י ה ס ב ר

צמצום הריכוזיות – לאחר מינויו – לביצוע הוראות הפרק, פרסום הרשימות הנדרשות וביצוע הליכי הקצאה בהתאם להוראות הפרק.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי הוראות פרק ב' המוצע יחולו על הליכי הקצאה שיחלו ביום התחילה או לאחריו, ולא יחולו לגבי הליכי הקצאה שהחלו קודם לכן. בהקשר זה יש להזכיר גם כי מוצע שהוראות החוק לא יחולו על הארכת תוקפו של רישיון או חידוש, ככל שהליכים אלה אינם עולים כדי הקצאה מחודשת של הרישיון (ר' הגדרת "הקצאה" של זכות, שבסעיף 2 המוצע). עם זאת מוצע לקבוע כי לעניין מתן אישור להעברת שליטה או להעברת אמצעי שליטה בחברה שהופרטה והוצא לגביה צו אינטרסים חיוניים משיקולי ריכוזיות או תחרותיות, מכוח פסקה (4) להגדרה "אינטרס חיוני" שבסעיף 59(א) לחוק החברות הממשלתיות, יחולו הוראות הפרק על הליכי הקצאה שהחלו במועד מינוי הממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף 45 המוצע, וזאת גם אם צו האינטרסים החיוניים הוצא לפני מועד המינוי האמור.

פרק ג': הגבלת השליטה בחברות במבנה פירמידלי

כללי המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק בנושא השליטה באמצעות מבנה אחזקות פירמידלי מתבססות על נתונים שאספה במהלך עבודתה,

שתקבע חברה ממשלתית מסוימת או תאגיד סטטוטורי מסוים שהתקשרויותיהם ייכללו בהגדרת חוזה, ויכול שתקבע סוג של חברות או תאגידים כאמור, והכל לעניין התקשרויות דרך כלל, או לעניין התקשרות מסוימת או סוגים של התקשרויות.

תאגידים ציבוריים וחברות ממשלתיות שנקבעו כאמור יידרשו לשקול שיקולים לפי פרק ב' המוצע, בהתאם להליכים הקבועים בו.

הסמכת הממשלה כאמור נדרשת כיוון שיש הליכי התקשרות משמעותיים של חברות או של תאגידים כאמור המצדיקים שקילת שיקולי ריכוזיות. נוסף על כך יש חברות ממשלתיות או תאגידים ציבוריים שמחמת אופי פעילותם, מן הראוי להכפיף את הליכי המכרז שלהם להקצאת זכויות, לחובה לשקול שיקולי ריכוזיות, כשם שהמדינה כפופה להם.

עוד מוצע לקבוע כי טרם קבלת החלטת ממשלה כאמור, בכל הנוגע לחברות ממשלתיות, תונח לפני הממשלה חוות דעתה של רשות החברות הממשלתיות.

סעיף 17 לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע, כי תחילתו של פרק ב' המוצע תהיה שנה מיום פרסומו, בכפוף לאמור בסעיף קטן (ב), זאת כדי לאפשר היערכות של הגורמים הנוגעים בדבר – המאסדרים, הממונה על הגבלים עסקיים והממונה על

- (1) בעל שליטה שאינו חברת שכבה;
- (2) בעל שליטה שהוא חברת שכבה שאינה נשלטת בידי בעל שליטה;

ד ב ר י ה ס ב ר

כי השליטה בחברות תוחזק בידי הגורמים היעילים ביותר בעבור החברה ובעבור ציבור המשתקעים בה. העדרו של מנגנון שוק זה מייצר תמריצים שליליים לניהול יעיל של החברה. סוג הבעיות השני הוא "בעיית נציג" בין בעל השליטה לבין בעלי מניות המיעוט שנובעת אף היא מהעדר ההתאמה בין זכויות השליטה של בעל השליטה לבין חלקו בהון. כתוצאה מכך האינטרס של בעל השליטה אינו תואם את זה של שאר בעלי המניות בחברה, וייתכן שהיה לו אינטרס שונה כתוצאה מיכולת השליטה והחשיפה הנמוכה יחסית שלו להון. אחת הדוגמאות לכך היא נטייה ליטול סיכונים מוגברים. דוגמה אחרת היא יצירת תמריצים לבעל השליטה להשתמש בכוח השליטה לטובתו ולא לטובת החברה ("tunneling"). תמריצים אלה יכולים לבוא לידי ביטוי בצורות שונות ומגוונות, כגון ריבוי עסקאות בין החברה לבעל השליטה, ניצול הזדמנויות עסקיות של החברה בידי בעל השליטה עצמו, ומינויים בחברה שנועדו לשרת את עניינו של בעל השליטה ואינם מיטביים בעבור החברה עצמה, וכיוצא באלה. ככל שחלקו של בעל השליטה בהון נמוך יותר, כך גוברת "בעיית הנציג" האמורה.

סוג הבעיות השלישי נובע ממבנה רב-שכבתי בבעלות אותו בעל שליטה. כך, בעל שליטה יכול לבחור היכן למקם עסקה בהתאם לרמת הסיכוי הרצויה לו בהתאם לשיעור אחזקותיו, בלא קשר לטובת החברה הספציפית.

בעיות אלה הנובעות ממבנה החזקות פירמידלי מעוררות חששות משמעותיים לפגיעה במשקיעים, פגיעה בתחרותיות ופגיעה ביציבות המשקית, ולכן הן מחייבות התערבות רגולטורית מתאימה. הן אינן יכולות לבוא לידי פתרון כללי הממשל התאגידי הקיימים בלבד. הוועדה להגברת התחרותיות במשק הציעה לקבוע בחוק המוצע מגבלות מבניות על שליטה בחברות באמצעות מבנה פירמידלי, כדי להגביל את "עומקן" של פירמידות שליטה, וכן לקבוע כללי ממשל תאגידי מוגברים במטרה להפחית את החשש לפגיעה במשקיעים במבנה החזקות פירמידלי.

חברי הוועדה סברו כי הבעיות שתוארו לעיל מתקיימות, בשינויים המחויבים, גם כאשר מדובר בחברות שגייסו הון מהציבור באמצעות איגרות חוב. במקרה של חברת איגרות חוב קיים חשש דומה להטית מבנה התמריצים של בעלי השליטה. מטעם זה במסגרת חוק החברות (תיקון מס' 17), התשע"א–2011 (ס"ח התשע"א, עמ' 1108) (להלן – תיקון מס' 17 לחוק החברות), הורחבו כללי הממשל התאגידי החלים על חברות איגרות חוב, וניתנו למחזיקי איגרות חוב הגנות דומות לאלה שנותן החוק לבעלי מניות מקרב הציבור, לפי העניין לרבות לגבי אישור עסקאות עם בעל השליטה, מינוי דירקטורים חיצוניים,

שמהם עולה כי רוב החברות הנסחרות בבורסה בתל-אביב נשלטות בידי בעל שליטה שלו היכולת לכוון את פעילותן. כרבע מכלל החברות הללו משתייכות לכ-25 קבוצות עסקיות (כלומר, כמה תאגידים שלהם בעל שליטה משותף), ומשקלן בהיקף הון החברות הנסחרות (ללא חברת "טבע") מתקרב ל-70%. הקבוצות העסקיות מתאפיינות בפיזור ענפי רחב, במפגשים בין שווקים רבים, ובמערכת ענפה של קשרים בין-קבוצתיים המשתקפת בקשרי בעלות, ככהונה צולבת של דירקטורים, וכן ברמת מינוף גבוהה. משקלן של 10 הקבוצות העסקיות הגדולות בגיוס הון מהציבור באמצעות שוק ההון הוא כ-50%.

חלקן הגדול של הקבוצות העסקיות מתאפיין במבנה שליטה פירמידלי. מבנה זה הוא קבוצה עסקית שבה כמה חברות או חברות חוץ, שהן תאגידים מדווחים (להלן – חברת שכבה) מחזיקות זו בזו ב"שרשרת" החזקות אחת או יותר. עומק הפירמידות בישראל ומורכבותן הם מהגבוהים בעולם. כ-26% מהחברות שיש להן בעל שליטה, מוחזקות במבנה שליטה פירמידלי.

החזקות חברות במבנה פירמידלי מאפשרת הפרדה בין שליטה להון. בעל השליטה שולט בכל אחת מהחברות, אך שרשרת החזקות מאפשר לו להגיע לשליטה בהשקעה נמוכה יחסית בהון. למשל, אם בעל השליטה מחזיק 60% בחברה אחת, ובאמצעותה 60% בחברה נוספת, הוא שולט בשתי החברות, ואולם חלקו בהון החברה הנוספת הוא 36% בלבד. תוצאה זו אינה עולה בקנה אחד עם עמדת המחוקק שלפיה מניות המוצעות לציבור יהיו מסוג אחד, כך שזכויות ההצבעה בחברה יהיו שוות ביחס לערכן הנקוב של המניות (סעיף 246 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח–1968 (להלן – חוק ניירות ערך)). הוראה זו בחוק ניירות ערך נועדה למנוע ריכוז של השליטה בידי בעלי מניות שהשקעתם בחברה מועטה יחסית, בשעה שיתר ההון הושקע בידי ציבור בלי שניתנה לו אפשרות להשפיע על פעילות החברה בהתאם לשיעור השקעתו. מבנה החזקה פירמידלי מאפשר לעקוף את המגבלה האמורה. אכן, השילוב של פירמידות "עמוקות" ורמות חוב גבוהות, משמעותו במציאות הישראלית היא שגורמים מעטים שולטים במבנים עסקיים גדולים, מורכבים ומומונפים, בעיקר באמצעות כספם של אחרים, ובהשקעה נמוכה יחסית.

בהיבט הממשל התאגידי, מבנה פירמידלי יוצר שלושה סוגי בעיות מרכזיים. הראשון הוא "התבצרות" (entrenchment) במבנה החזקות והשליטה. למרות ההשקעה הנמוכה בהון, המבנה הפירמידלי מאפשר לבעל השליטה לשלוט שליטה מבוצרת בחברות הנכללות במבנה, קרי למרות השקעתו הנמוכה בהון אין אדם אחר יכול לרכוש שליטה בחברה. שוק השליטה יכול להבטיח

"חברת שכבה שנייה" – חברת שכבה הנשלטת בידי חברת שכבה ראשונה;

"הכנסת הרשמי" – כהגדרתו בפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ב-1983¹¹;

"שליטה" – כהגדרתה בחוק החברות; לעניין פרק זה, ייוחסו לחברת שכבה המחזיקה אמצעי שליטה בחברת שכבה אחרת, גם החזקות באמצעי שליטה בחברת השכבה האחרת בידי מי שהוא בעל השליטה הן בחברת השכבה המחזיקה והן בחברת השכבה האחרת, והכל בהתאם להוראות שנקבעו לפי סעיף 24, ככל שנקבעו.

(ב) לכל מונח אחר בפרק זה תהיה המשמעות הנובעת לו בחוק החברות, אלא אם כן נקבע במפורש אחרת.

(א) על חברה ציבורית שהיא חברת שכבה שנייה, ושיעור הזכויות ההוניות המשויות לבעל השליטה בה הוא פחות מ-33% מכלל הזכויות ההוניות בחברה (בסעיף זה – חברת שכבה שנייה מיוחדת), יחולו הוראות סעיף זה; לעניין זה –

דירקטורים חיצוניים 19.
בחברה ציבורית
שהיא חברת שכבה
שנייה

ד ב ר י ה ס ב ר

אין בעל שליטה, הרי שאם היא שולטת בעצמה בכמה חברות במבנה אחזקות פירמידלי, יהיו לה אותם תמריצים כמו לבעל שליטה "רגיל".

להגדרה "חברת שכבה שנייה" – מוצע לזהות את השכבה השנייה בפירמידה כמי שנשלטת בידי חברת שכבה ראשונה. הגדרה זו אמנם תופסת גם חברות הנשלטות בשרשרת, ולכן יכולות באופן תאורטי להיות בשכבה שנייה או רביעית וכיו"ב, ואולם נוכח האיסור על חברת שכבה שנייה לשלוט בחברה אחרת (סעיף 20 המוצע) בפועל לא יהיו שכבות שליטת ומטה אלא במקרים שהחוק מתיר ומתייחס אליהם באופן מפורש. לכן מבחינה מעשית ההגדרה מספקת כדי להחיל את ההוראות הרלוונטיות בחוק על שכבה השנייה בפירמידה בלבד.

להגדרה "שליטה" – מוצע לאמץ את הגדרת "שליטה" בחוק החברות, המפנה להגדרה בחוק ניירות ערך. כמו כן מוצע להבהיר כי לעניין החזקות של חברת שכבה באמצעי שליטה בחברת שכבה אחרת, ייוחסו לחברת השכבה המחזיקה בכל החזקות הקבוצה בחברה המוחזקת, קרי גם החזקות בעל השליטה וגם החזקות של חברות אחרות במבנה הפירמידלי. זאת, כדי למנוע עקיפה של הוראות החוק בדרך של פיזור השליטה בין כמה חברות שכבה בפירמידה, וכן כדי להבהיר כי אין חובה שכל המניות המקנות שליטה יוחזקו בידי חברת השכבה המחזיקה, על מנת שהחברה המוחזקת תיחשב לשכבה הבאה בפירמידה. לצד זאת, מוצע להסמיך את שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ועם רשות ניירות ערך, לקבוע הוראות לגבי אופן ייחוס החזקות באמצעי שליטה בחברת שכבה וכן חריגים לייחוס כאמור, שיכול שאף יקבעו כי החזקות מסוימות לא יובאו בחשבון. זאת, כדי לאפשר פתרונות למקרים שונים שבהם החישוב המוצע אינו מתאים.

סעיף 19 מוצע להחיל כללי ממשל תאגידי מוגברים על חברה ציבורית הנמצאת בשכבה שנייה של פירמידה, והזכויות ההוניות של בעל השליטה בה נמוכות מ-33% (להלן – חברת שכבה שנייה מיוחדת), זאת כדי לספק הגנה טובה יותר לציבור בעלי המניות בחברה. הגנה כזו

הליכי הבקרה על עריכת דוחות כספיים ואישורם, ועוד. לכן מוצע כי חברת איגרות חוב תהווה חברת שכבה, ויחולו לגביה הוראות פרק ג' המוצע לפי העניין.

סעיפים מוצע כילמונחים בפרק ג' המוצע תהא המשמעות הנובעת להם בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן – חוק החברות), אלא אם כן נקבע במפורש אחרת. כמו כן מוצעות ההגדרות האלה:

להגדרה "חברת שכבה" – החברות במבנה החזקות הפירמידלי שהחוק המוצע מתייחס אליהן הן אלה שבהן מושקע הציבור בשוק ההון הישראלי, בין אם המדובר בהשקעה בהון מניות או בהשקעה באיגרות חוב. חברות אלה יכולות להיות חברות שגרשמו בישראל או חברות שהתאגדו מחוץ לישראל, הנמצאות תחת הפיקוח של רשות ניירות ערך. במסגרת תיקון מס' 17 לחוק החברות נוספה בחוק החברות ההגדרה "תאגיד מדווח" – הכוללת תאגיד מדווח כהגדרתו בחוק ניירות ערך, וכן תאגיד שהוראות פרק ה' לחוק ניירות ערך חלות עליו. הגדרה זו מתאימה לצורך הוראות הפרק המוצע משום שהיא כוללת גם חברות וחברות חוץ שהציעו ניירות ערך לציבור בחו"ל ורשמו אותם למסחר בבורסה בישראל או שהציעו ניירות ערך לציבור בחו"ל ובישראל. לצד זאת, מוצע להסמיך את שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ועם רשות ניירות ערך, לקבוע סוגי חברות או חברות חוץ שלא יהיו חברת שכבה. סמכות זו נועדה למקרה ששר המשפטים ייווכח שלא קיים אינטרס ציבורי משמעותי מספיק לזהות חברות מסוג מסוים כשכבות בפירמידות שהן נכללות בהן, למשל משום שהתועלת בהחלת הוראות החוק עליהן עלולה להיות פחותה מהחסרונות הכרוכים בכך.

להגדרה "חברת שכבה ראשונה" – מבנה אחזקות פירמידלי מתאפיין בקשרי שליטה בין החברות הנכללות בו, אשר נשלטות כולן בידי בעל שליטה משותף. לכן מוצע לזהות כשכבה הראשונה במבנה אחזקות פירמידלי חברה שיש לה בעל שליטה שאינו בעצמו חברת שכבה (קרי יחיד או תאגיד שאינו נכלל בהגדרת חברת שכבה), או בעל שליטה שהוא חברה בלא גרעין שליטה. אף שלחברה כזו

¹¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 37, עמ' 761.

”זכויות הוניות” – הזכות לקבלת דיבידנד או הזכות ליתרת נכסי החברה בעת חיסולה, לאחר סילוק חביוניה;

”שיעור הזכויות ההוניות המשויות לבעל השליטה”, בחברת שכבה שנייה מיוחדת – מכפלת שיעור ההחזקה של בעל השליטה בזכויות ההוניות בחברת השכבה הראשונה, בשיעור ההחזקה של חברת השכבה הראשונה בזכויות ההוניות בחברת השכבה השנייה (בהגדרה זו – מכפלת ההחזקה), ואם החזיק בעל השליטה בזכויות הוניות בחברת השכבה השנייה באמצעות יותר מחברת שכבה ראשונה אחת – סך מכפלות ההחזקה כאמור; החזיק בעל השליטה בזכויות הוניות בחברת השכבה השנייה גם שלא באמצעות חברת שכבה, ייוסף שיעור ההחזקה כאמור למכפלת ההחזקה או לסך מכפלות ההחזקה כאמור; לפי העניין, חישוב שיעורי ההחזקה לעניין הגדרה זו יהיה בהתאם להוראות שנקבעו לפי סעיף קטן (ו). ככל שנקבעו.

(ב) שליש לפחות מבין חברי הדירקטוריון בחברת שכבה שנייה מיוחדת, ולא פחות משניים מהם, יהיו דירקטורים חיצוניים; על מינוי הדירקטורים החיצוניים יחולו הוראות פרט 7 לתוספת הראשונה בחוק החברות.

(ג) דירקטורים חיצוניים שמינויים נדרש לפי סעיף קטן (ב) ימונו על ידי האסיפה הכללית שתכנס לא יאוחר מתום שלושה חודשים מהמועד שבו הפכה החברה לחברת שכבה שנייה מיוחדת, ואולם דירקטור חיצוני שכהן ערב המועד שבו הפכה החברה לחברת שכבה שנייה מיוחדת ימשיך לכהן עד תום תקופת כהונתו, והוא יבוא במניין הדירקטורים שמינויים נדרש לפי הוראות סעיף קטן (ב), ובלבד שעל מינויו לתקופה נוספת יחולו הוראות הסעיף הקטן האמור.

(ד) חברה תחדל להיות חברת שכבה שנייה מיוחדת אם חדל להתקיים בה תנאי מהתנאים הקבועים בסעיף קטן (א), ואולם אם עלה שיעור הזכויות ההוניות המשויות לבעל השליטה בחברה על השיעור האמור בסעיף קטן (א), תחדל החברה להיות חברת שכבה שנייה מיוחדת רק בתום שישה חודשים רצופים שבהם עלה שיעור הזכויות ההוניות המשויות לבעל השליטה על השיעור האמור.

(ה) חדלה חברה להיות חברת שכבה שנייה מיוחדת ימשיכו הדירקטורים החיצוניים המכהנים בה לכהן עד תום תקופת כהונתם לפי סעיף 245 לחוק החברות.

ד ב ר י ה ס ב ר

שכבה ראשונה אחת – סכום המכפלות כאמור. לסכום זה ייוספו החזקותיו שלא באמצעות חברות שכבה, ככל שישנן. מוצע להסמיך את שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ורשות ניירות ערך, לקבוע הוראות לגבי דרך החישוב של שיעורי ההחזקה והמכפלות כאמור, וכן לגבי הבאה בחשבון של החזקות בזכויות הוניות בתאגיד שאינו חברת שכבה.

לגבי מינוי הדירקטורים החיצוניים הנדרשים נוסף על אלה שכבר מכהנים לפי הוראות חוק החברות, מוצע לקבוע, בדומה להוראות סעיף 242 לחוק החברות, כי ימונו באסיפה כללית שתכנס בתוך 3 חודשים מהמועד שבו הפכה החברה לחברת שכבה שנייה ציבורית.

נוכח האפשרות ששיעור החזקותיו של בעל השליטה בזכויות הוניות ישתנה מעת לעת, מוצע לקבוע כי לעניין התנאי בדבר שיעור ההחזקות בזכויות ההוניות, כדי שחברת שכבה שנייה ציבורית תחדל להיחשב לכזו, יידרש

נדרשת נוכח הזכויות ההוניות הנמוכות של בעל השליטה, אשר כאמור לעיל, בחלק הכללי לדברי ההסבר לפרק ג' המוצע, מייצרות חשש לבעיית נציג ולפגיעה בחברה ובבעלי מניות המיעוט. על פי המוצע, בחברת שכבה שנייה מיוחדת מספר הדירקטורים החיצוניים יהיה שליש לפחות ממספר הדירקטורים, ולא פחות משני דירקטורים חיצוניים שמינויים נדרש לפי סעיף 219 לחוק החברות. עוד מוצע לקבוע כי הדירקטורים החיצוניים יתמנו בידי רוב מקרב המיעוט, קרי בלי שקולו של בעל השליטה יימנה בהצבעה, בהתאם לפרט 7 לתוספת הראשונה לחוק החברות. יובהר כי בשל ההפניה בחוק המוצע להוראה בתוספת הראשונה, דרך מינוי זו תהיה מחייבת, וזאת בניגוד למעמדה הרגיל של התוספת הראשונה כוולונטרית (סעיף 19(א2) לחוק החברות).

שיעור הזכויות ההוניות של בעל השליטה בחברת השכבה השנייה יחושב לפי הכפלת שיעור החזקותיו בחברת השכבה הראשונה בשיעור החזקותיו בחברת השכבה השנייה, ואם הוא מחזיק באמצעות יותר מחברת

(ו) שר המשפטים בהתייעצות עם שר האוצר ועם רשות ניירות ערך, רשאי לקבוע, לעניין ההגדרה "שיעור הזכויות ההוניות המשויות לבעל השליטה" שבסעיף קטן (א), הוראות לעניין אופן חישוב שיעורי ההחזקה ומכפלות ההחזקה, ורשאי הוא לקבוע לעניין זה כי יובאו בחשבון גם החזקות בזכויות הוניות בתאגיד שאינו חברת שכבה.

לא תשלט חברת שכבה שנייה בחברת שכבה אחרת. 20. איסור על חברת שכבה שנייה לשלוט בחברת שכבה אחרת

(א) על אף הוראות סעיף 20, רשאית חברת שכבה שנייה לשלוט בחברה שכבה אחרת שהיא חברה ציבורית, ובלבד שחברת השכבה האחרת היתה, בעת הפיכתה לחברה ציבורית, בשליטת חברת השכבה השנייה, והכל לתקופה של שש שנים ממועד הפיכתה של חברת השכבה האחרת לחברה ציבורית (בסעיף זה – חברת שכבה שלישית זמנית).

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי להחיר שליטה של חברת שכבה שלישית זמנית בחברת שכבה אחרת.

(ג) על חברת שכבה שלישית זמנית יחולו הוראות אלה:

(1) רוב חברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים בלתי תלויים;

(2) מספר הדירקטורים החיצוניים המזערי יהיה מחצית ממספר חברי הדירקטוריון, לאחר שהופחת ממנה אחד, בעיגול כלפי מעלה, ולא פחות משניים; על מינוי הדירקטורים החיצוניים יחולו הוראות פרט 7 לתוספת הראשונה בחוק החברות, ויחולו הוראות סעיף 19(ג) ו-(ה), בשינויים המחויבים.

(ד) שר המשפטים רשאי לקבוע לעניין סוגי חברות שכבה שלישית זמנית, מספר דירקטורים חיצוניים מזערי הנמוך מזה הקבוע בסעיף קטן (ג)2, ובלבד שלא יפחת משליש ממספר חברי הדירקטוריון.

ד ב ר י ה ס ב ר

כך שתיוותר שהות ממושכת דיה, העולה במשכה על זו שנקבעה בהמלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק, להתאמות שיידרשו מבכני החוקות קיימים (סעיף 27(ב) המוצע). לצד זאת מוצע לקבוע כי מיום התחילה של הפרק המוצע (שנה מיום פרסומו) יחולו על חברת שכבה הנשלטת בידי חברת שכבה שנייה כללי ממשל תאגידי מוגברים, כאמור להלן לגבי חברת שכבה שלישית זמנית.

סעיף 21 מוצע לקבוע כי למרות האיסור על חברת שכבה שנייה לשלוט בחברת שכבה אחרת, יותר לה להנפיק חברה בשליטתה, כך שתהפוך לחברת שכבה שלישית, ובלבד שחברת השכבה השנייה תשלט בה לתקופה של שש שנים לכל היותר ממועד הפיכתה לחברת שכבה (להלן – חברת שכבה שלישית זמנית). הקלה זו נועדה לאפשר לחברות ציבוריות המעוניינות למכור פעילות שלהן, לעשות זאת בדרך של הנפקה לציבור של חברה נשלטת. משך זמן של שש שנים הוא ארוך די והותר לצורך היפרדות אופרטיבית מלאה ודילול השליטה בבורסה.

עוד מוצע להבהיר כי חברת שכבה שלישית זמנית לא תוכל לשלוט בעצמה בחברת שכבה אחרת, וכן מוצע

כי שיעור הזכויות ההוניות המשויות לבעל השליטה יעלה על 33% במשך שישה חודשים רצופים.

סעיפים ההגבלות המבניות המוצעות מבחינות בין 20 ו-27 מבנים פירמידליים שנוצרו לאחר פרסום הצעת החוק לבין מבנים כאלה שהיו קיימים במועד פרסום הצעת החוק. מוצע כי מבנים פירמידליים עתידיים יוגבלו לשתי "שכבות" של חברות שכבה. הגבלה זו באה לידי ביטוי באיסור המוצע בסעיף 20, שלפיו ייאסר על חברת שכבה שנייה לשלוט בחברת שכבה אחרת.

לגבי מבנים פירמידליים שהיו קיימים במועד האמור, מוצע להגבילם לשלוש "שכבות" של חברות שכבה (סעיף 27(ג) המוצע). על חברת שכבה שלישית שהשליטה בה מותרת כאמור, והיא חברה ציבורית, יחולו כללי ממשל תאגידי מחמירים הקבועים בסעיף 21 המוצע לגבי חברת שכבה שלישית זמנית, כמתואר להלן. זאת, נוכח החשש המוגבר לפגיעה בבעלי המניות מקרב ציבור, ונוכח העובדה כי ההיתר להחזיק בחברות כאלה הוא מבחינת חריג לכלל המוצע בדבר התרת שתי "שכבות" בלבד במבנה החזקה פירמידלי.

המגבלות המתוארות לעיל ייכנסו לתוקף בתוך 6 שנים ממועד פרסום החוק המוצע (חמש שנים מיום התחילה).

22. (א) שלטה חברת שכבה בחברת שכבה אחרת בניגוד להוראות פרק זה, ימנה בית המשפט המחוזי, לפי בקשה כאמור בסעיף קטן (ב), נאמן מטעם בית המשפט, אשר יוקנו לו אמצעי השליטה בחברת השכבה האחרת המוחזקים בניגוד להוראות פרק זה, לצורך מכירתם.

(ב) בקשה למינוי נאמן לפי סעיף קטן (א) תוגש לבית המשפט בידי הכונס הרשמי, ויכול שתוגש בידי בעל מניה או נושא משרה בחברת השכבה הנשלטת בניגוד להוראות פרק זה; הוגשה הבקשה בידי בעל מניה או נושא משרה כאמור, יהיה הכונס הרשמי צד להליך; בפעולותיו לפי סעיף קטן זה יפעל הכונס הרשמי בהתייעצות עם רשות ניירות ערך.

(ג) בית המשפט ימנה לנאמן לפי סעיף זה עורך דין או רואה חשבון, ואולם רשאי הוא, בנסיבות מיוחדות, בהמלצת הכונס הרשמי, למנות לנאמן אדם בעל הכשרה מקצועית אחרת, הדרושה, לדעת בית המשפט, לצורך התפקיד.

(ד) לא ימנה בית המשפט לנאמן אדם שקשריו עם אחת מחברות השכבה האמורות בסעיף קטן (א), מעמדו בחברה כאמור או כלפיה או עיסוקי האחרים, עלולים ליצור ניגוד עניינים עם מילוי תפקידו כנאמן.

(ה) נאמן שמונה לפי סעיף זה יפעל בכל הנוגע לשימוש בזכויות הנובעות מאמצעי השליטה ולמכירתם לפי הנחיות בית המשפט, ולא יהיה רשאי לקבל הוראות בעניין זה ממי שהחזיק באמצעי השליטה בניגוד להוראות פרק זה או מכל גורם אחר; הנאמן רשאי לבקש מבית המשפט להורות, בין השאר –

(1) כי הצבעה מכוח אמצעי השליטה שהוחזקו בניגוד להוראות פרק זה, שנערכה לפני מינוי הנאמן, לא תבוא במניין הקולות באותה הצבעה;

(2) על ביטול מינויו של דירקטור שנגרם בידי אדם שהחזיק באמצעי השליטה האמורים;

ד ב ר י ה ס ב ר

יפחת משליש, שהוא מספר הדירקטורים החיצוניים הנדרש בחברת שכבה שנייה מיוחדת. זאת, כדי לאפשר התחשבות במקרים מיוחדים שבהם מתמנים דירקטורים בחברה מקרב עובדיה, מטעם בעלי מניות שיש להם הסכם בעניין זה עם בעל השליטה המקנה להם זכויות מיעוט, וכיוצא באלה, ולמנוע מצב שבו החזקותיו של בעל השליטה אינן מאפשרות לו למנות את מרבית הדירקטורים.

סעיף 22 אמצעי האכיפה המרכזי שמוצע לקבוע לגבי שליטה בחברת שכבה בניגוד להוראות פרק ג' המוצע, הוא מינוי נאמן מטעם בית המשפט אשר יוקנו לו אמצעי השליטה המוחזקים בניגוד להוראות הפרק. הסמכות למינוי נאמן תוקנה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל-אביב יפו (ר' תיקון עקיף לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, בסעיף 46 להצעת החוק). לפי פנייה של כונס הנכסים הרשמי. בקשה כאמור יכול שתהיה מוגשת גם בידי בעל מניה או נושא משרה בחברת השכבה הנשלטת בניגוד להוראות הפרק. על כשירותו של הנאמן, מניעת ניגוד עניינים וסייגים למינוי יחולו, בשינויים המחויבים, ההוראות בתקנות החברות (כללים בדבר מינוי כונסי נכסים ומפקחים ושכרם). התשמ"א-1981.

לקבוע לה כללי ממשל תאגידי מחמירים נוכח החרפת הבעיות הנובעות מהמבנה הפירמידלי ככל שחברת השכבה "רחוקה" יותר מבעל השליטה. על פי המוצע, הרכב הדירקטוריון יכלול רוב של דירקטורים בלתי תלויים, כהגדרתם בחוק החברות, וכן דירקטורים חיצוניים במספר המרבי המותר רוב לדירקטורים שאינם חיצוניים. כך, אם בחברה 7 דירקטורים, על פי המוצע תהיה חובה למנות שלושה דירקטורים חיצוניים. גם אם בחברה 8 דירקטורים, מספר הדירקטורים החיצוניים יעמוד על שלושה. אם בחברה 9 דירקטורים, מספר הדירקטורים החיצוניים יעמוד על ארבעה, וכן הלאה. עוד מוצע כי הדירקטורים החיצוניים יתמנו בדרך הקבועה בפרט 7 לתוספת הראשונה בחוק החברות, קרי בידי רוב מקרב המיעוט, בלי שקולו של בעל השליטה יימנה בהצבעה. יובהר גם בהקשר זה כי בשל ההפניה בחוק המוצע להוראה בתוספת הראשונה, דרך מינוי זו תהיה מחייבת, וזאת בניגוד למעמדה הרגיל של התוספת הראשונה כוולונטרית (סעיף 19(2א) לחוק החברות).

לעניין זה מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות כי בסוגים של חברות שכבה שלישית וזמנית יהיה מספר הדירקטורים החיצוניים נמוך יותר, ובלבד שלא

(3) על ביטול עסקה או התקשרות של חברת השכבה הנשלטת בניגוד להוראות פרק זה, עם בעל השליטה בה או עם אדם אחר שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, אם ביצוע העסקה או ההתקשרות טרם הושלם בידי שני הצדדים, והכל בתנאים שיקבע בית המשפט.

(ו) בית משפט יקבע את תפקידי הנאמן וסמכויותיו, ככל שלא נקבעו לפי סעיף זה.

(ז) חברות השכבה האמורות בסעיף קטן (א) ונושאי משרה בהן יסייעו לנאמן ככל הנדרש לשם ביצוע תפקידיו לפי סעיף זה.

(ח) בית המשפט יקבע את שכרו של הנאמן, אשר ישולם מתוך תמורת המכירה של אמצעי השליטה או בדרך אחרת שיקבע בית המשפט.

(ט) מצא בית המשפט, מנימוקים שיירשמו, כי מינוי נאמן לפי סעיף זה אינו אפשרי או אינו מתאים בנסיבות העניין, רשאי הוא להורות כי אמצעי השליטה המוחזקים בניגוד להוראות פרק זה לא יקנו זכויות כלשהן (בסעיף קטן זה – אמצעי שליטה רדומים). כל עוד אמצעי השליטה הרדומים מוחזקים כאמור.

(י) שלטה חברת שכבה בחברת שכבה אחרת בניגוד להוראות פרק זה, וכל עוד לא מינה בית המשפט נאמן לפי הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ד) או החליט כאמור בסעיף קטן (ט), לא יקנו אמצעי השליטה בחברת השכבה האחרת המוחזקים בידיה זכויות הצבעה כלשהן באסיפה הכללית של חברת השכבה האחרת.

(א) הפרה חברת שכבה את החובה למנות דירקטורים חיצוניים או דירקטורים בלתי תלויים שמינויים נדרש לפי סעיפים 19(ב), 21(ג) או 27(ב) או (ג), במשך למעלה מ־90 ימים, ולעניין דירקטורים חיצוניים ראשונים כאמור בסעיף 19(ג) – במשך למעלה מ־90 ימים מהמועד האחרון לכינוס האסיפה הכללית לפי אותו סעיף, רשאית רשות ניירות ערך להטיל עליה עיצום כספי בסכום הבסיסי, והכל אלא אם כן ההפרה נובעת מהעדר הרוב הדרוש למינוי באסיפה הכללית; לעניין זה, "הסכום הבסיסי" – הסכום הקבוע לגבי אותה חברה בפרט 1 לתוספת השישית לחוק ניירות ערך.

(ב) על עיצום כספי לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיפים 363 ו־363ג לחוק החברות.

23. הפרת חובה למנות דירקטורים חיצוניים או דירקטורים בלתי תלויים – עיצום כספי

ד ב ר י ה ס ב ר

כדי להבטיח כי הנאמן יוכל למלא את תפקידו באופן נאות, מוצע לחייב את חברת השכבה ששלטה בניגוד להוראות הפרק, וחברת השכבה שנשלטה כאמור, לסייע לנאמן בביצוע תפקידיו. דוגמאות לסיוע שיכול שידרש הן העמדת מידע, הכנת חברת השכבה למכירה וכיוצא באלה.

עוד מוצע לקבוע אמצעי אכיפה נוסף למקרים שבהם מינוי נאמן כאמור אינו אפשרי או אינו מתאים בנסיבות העניין. במקרים כאלה מוצע כי בית המשפט יוכל להורות על הרדמה של אמצעי השליטה המוחזקים בניגוד להוראות הפרק, כך שלא יקנו זכויות כלשהן כל עוד הם מוחזקים כאמור.

כמו כן מוצע לקבוע כי עד למינוי נאמן או הרדמת המניות בידי בית המשפט, אמצעי שליטה המוחזקים שלא כדין לא יקנו זכות הצבעה באסיפה הכללית. זאת, בלי לפגוע בזכויות אחרות כגון הזכות לקבלת דיבידנד.

סעיף 23 מוצע לקבוע כי אם הפרה חברה את החובה למנות דירקטורים חיצוניים או דירקטורים בלתי תלויים אשר מינויים נדרש לפי הפרק המוצע, במשך

תכליתו העיקרית של מינוי הנאמן היא מכירת אמצעי השליטה שהוקנו לו לאחר שהוחזקו בניגוד להוראות הפרק המוצע. הנאמן יפעל בכל הנוגע לשימוש בזכויות הנובעות מאמצעי השליטה ולמכירתם, לפי הוראות בית המשפט, והוא לא יהיה רשאי לקבל הוראות בעניין זה מכל גורם אחר, ובפרט לא ממי שהחזיק באמצעי השליטה בניגוד להוראות הפרק. בית המשפט יקבע את סמכויות הנאמן ככל שלא נקבעו בסעיף המוצע. בנוסף, כדי לנתק את ההשפעה שנבעה מהחזקת אמצעי השליטה בניגוד להוראות הפרק, מוצע כי הנאמן יהיה רשאי לבקש מבית המשפט להורות על ביטול הצבעות באסיפות שנעשו מכוח אמצעי שליטה שהוחזקו בניגוד להוראות הפרק, ועל ביטול מינוי דירקטורים שנגרמו בידי מי שהחזיק אמצעי שליטה כאמור. כמו כן יוכל הנאמן לבקש מבית המשפט להורות על ביטול עסקאות והתקשרויות של חברת השכבה שאמצעי השליטה בה הוחזקו כאמור, עם בעל השליטה או עם אדם אחר שלבעל השליטה יש בה עניין אישי. זאת, אם ביצוע העסקה או ההתקשרות טרם הושלם, ובתנאים שיקבע בית המשפט.

24. שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ועם רשות ניירות ערך, רשאי לקבוע לעניין ההגדרה "שליטה" שבסעיף 18(א) הוראות לעניין ייחוס החזקות באמצעי שליטה בחברת שכבה, ובכלל זה הוראות לעניין אופן ייחוס ההחזקות וחריגים לייחוס כאמור, לרבות החזקות שלא יובאו בחשבון לעניין זה.
25. שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ועם רשות ניירות ערך, רשאי לקבוע כי הוראות פרק זה החלות לעניין חברות שכבה יחולו, כולן או חלקן, בשינויים ובהתאמות שיקבע, גם לעניין תאגידים שאינם חברות שכבה.
26. בחוק החברות, התשנ"ט-1999 –

(1) בסעיף 117, אחרי פסקה (2) יבוא:

"(2א) לקבוע את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות, ובכלל זה לקבוע סוגי עסקאות כאמור שיהיו טעונות את אישורה של ועדת הביקורת; לעניין זה, "עסקה שאינה זניחה" – עסקה כאמור בסעיף 270(4) רישא או 4(א4) רישא, שוועדת הביקורת החליטה לגביה לפי הוראות פסקה (א1) כי היא עסקה שאינה חריגה, וסיווגה אותה כעסקה שאינה זניחה, ורשאית ועדת הביקורת להחליט על סיווג כאמור לגבי סוג של עסקאות, לפי אמות מידה שתקבע אחת לשנה מראש";

(2) בסעיף 245(1א)(1), אחרי פסקת משנה (ב) יבוא:

"(ג) הדירקטור החיצוני שימונה לתקופה נוספת לפי פסקה זו אינו בעל מניה קשור או מתחרה או קרובו של בעל מניה כאמור, במועד המינוי, ואינו בעל זיקה לבעל מניה קשור או מתחרה במועד המינוי או בשנתיים שקדמו למועד המינוי; לעניין זה –

ד ב ר י ה ס ב ר

להתנהלות החברה ולרווחיה, ולשמש את בעל השליטה לתיעול נכסים או לשרת אינטרסים אחרים שלו. מוצע על כן לתקן את סעיף 117 לחוק החברות, שעניינו תפקידי ועדת הביקורת, ולהסמיך את ועדת הביקורת לסווג עסקאות עם בעל השליטה שסווגו על ידיה כעסקאות שאינן חריגות – כעסקאות זניחות או כעסקאות שאינן זניחות. סיווג זה נעשה כיום לצורכי דיווח בידי חברות מדווחות, לפי תקנה 37א(6) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970. עוד מוצע לקבוע כי ועדת הביקורת תקבע גם את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות עם בעל השליטה.

לפסקה (2) ו-5(א)

במסגרת חוק החברות (תיקון מס' 16), התשע"א-2011 (ס"ח התשע"א, עמ' 390), נוסף בחוק החברות סעיף 245(1א) הקובע כי חידוש כהונה של דירקטור חיצוני יכול שיעשה לפי הצעת בעל מניות, בידי רוב מקרב המיעוט באסיפה הכללית. כמו כן נוספה לחוק התוספת הראשונה הקובעת הוראות מממשל תאגידי מומלצות. פרט 7 לתוספת זו ממליץ כי דירקטורים חיצוניים יתמנו תמיד בידי רוב מקרב המיעוט. מוצע לאמץ הסדר זה כהסדר מחייב לגבי דירקטורים חיצוניים בחברת שכבה שנייה מיוחדת (סעיף 19 המוצע), בחברת שכבה שלישית זמנית (סעיף 21 המוצע) ובחברת שכבה שלישית המתותרת לפי הוראת המעבר (סעיף 27 המוצע).

למעלה מ-90 ימים, תהיה רשות ניירות ערך רשאית להטיל עליה עיצום כספי וזה לזה שניתן להטיל לפי סעיף 363א(ב)(10) לחוק החברות שעניינו אי-מינוי דירקטור חיצוני אשר מינויו נדרש לפי הוראות החוק האמור.

סעיף 25 כדי להבטיח התאמה מלאה של הוראות התיקון המוצע למבני החזקה קיימים במשק, מוצע להסמיך את שר המשפטים, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, להחיל את ההוראות המוצעות גם על תאגידים שאינם נכללים בהגדרה "חברת שכבה" המוצעת, ולהחיל עליהם את האיסורים וההוראות המוחלות בפרק זה על חברת שכבה.

סעיף 26 מוצע לתקן את חוק החברות בכמה היבטים הנוגעים לעסקאות עם בעל השליטה, בהתאם להמלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק, ובהיבטים נוספים הנדרשים לצורך יישום המנגנון של מינוי דירקטורים חיצוניים בידי רוב מקרב המיעוט.

לפסקה (1)

סעיף 275 לחוק החברות קובע חובה לאשר בדרך הקבועה בו עסקה של חברה ציבורית או של חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב עם בעל השליטה בה או עם אדם אחר שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, והכל אם מדובר בעסקאות חריגות כהגדרתן בחוק החברות. עם זאת גם עסקאות שאינן חריגות יכולות להיות משמעותיות

”בעל מניה קשור או מתחרה” – בעל המניה שהציע את המינוי או בעל מניה מהותי, והכל אם במועד המינוי יש לו, לבעל שליטה בו או לחברה בשליטה מי מהם, קשרים עסקיים עם החברה, או שהוא, בעל שליטה בו או חברה בשליטה מי מהם הם מתחרים של החברה; שר המשפטים, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, רשאי לקבוע כי עניינים מסוימים, בתנאים שקבע, לא יהיו קשר עסקי עם החברה או תחרות בה;

”זיקה” – כהגדרתה בסעיף 240(ב), ורשאי שר המשפטים, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, לקבוע כי עניינים מסוימים, בתנאים שקבע, לא יהיו זיקה”;

(3) בסעיף 270, ברישה, במקום ”אינה פוגעת בטובת החברה” יבוא ”היא לטובת החברה”;

(4) בסעיף 350, בסעיף קטן (ד), במקום ”ובעל ניסיון מתאים” יבוא ”או בעל כשירות מקצועית אחרת הנדרשת לצורך מילוי תפקידיו לפי חוק זה, וכן בעל ניסיון מתאים, הכל כפי שיקבע השר”;

(5) בתוספת הראשונה –

(א) בפרט 7, אחרי פסקה (2) יבוא:

”(3) הדירקטור החיצוני שימונה אינו בעל מניה קשור או מתחרה או קרובו של בעל מניה כאמור, במועד המינוי, ואינו בעל זיקה לבעל מניה קשור או מתחרה, במועד המינוי או בשנתיים שקדמו למועד המינוי, לענין זה –

”בעל מניה קשור או מתחרה” – בעל המניה שהציע את המינוי או בעל מניה מהותי, והכל אם במועד המינוי יש לו, לבעל שליטה בו או לחברה בשליטה מי מהם, קשרים עסקיים עם החברה, או שהוא, בעל שליטה בו או חברה בשליטה מי מהם הם מתחרים של החברה; שר המשפטים, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, רשאי לקבוע כי עניינים מסוימים, בתנאים שקבע, לא יהיו קשר עסקי עם החברה או תחרות בה;

ד ב ר י ה ס ב ר

החברות, לפעול על פי שיקולים עסקיים להשאת רווחיה, וחובת האמונים של נושאי המשרה המעוגנת בסעיף 254 לחוק החברות, הליך אישור עסקאות לפי הפרק החמישי לחלק השישי אינו יכול להתיר התקשרות בעסקאות שאינן לטובתה של החברה.

לפסקה (4)

בימים הקרובים צפויה הכנסת לאשר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית את הצעת חוק החברות (תיקון מס' 18), התשע"ב-2012 (הצעות חוק – הממשלה מס' 676, התשע"ב, עמ' 734). הצעת החוק קובעת, בין השאר, הוראות לענין מינוי מומחה מטעם בית המשפט במסגרת הסדר חוב של חברת איגרות חוב. בין השאר, קובעת הצעת החוק, בסעיף 350(ד) לחוק החברות, כנוסחו המוצע בסעיף 2 להצעת החוק, הוראות לענין כשירותו של המומחה כדלקמן:

”(ד) המומחה שימונה לפי סעיף זה יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, כמשמעותה לפי סעיף 340(א) ובעל ניסיון מתאים; בית המשפט ימנה את המומחה לאחר שבחן את המועמדים שהציעו הנאמנים לפי סעיף קטן (א), אם הציעו”

כדי למנוע ניצול לרעה של כוחו של המיעוט, המקבל את כוח ההכרעה הבלעדי לגבי המינוי, מוצע לקבוע בשני המקומות כי אין למנות בדרך זו דירקטור חיצוני שהוא בעל מניה קשור או מתחרה או מי שיש לו זיקה, כהגדרתה בסעיף 240 לחוק החברות, לבעל מניה כאמור במועד המינוי או בשנתיים שקדמו למועד המינוי. לענין זה מוצע להגדיר ”בעל מניה קשור או מתחרה” כבעל המניה המציע את המינוי או בעל מניה שמחזיק 5% או יותר מהון המניות או מזכויות ההצבעה בחברה, אם במועד המינוי יש לו, לבעל שליטה בו או לחברה בשליטתו או בשליטה בעל השליטה בו, קשרים עסקיים עם החברה או שהם מתחרים של החברה. מוצע להסמין את שר המשפטים בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, לקבוע כי עניינים מסוימים לא יהיו קשר או זיקה לענין זה. למשל, כאשר מדובר בקשרים עסקיים או תחרותיים שאינם מהותיים.

לפסקה (3)

מוצע להבהיר כי עסקאות של חברה, שטענות אישור לפי הפרק החמישי לחלק השישי לחוק החברות, צריכות להיות לטובתה של החברה, ולא די בכך שלא יפגעו בטובת החברה. נוכח תכליתה של החברה הקבועה בסעיף 11 לחוק

"זיקה" – כהגדרתה בסעיף 240(ב), ורשאי שר המשפטים, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, לקבוע כי עניינים מסוימים, בתנאים שקבע, לא יהיו זיקה";

(ב) אחרי פרט 8 יבוא:

"הליך תחרותי בעסקאות עם בעל שליטה 9. התקשרות בעסקה חריגה כאמור בסעיף 270(4) או (א4), שעניינה מכירת נכס, קבלת שירותי תפעול, רכישת מוצר מדף או קבלת הלוואה, וכן התקשרות בסוגים אחרים של עסקאות עם בעל שליטה שתקבע ועדת הביקורת, לא תיעשה אלא לאחר שהתקיים הליך תחרותי בפקוחה של ועדת הביקורת או מי שהיא קבעה לעניין זה, ולפי אמות מידה שקבעה."

27. (א) תחילתו של פרק זה, שנה מיום פרסומו של חוק זה (בסעיף זה – יום התחילה). פרק ג' – תחילה והוראות מעבר

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), תחילתם של סעיפים 20 עד 22 בתום חמש שנים מיום התחילה, ואולם על חברה הנשלטת בידי חברת שכבה שנייה יחולו, בתקופה האמורה, פסקאות (1) ו-(2) של סעיף קטן (ג) וסעיף קטן (ד) של סעיף 21.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) וסעיף 20, רשאית חברת שכבה שנייה להמשיך לשלוט בחברת שכבה אחרת גם לאחר המועד האמור בסעיף קטן (ב) אם שלטה בה לפני יום י"ט בתמוז התשע"ב (9 ביולי 2012) (בסעיף קטן זה – חברת שכבה שלישית מותרת); אין בהוראת סעיף קטן זה כדי להחיר שליטה של חברת שכבה שלישית מותרת בחברת שכבה אחרת; על חברת שכבה שלישית מותרת שהיא חברה ציבורית יחולו הוראות סעיף 21(ג) ו-(ד) כל עוד היא נשלטת בידי חברת שכבה שנייה.

פרק ד': הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסיים משמעותיים

הגדרות לפרק ד'

28. בפרק זה –

"אמצעי שליטה" ו"שליטה" – כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי);

ד ב ר י ה ס ב ר

הוראה זו הומלצה בידי הוועדה להגברת התחרותיות במשק, נוכח החשש מפני שימוש בעסקאות עם בעל השליטה לצורך "תיעול". במדינות שונות מקובלת חוקה לכך שאם עסקה בוצעה באמצעות הליך תחרותי, הרי שזו העסקה הטובה ביותר שניתן להשיג. ההוראה המוצעת אינה מתייחסת לכל עסקה עם בעל השליטה, אלא רק לעסקה שבשל מאפייניה יש יסוד סביר להניח שניתן לקבל הצעות מתחרות להצעתו של בעל השליטה ולבחור מביניהן את ההצעה המיטיבה ביותר עם החברה.

פרק ד': הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסיים משמעותיים

כללי מישור הפעולה השלישי שאליו התייחסה הוועדה להגברת התחרותיות במשק, במסגרת המלצותיה, הוא הטלת מגבלות וקביעת תנאים להחזקה של גוף פיננסי משמעותי ותאגיד ריאלי משמעותי בידי אותו בעל שליטה. הוועדה עמדה על תופעה בעייתית

כדי לאפשר לגורמים נוספים, בעלי מומחיות וניסיון מתאימים לצורך מילוי תפקידי המומחה לפי הצעת החוק האמורה, לכהן כמומחים מטעם בית המשפט בעניין זה, מוצע להקנות לשר המשפטים סמכות לקבוע תנאי כשירות אחרים מהקבועים בסעיף.

לפסקה (5)(ב)

מוצע להוסיף לתוספת הראשונה לחוק החברות, שהוראותיה הן מומלצות ולא מחייבות (ראו סעיף 19(א2) לחוק החברות) הוראה בעניין קיום הליך תחרותי בעסקאות מסוימות עם בעל השליטה. כאשר נערכת עסקה עם בעל השליטה שעניינה מכירת נכס, קבלת שירותים תפעוליים, רכישת מוצר מדף או קבלת הלוואה, או סוגים אחרים של עסקאות שתקבע ועדת הביקורת – התקשרות דווקא עם בעל השליטה לא תיעשה אלא לאחר שהתקיים הליך תחרותי בפקוחה של ועדת הביקורת או מי שהיא קבעה לעניין זה, ולפי אמות מידה שקבעה.

”גוף פיננסי” – כל אחד מאלה:

- (1) גוף מוסדי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ”א–1981;¹²
 - (2) חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק;
 - (3) מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות כמשמעותו בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ”ד–1994;¹³
 - (4) מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק;
 - (5) סולק כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי);
 - (6) תאגיד בנקאי ותאגיד עזר כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי);
 - (7) גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר בהסכמת נגיד בנק ישראל ובהתייעצות עם יושב ראש רשות ניירות ערך;
- ”תאגיד ריאלי” – תאגיד שאינו גוף פיננסי.

ד ב ר י ה ס ב ר

התשנ”ד–1994 (להלן – חוק השקעות משותפות בנאמנות), וחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ”ה–1995 (להלן – חוק הסדרת העיסוק), בהתבסס על המלצות הוועדה.

יצוין כי תיקוני החקיקה ממשיכים את הקו הרגולטורי שהחל עוד ביישום המלצות הוועדה לבחינת היבטים של החזקות בנקים בתאגידים ריאליים (”ועדת ברודט” משנת 1995), והמלצות הצוות הבין-משרדי לרפורמה בשוק ההון (”ועדת בכר” משנת 2004).

סעיף 28 מוצע להגדיר את המונחים שבהם נעשה שימוש בפרק ד’ המוצע שעניינו בהפרדה בין גופים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסיים משמעותיים, ובכלל זה מוצע להגדיר את המונחים ”גוף פיננסי” ו”תאגיד ריאלי”.

ההגדרה המוצעת ל”גוף פיננסי” כוללת כל אחד מאלה: גוף מוסדי כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח; חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק; מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות כמשמעותו בחוק השקעות משותפות בנאמנות; מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק; סולק כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי); תאגיד בנקאי ותאגיד עזר כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי); וכן גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר בהסכמת נגיד בנק ישראל ובהתייעצות עם יושב ראש רשות ניירות ערך. הגדרה זו באה לכלול גופים המספקים שירותים פיננסיים לציבור, גופים שככלל מפוקחים בידי הרגולטורים הפיננסיים שבמשרד האוצר, רשות ניירות ערך או בנק ישראל.

ההגדרה המוצעת ל”תאגיד ריאלי” כוללת כל תאגיד שאינו גוף פיננסי.

ורווחת במשק הישראלי של שליטה משותפת של אותו גורם בנכסים ריאליים ובנכסים פיננסיים. שליטה מעין זו מעלה חשש ממשי לפגיעה בשיקול הדעת של הגוף הפיננסי כמקצה אשראי לפעילות ריאלית במשק. חשש זה עלול להוביל להעדפת מתן אשראי לתאגיד הריאלי או לתאגידים הקשורים אליו (חברות בנות, ספקים, לקוחות), להעברת מידע בין הגוף הפיננסי לבין התאגיד הריאלי השולט בו או החולק עמו בעל שליטה משותף, למניעת אשראי מהמתחרים של התאגיד הריאלי וכן למימון צולב בין שני בעלי שליטה, בעלי פעילות ריאלית ופיננסית. ניגוד עניינים זה עלול אף לפגוע ביכולתם של הגופים הפיננסיים למלא כראוי את תפקידם כנציגי ציבור המשקיעים בתאגידים הריאליים.

החששות האמורים עלולים להשפיע באופן משמעותי על התחרות במשק כאשר מדובר בגופים ריאליים ופיננסיים משמעותיים. אי לכך המליצה הוועדה לאסור על תאגיד ריאלי משמעותי או על השולט בו לשלוט או להחזיק בשיעור העולה על 10% (או על שיעור נמוך יותר שייקבע שלא יפחת מ־5%) בגוף פיננסי משמעותי. כמו כן, מסיבות דומות, המליצה הוועדה להטיל מגבלות על כהונה של דירקטורים, שהם בעלי זיקה לבעלי שליטה בתאגידים ריאליים משמעותיים או נושאי משרה בתאגידים ריאליים משמעותיים, בגופים פיננסיים משמעותיים.

מוצע, על כן, לתקן את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ”א–1981 (להלן – חוק הפיקוח על הביטוח), חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס”ה–2005 (להלן – חוק הפיקוח על קופות גמל), חוק הבנקאות (רישוי), התשמ”א–1981 (להלן – חוק הבנקאות (רישוי)), פקודת הבנקאות, 1941 (להלן – פקודת הבנקאות), חוק השקעות משותפות בנאמנות,

¹² ס”ח התשמ”א, עמ’ 208; התש”ע, עמ’ 545.

¹³ ס”ח התשנ”ד, עמ’ 308.

29. (א) הממונה על צמצום הריכוזיות יפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר את רשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים, שתכלול גופים פיננסיים שמתקיים בהם אחד מאלה:

- (1) שווי כלל נכסיו של הגוף הפיננסי עולה על 40 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב שווי כלל הנכסים של גוף פיננסי כשווי כלל הנכסים שלו ושל כל הגופים הפיננסיים שבשליטתו ובשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס שווי כלל הנכסים כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד; לעניין פסקה זו לא יראו במדינה בעלת שליטה;
- (2) הגוף הפיננסי הוא סולק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בסעיף 36(א) לחוק הבנקאות (רישוי).

(ב) הממונה על צמצום הריכוזיות יגבש את רשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים בהתאם להוראות אלה:

- (1) קביעת הגופים הפיננסיים שמתקיים בהם האמור בסעיף קטן (א)(1) תיעשה בידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, המפקח על הבנקים ויושב ראש רשות ניירות ערך;
- (2) קביעת הגופים הפיננסיים שמתקיים בהם האמור בסעיף קטן (א)(2) תיעשה בידי המפקח על הבנקים;
- (3) הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, המפקח על הבנקים ויושב ראש רשות ניירות ערך, ימסרו את רשימת הגופים הפיננסיים שקבעו לפי פסקאות (1) או (2), וכל עדכון שלה, לממונה על צמצום הריכוזיות.

(ג) רשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים תכלול את שם הגוף הפיננסי והשולט בו.

(ד) בסעיף זה, "שווי כלל הנכסים" של גוף פיננסי – שווי כלל הנכסים של הגוף הפיננסי והנכסים המנוהלים על ידו, לרבות הנכסים המנוהלים על ידו בעבור גופים פיננסיים אחרים, ולגבי תאגיד בנקאי – שווי כלל הנכסים כפי שמופיע במאזן התאגיד הבנקאי ברוח הכספי האחרון שנערך על בסיס מאוחד, ובלבד שבכלל הנכסים כאמור של גוף פיננסי מסוים לא יימנה אותו נכס יותר מפעם אחת; לעניין זה יחושב שווי כלל הנכסים לעניין גוף פיננסי מסוים בהתאם להוראות שהורה הגורם המפקח לפי דין על פעילותו של אותו גוף פיננסי.

30. (א) הממונה על צמצום הריכוזיות יפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר את רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים, שתכלול תאגידים ריאליים שמתקיים בהם אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לקבוע, בסעיף 29 להצעת החוק, כי רשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים תכלול כל גוף פיננסי אשר שווי כלל נכסיו וכלל הנכסים המנוהלים על ידו, לרבות שווי כלל הנכסים כאמור של הגופים הפיננסיים שבשליטתו ובשליטת השולט בו, עולה על 40 מיליארד שקלים חדשים. נכסי הגוף הפיננסי מהווים מדר המייצג את מידת השפעתו של הגוף בסקטור הפיננסי ואת יכולת מתן האשראי על ידו או על ידי השולט בו לתאגידים הריאליים אשר עומדת בבסיס ניגוד העניינים הפוטנציאלי

סעיפים לשם הגברת השקיפות ויצירת ודאות לגבי זהות 29 ו-30 הגופים הפיננסיים המשמעותיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים שעל החזקתם המשותפת מוצע להטיל מגבלות ותנאים לפי פרק ד' המוצע, מוצע להסמיק את הממונה על צמצום הריכוזיות לפרסם את רשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים ואת רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר. הרשימות יכללו את שמות הגופים והתאגידים וכן את שמות השולטים בהם.

(1) מחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב מחזור המכירות של תאגיד ריאלי כסך מחזור המכירות שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ובשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס כל מחזור המכירות כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד;

(2) האשראי הקובע של התאגיד הריאלי עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב האשראי הקובע של תאגיד ריאלי כסך האשראי הקובע שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ובשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס סך האשראי הקובע כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד.

(ב) לעניין סעיף קטן (א), לא יראו במדינה בעלת שליטה.

(ג) הממונה על צמצום הריכוזיות יגבש את רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים בהתאם להוראות אלה:

(1) קביעת התאגידים הריאליים שמתקיים בהם האמור בסעיף קטן (א)(1), תיעשה בידי הממונה על הגבלים עסקיים, בין השאר, על פי מידע שימסרו לו הגופים המפקחים לפי דין על תחום פעילותם של התאגידים הריאליים, ככל שישנם, ועל פי מידע שיימסר לו לפי הוראות סעיף 42; הגופים המפקחים יעמידו לרשות הממונה על הגבלים עסקיים את המידע הדרוש לו לשם קביעה כאמור; מצא הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, המפקח על הבנקים או יושב ראש רשות ניירות ערך כי התנאי האמור בסעיף קטן (א)(1), מתקיים בתאגיד ריאלי שהוא או השולט בו מחזיק אמצעי שליטה או שולט בגוף פיננסי, שבפיקוחו, המנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים, או מתקיים בתאגיד ריאלי שהוא או השולט בו מבקש להחזיק אמצעי שליטה או לשולט בגוף פיננסי כאמור, יודיע על כך לממונה על הגבלים עסקיים; הממונה על הגבלים עסקיים ימסור את רשימת התאגידים שקבע כאמור וכל עדכון שלה לממונה על צמצום הריכוזיות;

ד ב ר י ה ס ב ר

ריאליים שמתקיים בהם אחד מן התנאים המפורטים בסעיף המוצע. תנאים אלה נועדו למקד את ההוראות הקבועות בהצעת החוק לתאגידים ריאליים שבהם לפוטנציאל ניגוד עניינים שעלול להיווצר אם השולט בהם ישלט או יחזיק בגוף פיננסי משמעותי, השפעה מהותית על התחרות במשק. התבחין המקובל למדידת השפעה של תאגיד ריאלי על התחרות הוא מחזור המכירות שלו. ההנחה היא כי תאגיד ריאלי שמחזור המכירות שלו בישראל עולה על 0.4% מהפדיון בענפי המשק השונים הוא תאגיד משמעותי. הפדיון בענפי המשק בישראל עומד כיום על כ-1,500 מיליארד שקלים חדשים, ולפיכך מוצע כי תאגיד ריאלי שמחזור המכירות שלו בישראל עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים ייכלל ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים. תבחין חלופי לבחינה של תאגיד ריאלי משמעותי הוא אשראי מקומי של התאגיד. ככל שהיקפו גדול יותר, כך פוטנציאל ניגוד העניינים בין ההחזקה בתאגיד ריאלי לבין ההחזקה בגופים פיננסיים הופך למשמעותי יותר. על כן, מוצע, כי תאגיד ריאלי שהיקף האשראי המקומי שלו עולה

שאותו מבקשת הצעת החוק למנוע. המדד המקובל לכך לגבי גופים פיננסיים שאינם תאגידים בנקאיים הוא שווי כלל הנכסים של הגוף הפיננסי והנכסים המנוהלים על ידו, ולגבי תאגיד בנקאי – שווי כלל הנכסים במאזן התאגיד. חברי הוועדה להגברת התחרותיות במשק סברו כי היקף נכסים מנוהלים של כ-2 אחוזים ומעלה מסך הנכסים הפיננסיים המנוהלים במשק הוא היקף נכסים משמעותי ברמת המשק, במיוחד לאור רמת הריכוזיות הגבוהה של הסקטור הפיננסי בישראל. מכיוון שערכם של סך הנכסים הפיננסיים בישראל כיום עומד על כ-2 טריליון שקלים חדשים, מוצע לקבוע כי גוף פיננסי אשר שווי כלל נכסיו עולה על 40 מיליארד שקלים חדשים ייכלל ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים. בנוסף, מוצע לקבוע כי לאור אופי פעילותו של סולק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בסעיף 36ב(א) לחוק הבנקאות (רישוי), ייכלל אף הוא ברשימה.

עוד מוצע לקבוע, בסעיף 30 להצעת החוק, כי רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים תכלול תאגידים

(2) קביעת התאגידים הריאליים שמתקיים בהם האמור בסעיף קטן (א)(2) תיעשה באחת מאלה:

(א) בידי הממונה על צמצום הריכוזיות – בדרך כמפורט להלן:

- (1) היה לממונה על צמצום הריכוזיות יסוד סביר להניח כי בתאגיד ריאלי מסוים עשוי להתקיים התנאי האמור בסעיף קטן (א)(2), יפנה לתאגיד הריאלי או לשולט בו בדרישה לקבל תצהיר לעניין התקיימות התנאי האמור;
- (2) פנה הממונה לתאגיד ריאלי או לשולט בו לפי פסקת משנה (1), ימסור התאגיד או השולט, לפי העניין, לממונה, תצהיר שבו יציין אם מתקיים בתאגיד הריאלי התנאי האמור בסעיף קטן (א)(2), בצירוף אישור מאת רואה חשבון;
- (3) הצהיר התאגיד הריאלי או השולט בו כי מתקיים בתאגיד הריאלי התנאי האמור בסעיף קטן (א)(2), יקבע אותו הממונה כתאגיד ריאלי משמעותי.

(ב) בידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, המפקח על הבנקים או יושב ראש רשות ניירות ערך – אם מצא כי התנאי האמור בסעיף קטן (א)(2), מתקיים בתאגיד ריאלי שהוא או השולט בו מחזיק אמצעי שליטה או שולט בגוף פיננסי, שבפיקוחו, המנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים, או מתקיים בתאגיד ריאלי שהוא או השולט בו מבקש להחזיק אמצעי שליטה או לשלול בגוף פיננסי כאמור; מצא הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, המפקח על הבנקים או יושב ראש רשות ניירות ערך כי מתקיים התנאי כאמור, יודיע על כך לממונה על צמצום הריכוזיות.

ד ב ר י ה ס ב ר

עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים תיעשה בידי הממונה על הגבלים עסקיים, בין השאר, על פי מידע שימסרו לו הגופים המפקחים על תחום פעילותם של התאגידים הריאליים, ועל פי מידע שמוצע להסמיכו לקבל, בנוסף, מוצע כי הממונה על שוק ההון, המפקח על הבנקים או יושב ראש רשות ניירות ערך, יודיעו לממונה על הגבלים עסקיים אם מצא אחד מהם כי מחזור המכירות כאמור מתקיים בתאגיד ריאלי שהוא או השולט בו מחזיק אמצעי שליטה או שולט בגוף פיננסי, שבפיקוחו, או מתקיים בתאגיד ריאלי שהוא או השולט בו מבקש להחזיק אמצעי שליטה או לשלול בגוף פיננסי כאמור.

קביעת התאגידים הריאליים שהאשראי שלהם עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים תיעשה באחת משתי הדרכים האלה: בידי הממונה על צמצום הריכוזיות – לפי תצהיר שיהיה מוסמך לדרוש מתאגיד ריאלי מסוים שיש לו יסוד סביר להניח כי ניתן לייחס לו את סך האשראי כאמור או מהשולט בתאגיד כאמור, או בידי הממונה על שוק ההון, המפקח על הבנקים או יושב ראש רשות ניירות ערך – אם מצא אחד מהם כי סך האשראי כאמור מתקיים בתאגיד ריאלי שהוא או השולט בו מחזיק אמצעי שליטה או שולט בגוף פיננסי, שבפיקוחו, או מתקיים בתאגיד ריאלי שהוא

על 6 מיליארד שקלים חדשים ייכלל אף הוא ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים. בהיקף האשראי של תאגיד ריאלי לא ייכלל אשראי שקיבל לצורך רכישת שליטה בגוף פיננסי או רכישת פעילות של גוף פיננסי מכיוון שאין ברכישות כאלה כדי ללמד על פעילותו הריאלית של התאגיד. כמו כן לא ייכלל אשראי שקיבל לצורך מימון מיזם ציבורי, כדוגמת פרויקטים מסוג Build Operate BOT (Transfer), שמתבצע בשיתוף המגזר הפרטי, שלהסכם המימון שלו ניתן אישור הממשלה או החברה הממשלתית האחראית על המיזם, וזאת בשל אופן המימון המיוחד של פרויקטים אלה.

גיבוש הרשימות ייעשה, על פי המוצע בסעיפים 29 ו-30, בידי הממונה על צמצום הריכוזיות, בהתאם להוראות אלה: רשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים, למעט לעניין סולק בעל היקף פעילות רחב, תגובש לפי רשימה שיעבירו הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (להלן – המפקח על שוק ההון), המפקח על הבנקים ויושב ראש רשות ניירות ערך. רשימת הסולקים בעלי היקף פעילות רחב תועבר על ידי המפקח על הבנקים. רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים תגובש באופן הזה: קביעת התאגידים הריאליים שמחזור המכירות שלהם

(ד) רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים תכלול את שם התאגיד הריאלי והשולט בו.

(ה) בסעיף זה –

“אשראי” – אשראי שקיבל אדם מגוף פיננסי בישראל או מתאגיד בישראל שבשליטת גוף פיננסי כאמור וכן אגרות חוב שהנפיק אדם בישראל לרבות באמצעות תאגיד שבשליטתו, למעט אשראי שקיבל או אגרות חוב שהנפיק לצורך אחד מאלה:

(1) רכישת שליטה בגוף פיננסי, או רכישת אמצעי שליטה נוספים בגוף הפיננסי לאחר רכישת השליטה בו;

(2) רכישת פעילות של גוף פיננסי;

(3) מימון מיזם ציבורי בשיתוף המגזר הפרטי, המבוצע בישראל, שלהסכם המימון שלו ניתן אישור הגורם הציבורי האחראי על המיזם; לעניין זה, “גורם ציבורי” – הממשלה, או חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, המהווה על פי החלטת הממשלה זרוע לביצוע המיזם הציבורי;

“אשראי קובע” – יתרת האשראי שאדם חב בו בסוף שנת הכספים הקודמת בהתאם לדרך החישוב שיורה הממונה על צמצום הריכוזיות, ולגבי תאגיד שערך דוח כספי שנתי לגבי אותה שנת כספים – יתרת האשראי המופיעה במאזן שבאותו דוח; ואולם אם שוכנע הממונה על צמצום הריכוזיות כי יתרת האשראי בשנת הכספים הקודמת אינה מייצגת את פעילותו של אותו אדם – יתרת האשראי כאמור בסוף אחת משתי שנות הכספים שקדמו לשנת הכספים הקודמת, או ממוצע יתרות האשראי כאמור של שלוש השנים האמורות, לפי קביעת הממונה;

“מחזור מכירות קובע” – סכום התקבולים מכל מקור וסוג, שהתקבלו בישראל, בשנת הכספים הקודמת, בהתאם לדוח הכספי השנתי שנערך לגבי אותה שנה, ואם לא נערך דוח כאמור – בהתאם לדרך החישוב שיורה הממונה על הגבלים עסקיים; ואולם אם שוכנע הממונה על הגבלים עסקיים כי סכום התקבולים שהתקבל כאמור בשנת הכספים הקודמת אינו מייצג את פעילות מקבל התקבולים – סכום התקבולים כאמור שהתקבל באחת משתי שנות הכספים שקדמו לשנת הכספים הקודמת, או ממוצע סכומי התקבולים כאמור של שלוש השנים האמורות, לפי קביעת הממונה;

“שולט”, בתאגיד ריאלי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי שבו אין בעל שליטה אחר.

ערכון סכומים

31. הסכומים הקבועים בסעיפים 29(א) ו-30(א) יעודכנו ב־16 בינואר של כל שנה (בסעיף זה – יום העדכון), בהתאם לשיעור שינוי המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד הידוע ב־16 בינואר של השנה הקודמת; הממונה על צמצום הריכוזיות יפרסם ברשומות הודעה על הסכומים המעודכנים לפי סעיף זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

תאגיד ריאלי משמעותי נגזרים, כמפורט לעיל, מהיקפי הפדיון במשק הישראלי ומסך הנכסים הפיננסיים במשק. מוצע לקבוע כי אחת לשנה יעודכנו הסכומים לפי שיעור שינוי המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד הידוע של השנה הקודמת.

או השולט בו מבקש להחזיק אמצעי שליטה או לשלש בגוף פיננסי כאמור.

סעיף 31 הסכומים הקבועים בסעיפים 29(א) ו-30(א) המוצעים לגבי שווי כלל נכסיו של גוף פיננסי משמעותי ולגבי מחזור מכירות קובע ואשראי קובע של

32. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981¹⁴ (להלן – חוק הפיקוח על הביטוח) –

(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "מבטח" יבוא:

"מבטח בלא שולט" – מבטח אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בו אינם חייבים בהיתר לפי הוראות סעיף 32(ב);

(ב) אחרי ההגדרה "חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני" יבוא:

"חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות" – חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012;

(2) בסעיף 31א, בהגדרה "החוקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך", אחרי "הגופים המוסדיים שבשליטתו" יבוא "לרבות הנכסים המנוהלים כאמור בעבור גופים מוסדיים אחרים";

(3) בסעיף 32 –

(א) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

עניינים אלה אינם מוסדרים לגבי מבטח בלא שולט. מוצע על כן לתקן את חוק הפיקוח על הביטוח, בדומה לתיקוני החקיקה שבוצעו בחוק הבנקאות (רישוי), ולהתוות את דרך פעולתו של "מבטח בלא שולט" אשר מוצע להגדירו כ"מבטח אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בו אינם חייבים בהיתר לפי הוראות סעיף 32(א) לחוק הפיקוח על הביטוח".

לפסקה (2)

סעיפים 32(ב) ו-1(ג) לחוק הפיקוח על הביטוח קובעים כי לא יינתן היתר לשליטה במבטח אם הדבר יביא את השולט להחזקה של נתח שוק העולה על 15% משווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך וכן אוסרים שליטה בנתח שוק העולה על שיעור כאמור, אלא אם כן התקיים אחד החריגים המפורטים בסעיף 32(ג). מוצע להבהיר כי לצורך חישוב נתח השוק שבשליטת אדם בתחום החיסכון לטווח ארוך יילקחו בחשבון גם נכסי החיסכון לטווח ארוך המנוהלים על ידו בעבור גופים מוסדיים אחרים.

לפסקה (3)

הזכות למנות דירקטור במבטח נחשבת אחד מאמצעי השליטה בהגדרתם בסעיף 1 לחוק הפיקוח על הביטוח, שכן היא זכות מהותית שיש בה כדי לכוון את פעילותו של המבטח. מוצע למנוע מצב שבו יפעלו מספר בעלי מניות במבטח בשיתוף פעולה חד-פעמי ויגרמו לבחירת דירקטור מסוים באותו מבטח, ובכך ישיגו יכולת השפעה מהותית במבטח בלי שיידרשו לקבלת היתר לכך מאת המפקח על הביטוח (להלן – המפקח). בנוסף, הצבעה להפסקת כהונתו של דירקטור דומה, מבחינת יכולת ההשפעה המהותית של פעולה זו במבטח, להצבעה למינוי דירקטור, ועל כן מוצע לקבוע שגם הסכמה לעניין הצבעה להפסקת כהונתו של דירקטור במבטח תהיה טעונה היתר.

סעיף 32 מאחר שהחזקה בגופים פיננסיים משמעותיים מוסדרת במסגרת חוקים שונים, קרי חוק הפיקוח על הביטוח, חוק הפיקוח על קופות גמל, חוק הבנקאות (רישוי), פקודת הבנקאות, חוק השקעות משותפות בנאמנות וחוק הסדרת העיסוק, מוצע לתקן את כל אותם חוקים כדי לקבוע את ההוראות בדבר איסור החזקה בתאגידים ריאליים משמעותיים ובגופים פיננסיים משמעותיים ובדבר איסור כהונה מקבילה בגופים כאמור בכל אחד מהחוקים האמורים.

סעיף 32 המוצע כולל את התיקונים הנדרשים בחוק הפיקוח על הביטוח.

לפסקה (1)

להגדרה "מבטח בלא שולט" – בשל ההסדרים המוצעים בהצעת חוק זו צפויים להתבצע כמה שינויים מבניים שימנעו שליטה או החזקה של תאגידים ריאליים משמעותיים והשולטים בהם בגופים פיננסיים משמעותיים. שינויים מבניים אלה יכול שיעשו באמצעות מכירת חלק מההחזקות לבעלי עניין אחרים או באמצעות מכירתן לציבור באמצעות שוק ההון. אם מכירת ההחזקות בגופים הפיננסיים תיעשה על ידי מכירתן באמצעות שוק ההון, עשויים כמה גופים להיחלף בלא בעל שליטה, קרי במצב של החזקה מפוזרת.

חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012 (להלן – חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה)) (ס"ח התשע"ב, עמ' 206), כלל תיקונים לפקודת הבנקאות ולחוק הבנקאות (רישוי) והוא עסק, בין השאר, בעניינים שונים הנוגעים לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, כגון: הצעת מועמדים לכהונת דירקטור בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, ומינוי, כהונה והפסקת כהונה של דירקטור בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.

¹⁴ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

"(א1) לא יסכים אדם עם אחר לעניין הצבעתם למינוי דירקטור במבטח, לרבות לעניין הצבעתם להפסקת כהונתו, אלא על פי היתר שנתן המפקח; הוראה זו לא תחול על חברי-מחזיקים כמשמעותו בסעיף 41א(א)(3)(ג), לעניין הצבעה למינוי דירקטור שהוצע כמועמד על ידם לפי אותו סעיף, וכן על מחזיק אמצעי שליטה שהסכים עם אחר, שהאחר יצביע בשמו ומטעמו בלא שיקול דעת, כפי שמחזיק אמצעי השליטה הורה לו, ובלבד שאם האחר מחזיק בעצמו אמצעי שליטה במבטח, לא יצביע בשמו ומטעמו של יותר ממחזיק אחר אחד";

(ב) בסעיף קטן (ב1), במקום "לשלוט או להחזיק" יבוא "לשלוט, להחזיק" ואחרי "כמבוקש" יבוא "או להסכים לעניין הצבעה למינוי דירקטור, לרבות להפסקת כהונתו";

(ג) אחרי סעיף קטן (ב2) יבוא:

"(ב3) מי שיש לו היתר לפי סעיף קטן (ב) לשלוט במבטח בעל רישיון כאמור בסעיף 15(א1), לא יינתן לו היתר נוסף לפי סעיף קטן (ב) לשלוט במבטח אחר בעל רישיון כאמור, אלא על פי כללים שקבע המפקח";

(ד) בסעיף קטן (ז), אחרי "הוראות סעיף זה" יבוא "למעט סעיפים קטנים (ב2) ו-11(ג)";

(4) אחרי סעיף 32 יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

קרנות פנסיה יוחזקו על ידי אותו בעל שליטה אך אפקטיבית יהיו חברות מנהלות דומות מאוד במאפייניהן.

כדי למנוע מצב זה שאינו עולה בקנה אחד עם החובה הקבועה בסעיף 2(ג) לחוק הפיקוח על קופות גמל, ולפיה חברה מנהלת לא תנהל יותר מקופת גמל אחת מכל סוג מסוגי קופות הגמל המפורטים בסעיף, מוצע לקבוע כי מי שיש לו היתר לשלוט בחברה מנהלת של קרן פנסיה, לא יינתן לו היתר נוסף לשלוט בחברה מנהלת אחרת של קרן פנסיה, אלא על פי כללים שקבע המפקח.

עוד מוצע לקבוע, כי הוראות סעיפים קטנים (ב2) ו-11(ג) העוסקים באיסור מתן היתר השליטה במבטח למחזיק החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח הארוך לא יחולו לענין מי שמחזיק באמצעי שליטה במבטח כערוכה לחיוב, מכיוון שהתכלית העומדת בבסיס ההוראות אינה מתקיימת במחזיק אמצעי שליטה במבטח כערוכה לחיוב, מכיוון שבזמן ההחזקה אין הוא רשאי, לפי הוראות המפקח, להשפיע מהותית על פעילות המבטח.

לפסקה (4)

לסעיף 32 המוצע

לסעיפים קטנים (א) ו-1(ב)

שליטה משותפת של אותו גורם בתאגיד ריאלי ובגוף פיננסי מעלה חשש להקצאת אשראי לא נכונה לתאגיד הריאלי השולט, למניעת אשראי מהמתחרים של התאגיד הריאלי וכן למימון צולב בין שני בעלי שליטה של פעילות ריאלית ופיננסית. כמו כן עלולה להוביל שליטה זו להעברת מידע בין הגוף הפיננסי לבין התאגיד הריאלי.

עם זאת מוצע לקבוע כי דרישת ההיתר כאמור לא תחול על הסכמה בין המחזיק אמצעי שליטה במבטח לבין בעל מניות אחר, ולפיה האחר יצביע בשמו של מחזיק אמצעי השליטה בעד מועמד שמחזיק אמצעי השליטה הורה לו, ככל שהסכמה כאמור לא תאפשר שיקול דעת לאחר, אלא עליו להצביע כפי שמחזיק אמצעי השליטה הורה לו והיא תחול לענין כל הצבעה אפשרית – בעד או נגד מועמד שאותו מחזיק הורה, ואף הימנעות בהצבעה למינוי או להפסקת כהונתו של דירקטור.

כמו כן, לאור התיקון המוצע, ולפיו במבטח בלא שולט יהיו רשאים שניים או שלושה מחזיקים באמצעי שליטה במבטח (חברי-מחזיקים), להציע לאסיפה הכללית של המבטח מועמדים לכהונת דירקטורים ר' סעיף 41א(א)(3), כנוסחו המוצע בסעיף 32(9) להצעת החוק, מוצע להחריג גם חבר מחזיקים כאמור מדרישת ההיתר המוצעת.

יצוין כי ההסדר המוצע תואם את ההסדר הקיים בסעיף 34(א1) לחוק הבנקאות (רישוי) כפי שתוקן בחוק הבנקאות (תיקוני חקיקה).

בנוסף ובשל ההסדר המוצע בסעיף 32 לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 32(4) להצעת החוק, צפויים להתבצע כמה שינויים מבניים שימנעו שליטה או החזקה של תאגידים ריאליים משמעותיים והשולטים בהם בגופים פיננסיים משמעותיים. שינויים מבניים אלה יכול שיעשו באמצעות מכירת חלק מההחזקות בגופים הפיננסיים המשמעותיים ובכלל זה בחברות מנהלות של קרנות פנסיה. מכירת חלק מההחזקות יכולה להביא למצב שבו חברות מנהלות של

"גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות שמתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא מנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 29 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) מתקיים בו האמור בסעיף 29(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים כאמור בפסקה (1);

"שולט", בתאגיד ריאלי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי שבו אין בעל שליטה אחר;

"תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד ריאלי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות שמתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 30 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) מתקיים בו האמור בסעיף 30(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים כאמור בפסקה (1); ואולם לעניין זה, הסמכות הנתונה לממונה על הגבלים עסקיים בסיפה להגדרה "מחזור מכירות קובע" שבסעיף 30(ה) לחוק האמור, תהיה נתונה למפקח;

ד ב ר י ה ס ב ר

על הרשימה בלבד, ולאפשר למפקח לבחון את התקיימות התנאים בעצמו, כדי למנוע מצב שבו יתאפשר לתאגיד ריאלי משמעותי או לשולט בו לשלוט או להחזיק בגוף פיננסי משמעותי, רק מפני שרשימת התאגידים הריאליים או הגופים הפיננסיים אינה מעודכנת או שאינה שלמה, מסיבה כלשהי. בנוסף, בהתאם להצעת החוק יש למפקח סמכויות רחבות יותר משל הממונה על צמצום הריכוזיות לבחינת היותו של תאגיד ריאלי תאגיד ריאלי משמעותי. כך, מאחר שמדובר בתאגיד ריאלי המבקש להחזיק במבטח שהוא גוף פיננסי מפקח, מוצע לאפשר למפקח לדרוש מידע מהתאגיד הריאלי ומהשולט בו על אודות האשראי שקיבלו בישראל. זאת לעומת סמכות הממונה על צמצום הריכוזיות, המתבססת על קבלת תצהירים בלבד. יצוין כי כדי למזער את הפגיעה בפרטיות נקבע כי דרישת מידע על אודות האשראי הפרטי של השולט בתאגיד הריאלי תותנה בכך שהממונה דרש קודם מידע לעניין אשראי שקיבלו התאגידים הנוגעים לעניין ומצא שאין די במידע זה ובשאר המידע הנמצא בידו לשם קביעה כי מדובר בתאגיד ריאלי משמעותי.

שליטה משותפת זו עלולה אף לפגוע ביכולתו של הגוף הפיננסי למלא כראוי את תפקידו כנציג ציבור המשקיעים בתאגידים הריאליים. אשר על כן מוצע לקבוע כי תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו לא ישלוט במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בו, או בשיעור נמוך יותר שקבע שר האוצר שלא יפחת מחמישה אחוזים. ההסדר המוצע אינו מגביל שליטה או החזקה של כל תאגיד ריאלי בכל מבטח אלא רק של תאגידים ריאליים ומבטחים בעלי השפעה משמעותית על הפעילות במשק שלגביהם הבטחת האינטרס הציבורי היא הכרחית.

לעניין זה מוצע להגדיר גוף פיננסי משמעותי ותאגיד ריאלי משמעותי כגופים ותאגידים המנויים ברשימת הגופים שפורסמה לפי סעיפים 29 או 30 להצעת החוק או שמתקיימים בהם התנאים הקבועים בסעיפים 29(א) ו-30(א) להכללתם ברשימה כאמור. בחינת התקיימות התנאים לגבי מבטחים והתאגידים הריאליים השולטים בהם, שלא פורסמו ברשימה, תתבצע בידי המפקח. מוצע שלא להסתמך

(3) מתקיים בו האמור בסעיף 30(א)(2) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים כאמור בפסקה (1); ואולם לענין זה, הסמכות הנתונה לממונה על צמצום הריכוזיות בסיפה להגדרה "אשראי קובע" שבסעיף 30(ה) לחוק האמור, תהיה נתונה למפקח.

(ב) תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו לא ישלט במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח כאמור, ואם המבטח כאמור הוא מבטח בלא שולט – לא יחזיק יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בו; שר האוצר רשאי לקבוע לענין סעיף קטן זה שיעור הנמוך מעשרה אחוזים ובלבד שלא יפחת מחמישה אחוזים; בקביעת השיעור כאמור יובא בחשבון, בין השאר, מבנה ענף החיסכון לטווח ארוך.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) –

(1) הפך תאגיד ריאלי לתאגיד ריאלי משמעותי לאחר שהוא או השולט בו קיבלו היתר לפי סעיף 32(א) או (ב) להחזיק אמצעי שליטה או לשלש במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, רשאי בעל ההיתר להמשיך להחזיק אמצעי שליטה או לשלש באותו מבטח, כל עוד מתקיימים שניים אלה:

(א) מחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי אינו עולה ביותר מ-25% על הסכום הקבוע בסעיף 30(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי אחר, ממיזוג עם תאגיד כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד כאמור;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ג)

תאגיד או גוף אחר ("צמיחה לא אורגנית"). והכל ובלבד שמחזור המכירות או האשראי לא יעלו ביותר מ-25% מסך מחזור המכירות או היקף האשראי המגדירים תאגיד ריאלי כמשמעותי ולגבי מבטח – עד להיקף נכסים מנוהלים הגבוה ב-50% מסך נכסים המגדיר גוף פיננסי כמשמעותי. הטעם לכך הוא שצמיחה אורגנית מעורדת תאגיד להשתפר ולהתייעל ובכך מקדמת את התחרות בענף המסוים שבו פועל התאגיד ואף במשק כולו. לפיכך, הצעת החוק מבקשת שלא למנוע צמיחה כאמור עד לתקרה האמורה.

על אף האמור בסעיף קטן (ב), מוצע לקבוע כי האיסור החל על תאגיד ריאלי משמעותי או על השולט בו לשלוט או להחזיק אמצעי שליטה בשיעור כאמור באותו סעיף קטן, במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, לא יחול מקום שהתאגיד הריאלי או המבטח הפך לתאגיד ריאלי משמעותי או לגוף פיננסי משמעותי לאחר קבלת היתר השליטה או ההחזקה, וככל שהפיכתו למשמעותי היא כתוצאה מפיתוח עסקי הליבה של התאגיד או המבטח ("צמיחה אורגנית") ולא כתוצאה מרכישה או מיזוג של

(ב) האשראי הקובע של התאגיד הריאלי אינו עולה ביותר מ-25% על הסכום הקבוע בסעיף 30(א)(2) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי אחר, ממיזוג עם תאגיד כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד כאמור.

(2) הפך מבטח לגוף פיננסי משמעותי, ובעל ההיתר לשלוט בו או להחזיק אמצעי שליטה בו, לפי סעיף 32(א) או (ב), הוא תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בתאגיד כאמור, רשאי בעל ההיתר להמשיך ולהחזיק או לשלוט במבטח, כל עוד כלל הנכסים של המבטח אינו עולה ביותר מ-50% על הסכום הקבוע בסעיף 29(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של גוף פיננסי אחר, ממיזוג עם גוף כאמור או מרכישת פעילות של גוף כאמור.

(ד) שלט תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו, במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק אמצעי שליטה במבטח כאמור, בניגוד להוראות סעיף זה, ימכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק כך שלא יחזיק אמצעי שליטה מסוג כלשהו, מעל השיעור המותר להחזקה לפי פרק זה, ורשאי המפקח לתת הוראות לעניין זה, לרבות הוראות כאמור בפסקאות (1) עד (4) של סעיף 34(א), בשינויים המחויבים; הוראות סעיף 34(ד) ו-(ה) יחולו לעניין זה, בשינויים המחויבים; נתן המפקח הוראות לפי סעיף קטן זה, ישלח הודעה על כך גם למבטח.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ד)

את המפקח לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה במבטח מעל השיעור המותר לתאגיד ריאלי משמעותי להחזיק בתאגיד פיננסי משמעותי לפי הוראות הסעיף המוצע, מידע בדבר שווי כלל הנכסים שלו ושל כל מי ששווי כלל נכסיו מובא בחשבון לעניין קביעת גוף פיננסי כגוף פיננסי משמעותי. כמו כן מוצע להסמיך את המפקח לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי מעל השיעור המותר כאמור או ממי שמבקש להחזיק או לשלוט כאמור, מידע בדבר נתוני מכירות ואשראי שלו ושל כל מי שמחזור המכירות שלו או האשראי הקובע שלו מובאים בחשבון לעניין קביעת תאגיד ריאלי כתאגיד ריאלי משמעותי. עם זאת לעניין דרישת מידע לגבי אשראי שקיבל יחיד – מוצע לצמצם את הפגיעה האפשרית בפרטיותו של יחיד באופן שייקבע כי לא ידרוש המפקח מידע כזה, אלא לאחר שדרש מידע לעניין אשראי שקיבלו התאגידים הנוגעים לעניין ומצא שאין די במידע זה ובשאר המידע הנמצא בידו לשם בחינת היותו של תאגיד, תאגיד ריאלי משמעותי.

מוצע לקבוע כי תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו אשר שולט במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, או מחזיק באמצעי שליטה במבטח כאמור, בניגוד להוראות סעיף 32א המוצע, ימכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק, כך שלא יחזיק אמצעי שליטה מסוג כלשהו, מעל השיעור המותר להחזקה. מוצע להסמיך את המפקח לתת הוראות לענין מכירה זו, לרבות הוראות ולפיהן לא יופעלו זכויות ההצבעה או זכויות למינוי דירקטורים מכוח אמצעי שליטה שמחזיק אדם בניגוד להוראות סעיף 32א המוצע, הוראות ולפיהן הצבעה מכוח אותם אמצעי שליטה לא תבוא במניין הקולות באותה הצבעה או הוראות ולפיהן יבוטל מינויו של דירקטור שנגרם באמצעות אותם אמצעי שליטה.

בנוסף ולצורך ביצוע ההסדר המוצע בסעיף 32א המוצע ובלי לגרוע מסמכויות המפקח לדרוש מידע לפי חוק הפיקוח על הביטוח, מוצע להסמיך את המפקח לדרוש מידע הדרוש לשם אכיפת הסעיף האמור כך, מוצע להסמיך

(ה) בלי לגרוע מסמכויות המפקח לדרוש מידע לפי חוק זה, רשאי הוא, לצורך ביצוע סעיף זה –

(1) לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה מעל השיעור האמור בסעיף קטן (ב) במבטח, או ממי שמבקש להחזיק או לשלוט כאמור, מידע בדבר שווי כלל הנכסים שלו ושל כל מי ששווי כלל נכסיו מובא בחשבון לעניין קביעת גוף פיננסי כגוף פיננסי משמעותי; לעניין זה, "שווי כלל הנכסים" – כהגדרתו בסעיף 29(ד) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה מעל השיעור האמור בסעיף קטן (ב) במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, או ממי שמבקש להחזיק או לשלוט כאמור, מידע בדבר נתוני מכירות ואשראי שלו ושל כל מי שמחזור המכירות שלו או האשראי הקובע שלו מובאים בחשבון לעניין קביעת תאגיד ריאלי כתאגיד ריאלי משמעותי; ובלבד שלא ידרוש המפקח לפי פסקה זו מידע לעניין אשראי שקיבל יחיד, אלא לאחר שדרש מידע לעניין אשראי שקיבלו התאגידים הנוגעים לעניין ומצא שאין די במידע זה ובשאר המידע הנמצא בידו לשם ביצוע סעיף זה; לעניין זה, "אשראי", "אשראי קובע" ו"מחזור מכירות" – כהגדרתם בסעיף 30(ה) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות.

(ו) הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי אמצעי שליטה בתאגיד שהוא מבטח חוץ, אלא אם כן המחזיק הוא תושב ישראל³¹;

(5) בסעיף 33א(א), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(2א) בעל ההיתר הוא תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו, המחזיק אמצעי שליטה במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי או השולט בו בניגוד להוראות סעיף 32א(ג);"

(6) בסעיף 34א, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) (1) המחזיק יותר מאחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי שליטה, במבטח בלא שולט, ימסור למבטח דין וחשבון על החזקת אמצעי השליטה האמורים שבידיו ופרטים אחרים כפי שיקבע המפקח, לרבות פרטים אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר, כי אין באמור לעיל כדי לגרוע מחובתו של המחזיק שלא כדון למכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק מעבר לשיעור המותר, או מסמכותו של המפקח לקבוע הוראות לצורך מכירה כאמור באותו סעיף. הוראות סעיף זה נדרשות על אף הוראות סעיף 32א לעיל כדי לאפשר את שינוי ההיתר כדי להתאימו לשיעורי ההחזקה לאחר המכירה או לקבוע בו הוראות שיחולו עד למכירה.

לפסקה (6)

לשם הגברת השקיפות במבטח בלא שולט, וכדי שמי שרשאי להציע מועמד לכהונת דירקטור במבטח כאמור, לפי הוראות סעיף 41ד המוצע, כנוסחו בסעיף 32(9) להצעת

לפסקה (5)

סעיף 33א לחוק הפיקוח על הביטוח קובע כי המפקח רשאי לבטל או לשנות היתר החזקה או שליטה אם היה לו יסוד סביר להניח כי מתקיים אחד מן התנאים המפורטים בסעיף. כך למשל אם בבעל ההיתר חרל להתקיים תנאי מהותי מתנאי ההיתר או שהפר תנאי כאמור.

מן הטעמים המפורטים בפסקה (4) לעיל, מוצע לקבוע כי אם בעל ההיתר הוא תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו, המחזיק באמצעי שליטה במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי או השולט בו בניגוד להוראות סעיף 32א(ג) המוצע, רשאי המפקח לבטל או לשנות את היתר ההחזקה או השליטה של התאגיד הריאלי או של השולט בו.

(א) השולטים בו, ואם אין בו שולטים – המחזיקים עשרה אחוזים או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה בו, וכן הדירקטורים בו;
(ב) מי שהמחזיק פועל בשלוח או כנאמן בעבורו;

(ג) לגבי המחזיק לא יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח – אם הוא מתנגד לכך שהמבטח יגלה בדוחותיו פרטים על החזקתו, כאמור בסעיף 37 לחוק ניירות ערך; לא הודיע כאמור, רואים אותו כאילו הסכים לגילוי כאמור, ואולם רשאי הוא בכל עת לאחר מכן להודיע על התנגדותו, והיא תיכנס לתוקף בתום שלושה חודשים ממועד ההודעה בכתב למבטח.

(2) הדיווח לפי פסקה (1) יהיה ביום 1 באפריל בכל שנה ובמועדים אחרים שיקבע המפקח, וכן בכל עת שבה הגיעה ההחזקה בסוג מסוים של אמצעי השליטה לשיעור הטעון דיווח לפי אותה פסקה, ובכל עת שבה פחתה ההחזקה משיעור זה.

(2א) המפקח רשאי להורות למבטח מסוים כאמור בסעיף קטן (א1)(1) לפרסם פרטים כפי שיקבע על המחזיקים באמצעי שליטה בו מעל לשיעור כפי שיקבע, ובלבד ששיעור זה לא יפחת מאחוז אחד, אף אם התנגדו לגילוי החזקותיהם כאמור בפסקת משנה (ג) של הסעיף הקטן האמור, מנימוקים שיפורטו, ובלבד שהוראה כאמור תיכנס לתוקף שישה חודשים לפחות ממועד מתן ההוראה למבטח המסוים;

(7) אחרי סעיף 41ב יבוא:

41ב1. (א) לא מונה דירקטור במבטח בלא שולט או פסקה כהונתו מסיבה כלשהי, לרבות אי-קבלת היתר לפי סעיף 32(א1), ביטול מינוי כאמור בסעיף 34(א)4, התנגדות המפקח למינוי לפי סעיף 41(א) או הפסקת כהונה לפי סעיף 41(ג), ובשל כך פחת מספר הדירקטורים מהמספר המזערי שנקבע בסעיף 41ב, או שבשל כך לא עמד הרכב הדירקטוריון במבטח בכל דרישות הדין, יורה המפקח על כינוס האסיפה הכללית של המבטח בתוך שלושה חודשים ממועד מתן הוראתו או בתוך תקופה קצרה יותר שיוורה המפקח, אם סבר שנסיבות העניין מצדיקות זאת, ובלבד שלא תפחת משישים ימים, לשם מינוי דירקטורים להשלמת מספר הדירקטורים כנדרש או להסדרת הרכב הדירקטוריון כך שיעמוד בכל דרישות הדין, לפי העניין.

"מינוי דירקטור במבטח בלא שולט במקרים מיוחדים

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (7)

ניהול תקין של מבטח מחייב את קיומו של דירקטוריון שמספר חבריו מותאם לגודל המבטח, לאופיו ולהיקף פעילותו. כך גם לגבי דירקטוריון של מבטח בלא שולט. במבטח בלא שולט, עלול להיווצר מצב שבו יהיה קושי למנות דירקטורים באסיפה הכללית של המבטח בשל ריבוי בעלי המניות, המחזיקים, כל אחד מהם, שיעור החזקות קטן. קושי זה עלול להביא למקרים לא מעטים שבהם לא ימונו באסיפה הכללית של מבטח בלא שולט מספר הדירקטורים כנדרש. לפיכך מוצע לקבוע הסדר למינוי דירקטורים במבטח בלא שולט.

החוק, יוכל לדעת מי עוד מחזיק בשיעורים שמעל אחוז מסוג מסוים של אמצעי שליטה, במבטח, כך שיוכל לחבור אתו לשם הצעת מועמד לכהונת דירקטור, מוצע לחייב את המחזיק בשיעור שמעל לאחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי שליטה, בדיווח למבטח.

במקביל לתיקון המוצע, מוצע לעגן את חובת הדיווח של מחזיק כאמור גם בחוק ניירות ערך (ר' דברי הסבר לסעיף 34 להצעת החוק).

יצוין כי ההסדר המוצע תואם את ההסדר הקיים בסעיף 36(ב) לחוק הבנקאות (רישוי).

(ב) לא מונו בידי האסיפה הכללית דירקטורים כנדרש על פי הוראת המפקח כאמור בסעיף קטן (א), יורה המפקח בשנית על כינוס האסיפה הכללית של המבטח בתוך שישים ימים ממועד מתן הוראתו החוזרת; לא מונו דירקטורים כנדרש גם לאחר הוראתו החוזרת של המפקח, תמנה הוועדה למינוי דירקטורים במבטחים בלא שולט, שמונתה לפי סעיף 41ג, את הדירקטורים כנדרש לשם השלמת מספר הדירקטורים או לשם הסדרת הרכב הדירקטוריון כך שיעמוד בכל דרישות הדין, לפי העניין.

(ג) תקופת כהונתו של דירקטור שמינתה הוועדה למינוי דירקטורים במבטח בלא שולט לפי הוראות סעיף קטן (ב) תהיה עד מועד האסיפה השנתית השנייה שלאחר מינויו; לעניין זה, "אסיפה שנתית" – כהגדרתה בחוק החברות⁷⁰⁶;

(8) בסעיף 41ט, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, אדם הקשור לשולט כאמור, או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על מינוי או כהונה כאמור של מי ששולט בתאגיד ריאלי משמעותי המחזיק באמצעי שליטה או השולט במבטח כדין בהתאם להוראות סעיף 32א(ג), אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד הריאלי המשמעותי; המפקח רשאי לתת הוראות לעניין המשך כהונה של דירקטור במהלך הליכי מכירה כאמור בסעיף 32א(ד); בסעיף קטן זה –

ד ב ר י ה ס ב ר

41ג לחוק. מאותו טעם מוצע לקבוע, כי תקופת כהונתו של דירקטור שמינתה הוועדה כאמור תהיה מוגבלת עד למועד האסיפה השנתית השנייה שלאחר מינויו.

יצוין כי ההסדר המוצע קבוע בסעיף 35א לחוק הבנקאות (רישוי), לגבי כל תאגיד בנקאי ולא רק לגבי תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. הטעם לשוני בין ההסדרים נובע מכך שבמבטח הנשלט בידי בעל שליטה, בעל השליטה נדרש, לפי הוראות המפקח, להחזיק 50% לפחות באמצעי השליטה במבטח. דרישה זו אינה קיימת לגבי בעלי שליטה בתאגידים בנקאיים אשר בחלקם הגדול שולטים בשיעור החזקה הנמוך מ-50% מאמצעי השליטה בתאגיד. לכן לגבי מבטח הנשלט בידי בעל שליטה קיימת כתובת ברורה שעליה מוטלת האחריות למינוי מספר הדירקטורים כנדרש, כך שהסיכוי כי האסיפה הכללית לא תמנה מספר דירקטורים כאמור הוא נמוך. מוצע, על כן, שלא להחיל את ההסדר המוצע לגבי כל מבטח אלא רק לגבי מבטח בלא שולט.

לפסקה (8)

סעיף 41ט לחוק הפיקוח על הביטוח קובע כי לא ימונה ולא יכהן כדירקטור במבטח מי שתפקידיו או עיסוקיו האחרים יוצרים או עלולים ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו האמור או שיש בהם כדי לפגוע ביכולתו לכהן באותו תפקיד.

לפי ההסדר המוצע, במקרה שבו לא מונה דירקטור במבטח בלא שולט או פסקה כהונתו מסיבה כלשהי, ובשל כך פחת מספר הדירקטורים מהמספר המזערי שנקבע בסעיף 41ב לחוק הפיקוח על הביטוח או שבשל כך לא עמד הרכב הדירקטוריון במבטח בכל דרישות הדין, יורה המפקח על כינוס האסיפה הכללית של המבטח בתוך שלושה חודשים ממועד מתן הוראתו או בתוך תקופה קצרה יותר שיורה המפקח, אם סבר שנסיבות העניין מצדיקות זאת, ובלבד שלא תפחת משישים ימים, לשם מינוי דירקטורים להשלמת מספר הדירקטורים כנדרש או להסדרת הרכב הדירקטוריון כך שיעמוד בכל דרישות הדין, לפי העניין.

עוד מוצע לקבוע כי היה ובאסיפה הכללית שהמפקח הורה לכנסה כאמור, לא מונו דירקטורים כנדרש על פי הוראת המפקח, יורה המפקח בשנית על כינוס האסיפה הכללית של המבטח בתוך שישים ימים ממועד מתן הוראתו החוזרת; אם גם לאחר הוראתו החוזרת של המפקח לא מונו דירקטורים כנדרש, רק אז ימונו הדירקטורים בידי הוועדה למינוי דירקטורים במבטח בלא שולט שמונתה לפי סעיף 41ג לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 32(9) להצעת החוק. הוראה זו באה לאפשר, ככל הניתן, בחירת דירקטורים בידי האסיפה הכללית, שהיא, על פי רוב, האורגן המוסמך לכך בחברה, ורק לאחר שני ניסיונות כאמור שלא צלחו להפעיל את הוועדה שמונתה לפי סעיף

”אדם הקשור לשולט” – קרובו או שותפו של שולט, או אדם בעל זיקה כהגדרתה בסעיף 240(ב) לחוק החברות, לשולט;

”גוף פיננסי משמעותי” – גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, המנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 29 לחוק האמור;

”שולט”, בתאגיד ריאלי משמעותי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי משמעותי שבו אין בעל שליטה אחר;

”תאגיד ריאלי משמעותי” – תאגיד ריאלי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, המנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 30 לחוק האמור;

(9) אחרי סעיף 41 יבוא:

”הצעת מועמדים
לכהונת דירקטור
במבטח בלא שולט”
(א) 41 יא. במבטח בלא שולט, יחולו לעניין הצעת מועמדים לכהונת דירקטורים, הוראות אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לעניין זה מוצע להגדיר ”גוף פיננסי משמעותי” ו”תאגיד ריאלי משמעותי” כגופים הפיננסיים המנויים ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים ותאגידים ריאליים המנויים ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים. מוצע כי לעניין זה יהיו הרשימות שפורסמו לפי סעיפים 29 ו-30 להצעת החוק ממצות, וכי לא תוקנה סמכות מקבילה למפקח לבחון את התקיימות התנאים, בדומה לסמכות הנתונה לו בסעיף 332 המוצע, כנוסחו בסעיף 332(4) להצעת החוק. הטעם לכך הוא שהסמכות לגבי בחינת התנאים למפקח בסעיף 332 המוצע מאחר שהוא ממילא נדרש לבחון את התקיימות התנאים למתן היתר שליטה או החזקה בגוף הפיננסי. ואולם איסור הכהונה אינו חל רק על כהונה בגוף פיננסי משמעותי של גורם הקשור לתאגיד ריאלי משמעותי השולט באותו גוף פיננסי, אלא של גורם הקשור לכל תאגיד ריאלי משמעותי, גם אם אינו שולט בגוף הפיננסי. מאחר שאותו תאגיד ריאלי משמעותי אינו נדרש לקבל היתר כלשהו מהמפקח, אין למפקח עדיפות בבחינת התקיימות התנאים להגדרתו של תאגיד ריאלי כאמור כתאגיד ריאלי משמעותי. הסתמכות על הרשימות נדרשת גם כדי ליצור ודאות לדירקטורים המבקשים לכהן כאמור, אשר פעמים רבות לא יהיו חשופים למלוא המידע הרלוונטי לצורך קביעת תאגיד מסוים כתאגיד ריאלי משמעותי.

לפסקה (9)

לסעיף 41א המוצע

במבטח בלא שולט, עלול להיווצר מצב שבו יהיה קושי למנות דירקטורים באסיפה הכללית של המבטח בשל ריבוי בעלי מניות, המחזיקים, כל אחד מהם, שיעור החזקות קטן. מוצע לפיכך לקבוע בסעיף 41א, הוראות לעניין הצעת מועמדים לכהונת דירקטור במבטח כאמור.

בסעיף קטן (א)(1) ו-(2) מוצע לקבוע כי הוועדה למינוי דירקטורים במבטחים בלא שולט, שמונתה לפי סעיף 41א

תפקידו המרכזי של הדירקטוריון הוא להתוות את מדיניות התאגיד ולפקח על ביצוע תפקידי ההנהלה. התוויות המדיניות והפיקוח על ההנהלה מביאים למעורבות של חברי הדירקטוריון בקבלת החלטות עסקיות של תאגיד. מכיוון שפעילות עסקית של גופים פיננסיים נועדה במהותה למימון פעילותם של תאגידים ריאליים, נחשפים דירקטורים בגוף פיננסי למידע עסקי רב ומשפיעים על החלטות בעלות משמעות לפעילות הריאלית במשק. במצב כזה, ככל שדירקטור המכהן בגוף פיננסי הוא נושא משרה גם בתאגיד ריאלי או שהוא קשור או בעל זיקה לאדם המחזיק בפעילות ריאלית משמעותית, כך יש פוטנציאל לניגוד עניינים שעלול לפגוע ביכולתו לכהן כדירקטור ולמלא את חובתו וקיים חשש מהעברת מידע מהגוף הפיננסי לתאגיד הריאלי. ככל שמדובר בדירקטור הקרוב לתאגיד ריאלי משמעותי המכהן בגוף פיננסי משמעותי, יכולה להיות לחשש האמור מקיומו של ניגוד עניינים, השפעה מהותית על התחרות במשק.

כמו כן, נהוג לראות בדירקטורים המכהנים בכמה תאגידים וקשורים לאדם מסוים, כיוצרים רשת קשרים לא פורמליים בעבורו, במיוחד אם הם קרוביו או בעלי זיקה אליו. קיים חשש כי כאשר דירקטור הוא בעל זיקה לאדם מסוים, גם אם לא התמנה על ידו, הוא יפעל בעבורו או לטובתו. במקרים מסוימים, הזיקה לאדם מסוים אף יכולה להיות תחליף לצורך בהחזקת אמצעי שליטה בתאגיד. ממילא כאשר דירקטור המכהן בגוף פיננסי משמעותי הוא בעל זיקה לשולט בתאגיד ריאלי משמעותי, הפוטנציאל להיווצרות ניגודי עניינים הוא גדול, ופוטנציאל הנוק מניגוד העניינים גדול גם הוא.

מוצע, על כן, לקבוע כי לא ימונה ולא יכהן כדירקטור במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, קרובו או שותפו של שולט כאמור, אדם בעל זיקה לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי.

(1) הוועדה למינוי דירקטורים במבטחים בלא שולט שמונתה לפי סעיף 41ג (בסעיף זה – הוועדה), תציע לאסיפה הכללית של המבטח מועמדים לכהונת דירקטורים;

(2) הוועדה תציע, לפי הוראות פסקה (1), מועמדים לכהונת דירקטורים, כמספר הדירקטורים המרבי שמינויים יידון באסיפה;

(3) נוסף על הוועדה, יהיו רשאים להציע לאסיפה הכללית של המבטח, מועמדים לכהונת דירקטורים, רק אלה:

(א) הדירקטוריון;

(ב) המחזיק יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח (בסעיף זה – מחזיק);

(ג) שניים או שלושה מחזיקים באמצעי שליטה במבטח, שכל אחד מהם מחזיק יותר מאחוז אחד ולא יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח, המחזיקים יחד לא פחות משני אחוזים וחצי ולא יותר מחמישה אחוזים, מסוג מסוים של אמצעי שליטה כאמור (בסעיף זה – חברי־מחזיקים), ובלבד שכל חבר בחבר־המחזיקים מסר למבטח דין וחשבון על החזקותיו כאמור בסעיף 34א(1)(א), ובמשך שלושה חודשים לפחות לפני ההודעה בדבר זימון האסיפה הכללית לא היתה בתוקף התנגדות של אותו חבר בחבר־מחזיקים לגילוי כאמור בסעיף 34א(1)(א)(ג);

(4) הדירקטוריון לא יציע, לפי הוראות פסקה (3), מועמדים לכהונת דירקטורים, במספר העולה על מספר הדירקטורים המרבי שמינויים יידון באסיפה;

ד ב ר י ה ס ב ר

של אמצעי שליטה במבטח, ויחד לא פחות משניים וחצי אחוזים ולא יותר מחמישה אחוזים מאמצעי שליטה כאמור (להלן – חברי־מחזיקים).

יובהר, כי שיתוף הפעולה בין בעלי המניות כאמור יהיה רק לעניין הצעת המועמד לכהונת דירקטור וההצבעה על מועמדותו באסיפה הכללית.

עוד מוצע לקבוע כי הדירקטוריון לא יציע מועמדים לכהונת דירקטורים, יותר ממספר הדירקטורים המרבי שמינויים יידון באסיפה. כמו כן, מוצע לקבוע כי מחזיק או חבר מחזיקים כאמור, לרבות חבר בחבר־מחזיקים, יהיו רשאים להציע מועמד אחד בלבד לכהונת דירקטור, ולא

המוצע, תציע לאסיפה הכללית של מבטח בלא שולט, מועמדים לכהונת דירקטור, כמספר הדירקטורים המרבי שמינויים יידון באסיפה, זאת לאור אי־תלותם של חברי הוועדה וכישוריהם, וראייתם הרחבה את צורכי המבטח.

בסעיף קטן (א)(3) עד (5) מוצע לקבוע כי, נוסף על הוועדה, יהיה רשאי להציע מועמד לכהונת דירקטור במבטח בלא שולט, הדירקטוריון וכל מי שמחזיק מעל שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח, וכן יהיו רשאים לשתף פעולה ולהציע מועמד שניים או שלושה בעלי מניות, המחזיקים כל אחד מהם מעל אחוז ולא יותר משניים וחצי אחוזים, מסוג מסוים

(5) מחזיק או חבר-מחזיקים, לרבות כל חבר בחבר-המחזיקים, לא יציעו לפי הוראות פסקה (3) יותר ממועמד אחד לכהונה כדירקטור, ולא יציעו מועמדים נוספים לכהונת דירקטור כל עוד מכהן דירקטור שמונה על פי הצעתם, אלא אם כן התיר זאת המפקח בהוראות שקבע, ובהתאם לאותן הוראות; הוראות פסקה זו לא יחולו על פי הצעת מועמד שיחליף דירקטור מכהן, אשר נבחר על פי הצעת המחזיק או חבר-המחזיקים, לפי העניין;

(6) חישוב שיעורי ההחזקה של מחזיקים כאמור בפסקה (3) יהיה במועד משלוח הצעת המועמד לכהונת דירקטור, ואולם לשם העלאת ההצעה באסיפה הכללית, על המחזיקים כאמור להחזיק בשיעורי ההחזקה האמורים גם במועד הקובע כמשמעותו בסעיף 182(ב) ו-(ג) לחוק החברות;

(7) גוף מוסדי, השולט בו ומי שנשלט בידי מי מהם, לא יציע מועמד לכהונה כדירקטור במבטח בלא שולט ולא יהיה חבר בחבר-מחזיקים, וכן לא יפעל למינוי דירקטור מסוים במבטח כאמור או למניעת מינויו; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מזכות ההצבעה באסיפה הכללית לעניין מינוי דירקטור.

(ב) הוראות סעיף זה גוברות על כל הוראה סותרת בדיון.

41יב. (א) על מינוי דירקטורים במבטח בלא שולט, כהונתם והפסקת כהונתם, יחולו הוראות אלה:

מינוי, כהונה והפסקת כהונה של דירקטורים במבטח בלא שולט

ד ב ר י ה ס ב ר

כבעל מניה במבטח אחר על מועמד לכהונת דירקטור במבטח האחר המתחרה בו. ניגוד עניינים זה אינו קיים בתאגידים בנקאיים. לפיכך מוצע לאפשר גם לדירקטוריון המבטח, שיש לו חובות אמונים כלפי המבטח, להציע מועמדים לדירקטוריון של מבטח בלא שולט. מן הטעם הזה אף מוצע לקבוע כי גוף מוסדי, השולט בו ומי שנשלט בידי מי מהם, לא יציע מועמד לכהונה כדירקטור במבטח בלא שולט ולא יהיה חבר בחבר-מחזיקים וכן לא יפעל למינוי דירקטור מסוים במבטח כאמור, למעט הצבעה על מינוי דירקטור באסיפה הכללית.

בסעיף קטן (ב) מוצע להבהיר כי הוראות סעיף 41יא המוצע, גוברות על כל הוראה סותרת בדיון.

לסעיף 41יב המוצע

מוצע לקבוע הוראות לעניין מינוי, כהונה והפסקת כהונה של דירקטורים במבטח בלא שולט כדי לאפשר את תפקודו התקין של הדירקטוריון של מבטח כאמור.

בסעיף קטן (א)(1) מוצע לקבוע הוראה המחייבת הודעה מקדימה על כינוס אסיפה כללית שעל סדר יומה מינוי דירקטורים או הפסקת כהונתם, זאת כדי להבטיח

יהיו רשאים להציע מועמדים נוספים כל עוד מכהן דירקטור שמונה על פי הצעתם, אלא אם כן התיר זאת המפקח לפי הוראות שהורה (דרך כלל ולא על דרך של היתר מסוים), ובהתאם לאותן הוראות, למעט אם תקופת כהונתו של הדירקטור המכהן, שמונה על פי הצעתם, עומדת להסתיים, והמועמד המוצע על ידם אמור להחליפו. ההסדר המוצע מאפשר, מחד גיסא, בחירת דירקטורים מקרב מועמדים המוצעים בידי בעלי מניות, אך מגביל, מאידך גיסא, את כוחו של מי שמחזיק באמצעי שליטה בשיעורים כאמור.

בסעיף קטן (א)(6) מוצע לקבוע כי לצורך בדיקת שיעורי ההחזקה של מחזיקים כאמור, המועד הקובע יהיה מועד משלוח ההצעה למועמד לכהונת דירקטור, ואולם כדי שההצעה תועלה באסיפה הכללית, על המחזיקים כאמור להחזיק בשיעורי ההחזקה האמורים, גם במועד הקובע לבעלות במניה לפי סעיף 182(ב) ו-(ג) לחוק החברות.

יצוין כי ההסדר המוצע דומה להסדר הקבוע בסעיף 111 לפקודת הבנקאות לגבי תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. עיקר השינוי הוא בהוראה המאפשרת לדירקטוריון המבטח להציע מועמדים לכהונת דירקטורים. במבטחים עלול להיווצר ניגוד עניינים בשל כך שמבטח עשוי להצביע

(1) לא תזומן אסיפה כללית שעל סדר יומה מינוי דירקטורים או הפסקת כהונתם, אלא אם כן פרסם המבטח הודעה מקדימה על כך באופן שבו מפורסמת ההודעה על זימון אסיפה כללית, 21 ימים לפחות לפני פרסום ההודעה בדבר זימון האסיפה הכללית או במועד מוקדם יותר שיקבע השר, וההודעה המקדימה נמסרה באותו מועד גם לוועדה למינוי דירקטורים במבטחים בלא שולט שמונתה לפי סעיף 41ג (בסעיף זה – הוועדה);

(2) הדירקטוריון לא יהיה רשאי למנות דירקטורים במבטח בלא שולט;

(3) נושא משרה במבטח, למעט חבר הוועדה שמונה לפי סעיף 41ג(ב)(3), לא יפעל למינוי דירקטור מסוים או למניעת מינויו, ואולם דירקטור יהיה רשאי להציע לוועדה ולדירקטוריון את מועמדותו לכהונת דירקטור ולהציע לדירקטוריון מועמדים אחרים;

(4) (א) תקופת כהונתו של דירקטור, שאינו דירקטור חיצוני, תהיה לא יותר משלוש שנים, וניתן לשוב ולמנותו לתקופות נוספות של עד שלוש שנים כל אחת, ובלבד שתקופות כהונתו המצטברות לא יעלו על תשע שנים;

(ב) על אף האמור בפסקת משנה (א), הפך מבטח למבטח בלא שולט, רשאי דירקטור המכהן בו ערב הפיכת המבטח למבטח בלא שולט, להמשיך בכהונה עד לאסיפה הכללית הקרובה שבה ימונו דירקטורים, אך לא יאוחר מהאסיפה השנתית הקרובה, גם אם תקופות כהונתו המצטברות יעלו בשל כך על תשע שנים.

ד ב ר י ה ס ב ר

במבטח בלא שולט למינוי דירקטור מסוים או למניעת מינויו.

בסעיף קטן (א)(4) מוצע להגביל את תקופת כהונתו של דירקטור שאינו דירקטור חיצוני, כהגדרתו בחוק החברות, כך שכל תקופת כהונה בפני עצמה לא תעלה על שלוש שנים, ותקופות הכהונה המצטברות לא יעלו על תשע שנים. הוראה זו באה להפחית את החשש מפני הנצחת כהונתם של אנשים מסוימים כדירקטורים. עוד מוצע לקבוע הוראת מעבר למקרה של דירקטור המכהן קרוב לתשע שנים או יותר במבטח ההופך למבטח בלא שולט. לפי ההוראה המוצעת, דירקטור כאמור יהיה רשאי להמשיך בכהונתו עד לאסיפה הכללית הקרובה שבה ימונו דירקטורים אך לא יאוחר מהאסיפה השנתית הקרובה, גם אם תקופות כהונתו המצטברות יעלו בשל כך על תשע שנים.

שכל מי שרשאי להציע מועמדים לתפקיד דירקטור יקבל הודעה על אסיפה כאמור ויוכל לממש את זכותו. כמו כן מוצע לחייב מסירת הודעה כאמור גם לוועדה שמונתה לפי סעיף 41ג המוצע, כדי לאפשר לה להיערך ולהציע מועמדים בהליך מסודר.

בסעיף קטן (א)(2) מוצע לקבוע כי הדירקטוריון לא יהיה רשאי למנות דירקטורים במבטח בלא שולט. הוראה זו באה למנוע את הנצחת הדירקטוריון המכהן, עם זאת, מוסמך הדירקטוריון, כאמור בסעיף 41א המוצע, להציע לאסיפה הכללית של המבטח, מועמדים לכהונת דירקטורים כמספר הדירקטורים המרבי שמינוים יידון באסיפה.

בסעיף קטן (א)(3) מוצע לקבוע, כי פרט לחבר הוועדה שהוא דירקטור חיצוני, שמונה לפי סעיף 41ג(ב)(3), כנוסחו המוצע בסעיף 32(9) להצעת החוק ולהוראה המקנה זכות לדירקטוריון להציע מועמדים כאמור, לא יפעל נושא משרה

(1) שופט בדימוס של בית המשפט העליון או של בית המשפט המחוזי, שיציע שר המשפטים לאחר התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש;

(2) שני חברים, שיציע יושב ראש הוועדה שמונה לפי פסקה (1), בהתייעצות עם יושב ראש רשות ניירות ערך, שהם אנשי משק וכלכלה ומתקיים בהם האמור בסעיף 16א לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975¹⁵, או שהם אנשי סגל אקדמי בכיר במוסדות להשכלה גבוהה בתחומים הנוגעים לעניין או מי שהיו אנשי סגל כאמור;

(3) שני דירקטורים המכהנים כדירקטורים חיצוניים או כדירקטורים בלתי תלויים במבטח שהוועדה דנה בעניינו, שיציעו יושב ראש הוועדה וחברי הוועדה שמונו לפי פסקאות (1) ו-(2), בהתייעצות עם המפקח לעניין זה, "דירקטור בלתי תלוי" ו"דירקטור חיצוני" – כהגדרתם בחוק החברות או בתקנות לפי סעיף 141.

(ג) הוועדה וחברי הוועדה לא ייחשבו כמחזיקים באמצעי שליטה במבטח שהוועדה דנה בעניינו, או כשולטים במבטח כאמור.

(ד) הוועדה היא גוף מבוקר, כמשמעותו בסעיף 9(6) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]¹⁶.

סייגים לכהונה
והגבלה לאחר סיום
כהונה
(א) בסעיף זה – 41יד.

"גוף קשור" – מי ששולט במבטח או תאגיד הנשלט בידי מבטח או הנשלט בידי מי ששולט במבטח;

ד ב ר י ה ס ב ר

ייחשבו כמחזיקים באמצעי שליטה או כשולטים במבטח שהוועדה דנה בעניינו (ר' לעניין זה הגדרה של "אמצעי שליטה" ו"שליטה" בסעיף 1 לחוק הפיקוח על הביטוח). כמו כן מוצע לקבוע כי הוועדה תהיה נתונה לביקורתו של מבקר המדינה.

לעניין זה יובהר כי נוסף על תפקידה במינוי דירקטורים במקרים מיוחדים המנויים בסעיף 141ב, לוועדה תפקיד נוסף, בהתאם לסעיף 41א, כנוסחו בסעיף 32(9) להצעת החוק – להציע מועמדים לכהונת דירקטורים במבטח בלא שולט (ראו דברי ההסבר לסעיף 41א האמור). ויודגש כי במקרה שבו יהיה יותר ממבטח אחד בלא שולט, יכהנו שלושת חברי הוועדה שאינם דירקטורים בכל הרכבי הוועדה, ואילו חברי הוועדה שהם דירקטורים חיצוניים יכהנו רק בהרכב הוועדה הדין בעניינו של המבטח שבו הם מכהנים.

לסעיף 41יד המוצע

מוצע לקבוע סייגים לכהונה והגבלות לאחר סיום כהונה של חבר הוועדה כדי להבטיח את אי-התלות של חבר הוועדה.

מי שהיה איש סגל כאמור. עוד מוצע כי יכהנו בוועדה שני חברים המכהנים כדירקטורים חיצוניים או כדירקטורים בלתי תלויים במבטח שהוועדה דנה בעניינו, כהגדרת "דירקטור חיצוני" ו"דירקטור בלתי תלוי" בחוק החברות או בתקנות שהותקנו לפי סעיף 141 לחוק הפיקוח על הביטוח. חברי הוועדה שהם דירקטורים חיצוניים כאמור יוצעו בידי יושב ראש הוועדה ושני החברים שמונו על פי הצעת היושב הראש, בהתייעצות עם המפקח.

הרכב הוועדה המוצע בא להבטיח, מחד גיסא, הרכב מקצועי ובעל ניסיון, ומאידך גיסא להבטיח מעורבות של אורגנים של המבטח שהוועדה דנה בעניינו, בהליך של מינוי הדירקטורים, דבר שיאפשר להביא בחשבון, בבחירת המועמדים לכהונת דירקטורים, גם את צורכי המבטח, בין השאר, מבחינת תחומי פעילותו של המבטח והתמהיל המתאים של חברי הדירקטוריון. כמו כן, נוכח הסמכות המוקנית לוועדה, בסעיף 41ב המוצע, כנוסחו בסעיף 32(7) להצעת החוק, למנות דירקטורים במקרים מיוחדים, מוצע להבהיר כי הוועדה וחברי הוועדה לא

¹⁵ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

¹⁶ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

”זיקה” – קיום יחסי עבודה, קיום קשרים עסקיים או מקצועיים דרך כלל, למעט קשרים זניחים, וכן כהונה כנושא משרה, ואולם קשרים עסקיים קמעונאיים שבין תאגיד ללקוח לא ייחשבו זיקה;

”מחזיק מהותי” – מי שמחזיק יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח, שהוועדה דנה או אמורה לדון בעניינו, מי ששולט במחזיק כאמור, מי שנשלט בידי מי מהם, חבר בחבר־מחזיקים כמשמעותו בסעיף 41א(א)(3)(ג), מי ששולט בחבר בחבר־מחזיקים כאמור, ומי שנשלט בידי מי מהם;

”קשר קרוב” – יחסים שבין אדם לקרובו, לשותפו, למעבידו, למי שהוא כפוף לו במישרין או בעקיפין וכן לתאגיד שהוא בעל השליטה בו.

(ב) לא ימונה ולא יכהן כחבר הוועדה מי שמתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא או קרובו מחזיקים באמצעי שליטה מכל סוג שהוא, במבטח, בגוף קשור או במחזיק מהותי, למעט החזקה במניות סחירות בשיעור שאינו עולה על רבע אחוז מההון המונפק והנפרע של מי מהם;

(2) מי שבשנתיים שקדמו למועד המינוי או ממועד המינוי ואילך, יש לו או למי שהוא בקשר קרוב עמו זיקה למבטח, לגוף קשור, לנושא משרה במבטח או למחזיק מהותי, וכן מי שממועד המינוי ואילך, יש לו זיקה לקרוב של נושא משרה במבטח שהוועדה דנה או אמורה לדון בעניינו, או לקרוב או לשותף של מחזיק מהותי; לעניין זה, כהונה כדירקטור חיצוני או כדירקטור בלתי תלוי של חבר הוועדה שמונה לפי סעיף 41ג(ב)(3) לא תיחשב זיקה;

ד ב ר י ה ס ב ר

למחזיק מהותי; על פי ההגדרה המוצעת יראו ”זיקה” לעניין מועמדות לחבר הוועדה – קיום יחסי עבודה, קיום קשרים עסקיים או מקצועיים דרך כלל, למעט קשרים זניחים וכן כהונה כנושא משרה, ואולם קשרים עסקיים קמעונאיים שבין תאגיד ללקוח לא ייחשבו זיקה. לעניין זה מוצע להבהיר כי כהונתו של חבר הוועדה כדירקטור חיצוני או כדירקטור בלתי תלוי במבטח שהוועדה דנה בעניינו, לא תיחשב זיקה.

עוד מוצע לקבוע כי לא ימונה ולא יכהן כחבר ועדה מי שממועד המינוי ואילך, יש לו זיקה לקרוב של נושא משרה במבטח שהוועדה דנה או אמורה לדון בעניינו, או לקרוב או לשותף של מחזיק מהותי וכן לא יכהן כחבר ועדה, מי שיש לו, או למי שהוא בקשר קרוב עמו, קשרים עסקיים או מקצועיים עם מבטח, גוף קשור, עם נושא משרה במבטח, או עם מחזיק מהותי, גם אם הקשרים כאמור אינם

מוצע לקבוע כי לא ימונה ולא יכהן כחבר הוועדה מי שהוא או קרובו מחזיקים באמצעי שליטה מכל סוג שהוא, במבטח כלשהו, במי ששולט במבטח או בתאגיד הנשלט בידי מבטח או הנשלט בידי מי ששולט במבטח (להלן – גוף קשור), או במי שמחזיק יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח שהוועדה דנה או אמורה לדון בעניינו, במי ששולט במחזיק כאמור, במי שנשלט בידי מי מהם, בחבר בחבר־מחזיקים, במי ששולט בחבר בחבר־מחזיקים או במי שנשלט בידי מי מהם (להלן – מחזיק מהותי).

כמו כן מוצע לקבוע את הזיקות האסורות על מינוי וכהונה של חבר ועדה. מוצע לקבוע כי לא ימונה ולא יכהן כחבר ועדה מי שבשנתיים שקדמו למועד המינוי או ממועד המינוי ואילך, יש לו או למי שהוא בקשר קרוב עמו זיקה למבטח, לגוף קשור, לנושא משרה במבטח או

(3) הוא שר, סגן שר או חבר הכנסת, או בעל זיקה אישית, עסקית או פוליטית לשר או לסגן שר, או שהוא עובד המדינה או עובד של תאגיד שהוקם בחוק;

(4) לדעת שר האוצר אין הוא ראוי לכהן כחבר הוועדה.

(ג) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ב)(2), לא יכהן כחבר ועדה, מי שיש לו, או למי שהוא בקשר קרוב עמו, קשרים עסקיים או מקצועיים עם מבטח, עם גוף קשור, עם נושא משרה במבטח, או עם מחזיק מהותי, גם אם הקשרים כאמור אינם דרך כלל, למעט קשרים זניחים.

(ד) מי שכיהן כחבר הוועדה לא ימונה לדירקטור במבטח שהוועדה דנה בעניינו בעת כהונתו, או בגוף קשור למבטח כאמור, לא יועסק כעובד במי מהם ולא יעניק שירותים מקצועיים למי מהם, בין במישרין ובין בעקיפין, לרבות באמצעות תאגיד בשליטתו, אלא אם כן חלפה שנה מתום כהונתו כחבר הוועדה כאמור; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על חבר הוועדה שמונה לפי סעיף 41(ג)(3), לעניין כהונה כדירקטור חיצוני או כדירקטור בלתי תלוי, במבטח, לפי העניין.

41טו. (א) חבר ועדה האמור בסעיף 41(ג)(ב) ו־ (2) יתמנה לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים, וניתן לשוב ולמנותו לתקופת כהונה אחת נוספת.

(ב) חבר ועדה האמור בסעיף 41(ג)(ב) (3) יתמנה לתקופה של שנתיים, והוא יכהן כחבר הוועדה כל עוד הוא מכהן כדירקטור חיצוני או כדירקטור בלתי תלוי, במבטח, כאמור באותו סעיף, וניתן לשוב ולמנותו לתקופות כהונה נוספות, ובלבד שלא יכהן ברציפות במשך תקופה העולה על שלוש שנים.

ד ב ר י ה ס ב ר

ההוראה המוצעת נסמכת על הוראת סעיף 249 לחוק החברות, בשינויים אחדים, ואולם מוצע לקבוע שהוראה זו לא תחול על חברי הוועדה שהם דירקטורים חיצוניים, לעניין כהונתם כדירקטורים חיצוניים במבטח. כך שאם תוך כדי כהונתו מונה דירקטור חיצוני לחבר הוועדה, הוא יהיה רשאי, לאחר סיום כהונתו כחבר הוועדה, להמשיך את כהונתו כדירקטור חיצוני ולא תחול עליו שנת הצינון לעניין זה. עם זאת יובהר כי הוראות הצינון הקבועות בסעיף 249 לחוק החברות יחולו על חבר הוועדה כאמור לאחר סיום כהונתו כדירקטור חיצוני.

לסעיפים 41טו עד 41טז המוצעים

מוצע לקבוע הוראות לעניין תקופת כהונתם של חברי הוועדה, הפסקת כהונתם, סדרי עבודת הוועדה, סמכויות הוועדה ותוקף פעולותיה ולעניין הגמול שלו זכאים חברי הוועדה, בהתאם להוראות שנקבעו בפרק ד' לחוק הבנקאות (רישוי).

דרך כלל, למעט קשרים זניחים. הוראות אלה החלות כאמור בתקופת כהונתו של חבר הוועדה באות להבטיח כי תישמר אי-התלות של חבר הוועדה גם תוך כדי כהונתו.

עוד מוצע להחיל על חברי הוועדה סייגים נוספים לכהונה הבאים להבטיח שמינוי חבר הוועדה יהיה ענייני וראוי, ולפיהם לא ימונה ולא יכהן כחבר ועדה מי שמכהן כשר, כסגן שר או כחבר הכנסת, מי שהוא בעל זיקה אישית, עסקית או פוליטית לשר או לסגן שר או שהוא עובד המדינה או עובד של תאגיד שהוקם בחוק וכן מי שלדעת שר האוצר אינו ראוי לכהן כחבר הוועדה.

כמו כן מוצע לקבוע כי מי שכיהן כחבר הוועדה לא ימונה לדירקטור במבטח שהוועדה דנה בעניינו בעת כהונתו או בגוף קשור למבטח כאמור, לא יועסק כעובד במי מהם ולא יעניק שירותים מקצועיים למי מהם, בין במישרין ובין בעקיפין, לרבות באמצעות תאגיד בשליטתו, אלא אם כן חלפה שנה מתום כהונתו כחבר הוועדה כאמור.

טז. חבר הוועדה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:

- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר האוצר;
- (2) שר האוצר החליט להפסיק את כהונתו בשל אחת מאלה:

- (א) נבצר ממנו למלא את תפקידו או שאין הוא ממלא את תפקידו כראוי;
- (ב) התקיימה בו אחת העילות הפוסלות אותו מלהיות כשר לכהונה.

סדרי עבודה

יז. (א) רוב חברי הוועדה יהיו מניין חוקי בישיבותיה ובלבד שברוב חברי הוועדה כאמור אין רוב לחברים שמונו לפי סעיף 41ג(ב)(3).

(ב) החלטות הוועדה יתקבלו ברוב קולות של חבריה המשתתפים בהצבעה; היו הקולות שקולים יהיה ליושב ראש הוועדה קול נוסף.

(ג) הוועדה תקבע לעצמה את סדרי עבודתה, לרבות את דרך בחירת הדירקטור שתמנה כאמור בסעיף 41ב(ב) ואת דרך בחירת המועמד לכהונת דירקטור שתציע לאסיפה הכללית כאמור בסעיף 41א; סדרי עבודת הוועדה יאשרו בידי המפקח ויפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר.

יח. סמכויות הוועדה ותוקף פעולותיה לא ייפגעו מחמת שהתפנה מקומו של חבר, או מחמת פגם במינויו או מחמת פגם בהמשך כהונתו.

גמול

יט. חברי הוועדה יהיו זכאים לגמול בעבור השתתפות בישיבות הוועדה בשיעור שיקבע שר האוצר ולא יהיו זכאים לגמול אחר ולהחזר הוצאות; הגמול האמור ישולם בידי אוצר המדינה;

(10) בסעיף 104(ב) –

(א) אחרי פסקה (3) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

בחירת הדירקטור שתמנה ואת דרך בחירת המועמד לכהונת דירקטור שתציע לאסיפה הכללית. לעניין מניין חוקי בישיבות הוועדה, מוצע לקבוע כי רוב חברי הוועדה יהיו מניין חוקי בישיבותיה, ובלבד שברוב האמור לא יהיה רוב לחברי הוועדה שהם דירקטורים חיצוניים במבטח שהוועדה דנה בעניינו. הוראה זו באה להבטיח כי החלטות הוועדה יתקבלו בהרכב שהוא בלתי תלוי במבטח שבעניינו דנה הוועדה. כמו כן מוצע לקבוע שסדרי עבודת הוועדה יועברו לאישורו של המפקח, זאת כדי לוודא שסדרי העבודה שהוועדה קבעה מספקים וראויים.

לפסקאות (10) ו-(11)

מוצע לקבוע כי הסכמה עם אחר לעניין הצבעה למינוי דירקטור במבטח, בלי היתר, בניגוד להוראות סעיף

אשר לתקופת הכהונה של חבר הוועדה, לאור המוצע שלפיו תכלול הוועדה גם שני חברים המכהנים כדירקטורים חיצוניים במבטח שהוועדה דנה בעניינו, מוצע לקבוע כי תקופת כהונתו של חבר הוועדה שהוא דירקטור חיצוני כאמור תהיה שנתיים, והיא תימשך רק כל עוד הוא מכהן כדירקטור חיצוני במבטח שהוועדה דנה בעניינו. כמו כן מוצע לקבוע כי יהיה ניתן לשוב ולמנותו, ובלבד שלא יכהן ברציפות למשך תקופה העולה על שלוש שנים. הוראה זו מבטיחה מחד גיסא, כי יהיה ניתן להאריך את תקופת כהונתם של חברי הוועדה האמורים, לאחר שצברו ניסיון כחברי ועדה, אך מאידך גיסא מבטיחה את תחלופת חברי הוועדה האמורים – כדי להגביל את השפעתם.

אשר לסדרי העבודה של הוועדה, מוצע כי הוועדה היא שתקבע לעצמה את סדרי עבודתה, לרבות את דרך

"(א3) הסכים עם אחר לעניין הצבעתם למינוי דירקטור במבטח, לרבות לעניין הצבעתם להפסקת כהונתו, בלי שהיה בידו היתר לכך, בניגוד להוראות סעיף 32(א1)";

(ב) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(א4) שלט במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק אמצעי שליטה במבטח כאמור, בניגוד להוראות סעיף 32א";

(11) בתוספת השלישית, בחלק א', בפרט (11), אחרי "סעיפים" יבוא "32א(ה)".

תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) 33. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005¹⁷ (להלן – חוק הפיקוח על קופות גמל) –

(1) בסעיף 9, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) מי שיש לו היתר לפי סעיף קטן (ב) לשלוט בחברה מנהלת וכן מי שיש לו היתר לפי סעיף 32(ב) לחוק הפיקוח על הביטוח לשלוט במבטח בעל רישיון כאמור בסעיף 15(א1) לחוק האמור, המנהל גם קופת גמל שאינה קופת גמל משלמת לקצבה, לא יינתן לו היתר נוסף, לפי סעיף קטן (ב), לשלוט בחברה מנהלת, אלא על פי כללים שקבע המפקח";

(2) בסעיף 10(א), אחרי "למעט ועדת השקעות" יבוא "וכן יחולו ההוראות לפי סימן א'2 לפרק ד' בחוק הפיקוח על הביטוח, בשינויים המחויבים" ובמקום "הסימן האמור" יבוא "הסימנים האמורים";

ד ב ר י ה ס ב ר

קופות גמל ושל קרנות פנסיה. מכירת חלק מההחזקות יכולה להביא למצב שבו חברות מנהלות של קופות גמל ושל קרנות פנסיה יוחזקו על ידי אותו בעל שליטה אך אפקטיבית יהיו חברות מנהלות דומות מאוד במאפייניהן.

כדי למנוע מצב זה שאינו עולה בקנה אחד עם החובה הקבועה בסעיף 2(ג) לחוק הפיקוח על קופות גמל, שלפיה חברה מנהלת לא תנהל יותר מקופת גמל אחת מכל סוג מסוגי קופות הגמל המפורטים בסעיף, מוצע לקבוע כי למי שיש היתר לשלוט בחברה מנהלת של קופת גמל וכן למי שיש היתר לשלוט בחברה מנהלת של קרן פנסיה המנהלת גם קופת גמל שאינה קרן פנסיה, לא יינתן היתר נוסף לשלוט בחברה מנהלת, אלא על פי כללים שקבע הממונה.

לפסקאות (2) עד (4)

מוצע להחיל את סימן א'2 לפרק ד' בחוק הפיקוח על הביטוח שעניינו בוועדה למינוי דירקטורים במבטחים בלא שולט, בשינויים המחויבים, על מינוי דירקטורים בחברות מנהלות בלא שולט.

עוד מוצע לקבוע כי הסכמה עם אחר לעניין הצבעה למינוי דירקטור בחברה מנהלת, לרבות לעניין הצבעתם להפסקת כהונתו, בלי היתר, בניגוד להוראות סעיף 32(א1) לחוק הפיקוח על הביטוח, כפי שהוחל על פי המוצע בסעיף 9(ג) לחוק הפיקוח על קופות גמל, ושליטה בחברה מנהלת שהיא גוף פיננסי משמעותי, או החזקה באמצעי שליטה

32(א1) המוצע ושליטה במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזקה באמצעי שליטה במבטח כאמור, בניגוד להוראות סעיף 32א המוצע, ייחשבו עבירות פליליות לפי סעיף 104(ב) לחוק הפיקוח על הביטוח וגם יהיה ניתן להטיל בגינן עיצום כספי. עוד מוצע לקבוע כי יהיה ניתן להטיל עיצום כספי על מי שלא מילא אחר דרישה של המפקח לקבלת מידע שניתנה לו לפי סעיף 32א(ה) המוצע.

סעיף 33 מוצע להחיל את ההוראות שנקבעו בהצעת חוק זו לעניין מבטחים, גם לעניין חברות מנהלות של קופות גמל. ואולם לגבי מרבית ההוראות המוצעות אין צורך בתיקון חקיקה מקביל בחוק הפיקוח על קופות גמל, מאחר שההוראות המוצעות שולבו, בהקשר של מבטחים, בסימן ו' לפרק ג' לחוק הפיקוח על הביטוח, וסימן זה מוחל על חברות המנהלות מכוח סעיף 9 לחוק הפיקוח על קופות גמל. לפיכך כולל סעיף 33 המוצע רק את התיקונים הנדרשים לחוק הפיקוח על קופות גמל שאינם מוחלים מכוח סעיף 9 האמור.

לפסקה (1)

בשל ההסדר המוצע בסעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח, כפי שהוחל בסעיף 9 לחוק הפיקוח על קופות גמל, צפויים להתבצע כמה שינויים מבניים שימנעו שליטה או החזקה של תאגידים ריאליים משמעותיים והשולטים בהם בגופים פיננסיים משמעותיים. שינויים מבניים אלה יכול שייעשו באמצעות מכירת חלק מההחזקות בגופים הפיננסיים המשמעותיים ובכלל זה בחברות מנהלות של

¹⁷ ס"ח התשס"ה, עמ' 889; התשע"ב, עמ' 362.

(3) בסעיף 49(ב), אחרי פסקה (4) יבוא:

"(א4) הסכים עם אחר לעניין הצבעתם למינוי דירקטור בחברה מנהלת, לרבות לעניין הצבעתם להפסקת כהונתו, בלי שהיה בידו היתר לכך, בניגוד להוראות סעיף 32(א1) לחוק הפיקוח על הביטוח, כפי שהוחל בסעיף 9(ג);

(ב2) שלט בחברה מנהלת שהיא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק אמצעי שליטה בחברה כאמור, בניגוד להוראות סעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח, כפי שהוחל בסעיף 9(ג);";

(4) בתוספת הראשונה, בחלק א', אחרי פרט (1) יבוא:

"(א1) לא מילא אחר דרישה שניתנה לו לפי סעיף 32א(ה) לחוק הפיקוח על הביטוח, כפי שהוחל בסעיף 9(ג);".

תיקון חוק
ניירות ערך

34. בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, בסעיף 37(ה) –

(1) ברישה, אחרי "בלא גרעין שליטה" יבוא "ובעל אמצעי שליטה מהותי בגוף מוסדי בלא שולט";

(2) אחרי ההגדרה "בעל אמצעי שליטה מהותי בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה" יבוא:

"בעל אמצעי שליטה מהותי בגוף מוסדי בלא שולט" – כל אחד מאלה:

(1) מי שמחזיק יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף מוסדי בלא שולט;

(2) מי שמחזיק יותר מאחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף מוסדי בלא שולט, ובלבד שלא הודיע לגוף המוסדי על התנגדותו לכך שהגוף המוסדי יגלה בדוחותיו פרטים על החזקתו, כאמור בסעיף 34א(א1)(ג) לחוק הפיקוח על הביטוח;

(3) מי שמחזיק בסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף מוסדי מסוים שהוא גוף מוסדי בלא שולט, מעל שיעור כפי שקבע המפקח לפי סעיף 34א(2א) לחוק הפיקוח על הביטוח, בהסכמת יושב ראש הרשות;

ד ב ר י ה ס ב ר

(דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, יביאו לחיובו של מי שמחזיק מעל 1% מאמצעי השליטה בגוף מוסדי בלא שולט, להודיע על כך לגוף המוסדי, ובמקביל יחויב הגוף המוסדי בדיווח על רשימת מחזיקים כאמור. דרישות הגילוי הקבועות כיום בתקנות ניירות ערך, מתייחסות למי שהוא בעל עניין כהגדרתו בחוק ניירות ערך (לרוב מדובר במחזיקים בשיעור העולה על 5% מהון המניות או מכוח ההצבעה), ולא למי שמחזיק בשיעור העולה על 1%. משום כך יש בתיקון המוצע משום הרחבת הגילוי לעניין גופים מוסדיים בלא שולט.

דיווח הגוף המוסדי לציבור ייעשה, בדרך הקבועה בפרק ז' לחוק ניירות ערך, כלומר באמצעות מערכת הדיווח האלקטרוני לרשות ניירות ערך, המכונה "מגנא".

לעניין זה יצוין כי ההסדרה במסגרת דיני ניירות ערך, תחול רק על גופים מוסדיים שהוראות חוק ניירות ערך ותקנותיו חלות עליהם, ולא על כלל הגופים המוסדיים.

בחברה כאמור, בניגוד להוראות סעיף 32 לחוק הפיקוח על הביטוח, כפי שהוחל על פי המוצע בסעיף 9(ג) האמור, ייחשבו כעבירות פליליות לפי סעיף 49 לחוק הפיקוח על קופות גמל. עוד מוצע לקבוע כי יהיה ניתן להטיל עיצום כספי על מי שלא מילא אחר דרישה של המפקח לקבלת מידע שניתנה לו לפי סעיף 32א(ה) לחוק הפיקוח על הביטוח כפי שהוחל על פי המוצע בסעיף 9(ג) לחוק הפיקוח על קופות גמל.

סעיף 34 במקביל לתיקון המוצע בסעיף 34א לחוק הפיקוח על הביטוח (ר' דברי הסבר לסעיף

32(6) להצעת החוק), מוצע לקבוע בחוק ניירות ערך, כי לעניין חובות הדיווח על החזקותיו של בעל עניין, כהגדרתו בחוק האמור, במניות התאגיד, לרבות שינויים בהחזקות כאמור, יראו את מי שחייב בדיווח לפי סעיף 34א לחוק הפיקוח על הביטוח, כלומר, את מי שמחזיק מעל 1% באמצעי השליטה בגוף מוסדי בלא שולט, כבעל עניין בגוף המוסדי. קביעה זו, בשילוב עם תקנות ניירות ערך

"גוף מוסדי בלא שולט" – מבטח בלא שולט כמשמעותו בחוק הפיקוח על הביטוח או חברה מנהלת כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005¹⁸, אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בה אינם חייבים בהיתר לפי הוראות סעיף 9(ב) לחוק האמור;

(3) בהגדרה "החזקה" ו"אמצעי שליטה", לפני "כהגדרתם" יבוא "לעניין בעל אמצעי שליטה מהותי בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה – "ובסופה יבוא "ולעניין בעל אמצעי שליטה בגוף מוסדי בלא שולט – כהגדרתם בחוק הפיקוח על הביטוח";

(4) אחרי ההגדרה "חוק הבנקאות (רישוי)" יבוא:

"חוק הפיקוח על הביטוח" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981¹⁹."

תיקון חוק הבנקאות 35. בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 – (רישוי)

(1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות" יבוא:

"חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות" – חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012²⁰;

(2) בסעיף 34א(א), אחרי פסקה (3) יבוא:

"(3א) בעל ההיתר הוא תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו, המחזיק אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי או בתאגיד החזקה בנקאית השולט בו, או השולט בתאגיד בנקאי כאמור, והכל בניגוד להוראות סעיף 35(ג);

(3ב) בעל ההיתר שולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי וכן שולט בגוף פיננסי משמעותי נוסף, בניגוד להוראות סעיף 35(ד);

(3) בסעיף 35א(א), במקום "סעיף 11א(ג) לפקודה" יבוא "סעיף 11א(ה) לפקודה";

(4) אחרי סעיף 35א יבוא:

"איסור לשלול ולהחזיק אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות שמתקיים בו אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

בדומה לתיקון המוצע לסעיף 33 לחוק הפיקוח על הביטוח, בסעיף 32(5) להצעת החוק, מוצע לקבוע כי אם בעל היתר הפר הוראה מהוראות סעיף 35(ג) או (ד) המוצע, רשאי הנגיד לבטל או לשנות את ההיתר של בעל ההיתר, בהתאם לתנאי הסעיף.

ר' לעניין זה בהרחבה דברי הסבר לסעיף 32(5) להצעת החוק.

לפסקה (4)

מוצע לקבוע בסעיף 35ב לחוק הבנקאות (רישוי) הוראות דומות להוראות שבסעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו המוצע בסעיף 32(4) להצעת החוק, ולפיהן תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו לא ישלול בתאגיד

סעיף 35 סעיפים 35 ו-36 המוצעים באים ליישם את כללי המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק לגבי גוף פיננסי משמעותי שהוא תאגיד בנקאי, באמצעות תיקונים בחוק הבנקאות (רישוי) ובפקודת הבנקאות.

לפסקה (2)

סעיף 34א לחוק הבנקאות (רישוי) קובע כי נגיד בנק ישראל רשאי לבטל או לשנות היתר לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי) לאחר התייעצות עם ועדת הרישיונות, אם היה לו יסוד סביר להניח כי מתקיים אחד מן התנאים המפורטים בסעיף. כך למשל אם בעל ההיתר הפר תנאי מהותי מתנאי ההיתר.

¹⁸ ס"ח התשס"ה, עמ' 889.

¹⁹ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

(1) הוא מנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 29 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) מתקיים בו האמור בסעיף 29(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים כאמור בפסקה (1);

”שולט”, בתאגיד ריאלי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי שבו אין בעל שליטה אחר;

”תאגיד ריאלי משמעותי” – תאגיד ריאלי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות שמתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 30 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) מתקיים בו האמור בסעיף 30(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים כאמור בפסקה (1); ואולם לעניין זה, הסמכות הנתונה לממונה על הגבלים עסקיים בסיפה להגדרה ”מחזור מכירות קובע” שבסעיף 30(ה) לחוק האמור, תהיה נתונה למפקח;

(3) מתקיים בו האמור בסעיף 30(א)(2) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות גם אם אינו מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים כאמור בפסקה (1); ואולם לעניין זה, הסמכות הנתונה לממונה על צמצום הריכוזיות בסיפה להגדרה ”אשראי קובע” שבסעיף 30(ה) לחוק האמור, תהיה נתונה למפקח.

(ב) תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו לא ישולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי, ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי כאמור או בתאגיד ההחזקה הבנקאית השולט בו, ואם התאגיד הבנקאי כאמור הוא תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה – לא יחזיק יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בו; הנגיד רשאי לקבוע לעניין סעיף קטן זה שיעור הנמוך מעשרה אחוזים ובלבד שלא יפחת מחמישה אחוזים; בקביעת השיעור כאמור יובא בחשבון, בין השאר, מבנה ענף הבנקאות.

ד ב ר י ה ס ב ר

מחמישה אחוזים. כמו כן מוצע לקבוע גם בהקשר זה כי האיסור לא יחול מקום שהתאגיד הריאלי או התאגיד הבנקאי הפך לתאגיד ריאלי משמעותי אן לגוף פיננסי משמעותי, לאחר קבלת היתר השליטה או ההחזקה,

בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד כאמור או בתאגיד ההחזקה הבנקאית השולט בו או בשיעור נמוך יותר שקבע נגיד בנק ישראל (להלן – הנגיד) שלא יפחת

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) –

(1) הפך תאגיד ריאלי לתאגיד ריאלי משמעותי לאחר שהוא או השולט בו קיבלו היתר לפי סעיף 34(א) או (ב) להחזיק אמצעי שליטה או לשלוט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי או בתאגיד ההחזקה הבנקאית השולט בו, רשאי בעל ההיתר להמשיך ולהחזיק אמצעי שליטה או לשלוט בתאגיד הבנקאי או בתאגיד ההחזקה הבנקאית, לפי העניין, כל עוד מתקיימים שניים אלה:

(א) מחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי אינו עולה ביותר מ-25% על הסכום הקובע בסעיף 30(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי אחר, ממיזוג עם תאגיד כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד כאמור;

(ב) האשראי הקובע של התאגיד הריאלי אינו עולה ביותר מ-25% על הסכום הקובע בסעיף 30(א)(2) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי אחר, ממיזוג עם תאגיד כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד כאמור;

(2) הפך תאגיד בנקאי לגוף פיננסי משמעותי, ובעל ההיתר לשלוט בו או להחזיק אמצעי שליטה בו או בתאגיד ההחזקה הבנקאית השולט בו, לפי סעיף 34(א) או (ב), הוא תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בתאגיד כאמור, רשאי בעל ההיתר להמשיך ולהחזיק או לשלוט בתאגיד הבנקאי או בתאגיד ההחזקה הבנקאית השולט בו, כל עוד כלל הנכסים של התאגיד הבנקאי אינו עולה ביותר מ-50% על הסכום הקובע בסעיף 29(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של גוף פיננסי אחר, ממיזוג עם גוף כאמור או מרכישת פעילות של גוף כאמור.

(ד) השולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי (בסעיף קטן זה – התאגיד הבנקאי הנשלט), לא ישלוט בגוף פיננסי משמעותי נוסף שאינו תאגיד בנקאי, למעט גוף פיננסי משמעותי שבשליטת התאגיד הבנקאי הנשלט.

ד ב ר י ה ס ב ר

המכירות או האשראי של התאגיד הריאלי לא עלו על התקרה הקבועה בסעיף, או שהיקף הנכסים המנוהלים בידי התאגיד הבנקאי לא עלה על התקרה הקבועה בסעיף.

וככל שהפיתו למשמעותי היא כתוצאה מפיתוח עסקי הליבה של התאגיד הריאלי או התאגיד הבנקאי ("צמיחה אורגנית") ולא כתוצאה מרכישה או מיזוג של תאגיד או גוף אחר ("צמיחה לא אורגנית"), והכל ובלבד שמחזור

(ה) שלט תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו, בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי כאמור או בתאגיד החזקה בנקאית השולט בו, בניגוד להוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג), או שלט מי ששולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי, בגוף פיננסי משמעותי נוסף שאינו תאגיד בנקאי ואינו תאגיד בשליטתו של תאגיד בנקאי, בניגוד להוראות סעיף קטן (ד), ימכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק, כך שלא יחזיק אמצעי שליטה מסוג כלשהו, מעל השיעור המותר להחזקה לפי פרק זה, ורשאי הנגיד, או המפקח אם הנגיד הסמיכו לכך, לתת הוראות לעניין זה, לרבות הוראות כאמור בפסקאות (1) עד (4) של סעיף 35א, בשינויים המחויבים; הוראות סעיף 35ד ו-(ה) יחולו לעניין זה, בשינויים המחויבים; נתן הנגיד או המפקח הוראות לפי סעיף קטן זה, ישלח הודעה על כך גם לתאגיד הבנקאי.

(ו) בלי לגרוע מסמכויות הנגיד והמפקח לדרוש מידע לפי חוק זה, רשאי הנגיד או המפקח, לצורך ביצוע סעיף זה –

(1) לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה מעל השיעור האמור בסעיף קטן (ב) בתאגיד בנקאי או בתאגיד החזקה בנקאית השולט בו, או ממי שמבקש להחזיק או לשלוט כאמור, מידע בדבר שווי כלל הנכסים שלו ושל כל מי ששווי כלל נכסיו מובא בחשבון לעניין קביעת גוף פיננסי כגוף פיננסי משמעותי; לעניין זה, "שווי כלל הנכסים" – כהגדרתו בסעיף 29ד לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

ד ב ר י ה ס ב ר

מהגופים לעניין מתן אשראי בתאגיד הבנקאי או השקעה באיגרות חוב בגוף הפיננסי. נוסף על כך אמורה המערכת הפיננסית להיות זו שמאפשרת ואף דוחפת את הצמיחה במשק. תחרות מוגבלת בשוק ההון ואפשרות להיווצרות ניגודי עניינים עלולות להגביל את התפתחות שוק ההון ובהתאם לכך את צמיחת המשק.

כדי למזער את ניגודי העניינים ולעודד את התחרות בשוק ההון בישראל, מוצע לקבוע כי השולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי (בפסקה זו – התאגיד הבנקאי הנשלט) לא ישלוט בגוף פיננסי משמעותי נוסף שאינו תאגיד בנקאי, למעט גוף פיננסי משמעותי שבשליטת התאגיד הבנקאי הנשלט.

עוד מוצע לכלול בסעיף 35א האמור הוראות לעניין מכירת אמצעי שליטה המוחזקים שלא כדין, וכן סמכויות הנגיד או המפקח לדרוש מידע לצורך ביצוע הוראות הסעיף המוצע, הכל בדומה להסדר המוצע בסעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח.

ר' בהרחבה דברי הסבר לסעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 32(4) לחוק זה.

כמו כן, המערכת הפיננסית בישראל מתאפיינת בריכוזיות גבוהה, וכמה גורמים בודדים מרכזיים נתחי שוק משמעותיים. במצב שבו בעל שליטה אחד מחזיק הן בתאגיד בנקאי והן בגוף פיננסי משמעותי שאינו תאגיד בנקאי, קיימים ניגודי עניינים פוטנציאליים אשר עלולים להשפיע על התחרות בשוק ההון ולהגבילה. כך למשל, שליטה בתאגיד בנקאי ובמקביל בגוף פיננסי אחר עלולה להכניס שיקולים זרים להחלטות המתקבלות בכל אחד

(2) לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה מעל השיעור האמור בסעיף קטן (ב) בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי או בתאגיד החזקה בנקאית השולט בו, או ממי שמבקש להחזיק או לשלוט כאמור, מידע בדבר נתוני מכירות ואשראי שלו ושל כל מי שמחזור המכירות שלו או האשראי הקובע שלו מובאים בחשבון לעניין קביעת תאגיד ריאלי כתאגיד ריאלי משמעותי; ובלבד שלא ידרוש הנגיד או המפקח לפי פסקה זו מידע לעניין אשראי שקיבל יחיד, אלא לאחר שדרש מידע לעניין אשראי שקיבלו התאגידים הנוגעים לעניין ומצא שאין די במידע זה ובשאר המידע הנמצא בידו לשם ביצוע סעיף זה; לעניין זה, "אשראי", "אשראי קובע" ו"מחזור מכירות" – כהגדרתם בסעיף 30(ה) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות.

(ז) הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי אמצעי שליטה בבנק חוץ או בתאגיד החזקה בנקאית השולט בבנק חוץ ואינו שולט בתאגיד בנקאי אחר, אלא אם כן המחזיק הוא תושב ישראל³⁶;

(5) אחרי סעיף 36 יבוא:

"שליטה וחזקה אמצעי שליטה בסולק
36יא1. הוראות סעיפים 34, 34א, 35, 35ב(א), (ב), (ג)1 ו-(ה) עד (ז), ו-36 יחולו, בשינויים המחויבים, על סולק, כאילו היה תאגיד בנקאי, ואולם רשאי הנגיד לקבוע לפי סעיף 35ב(ב) שיעור שונה מהשיעור החל לפי הסעיף האמור על תאגיד בנקאי, והכל בכפוף להוראות אותו סעיף."

(6) בסעיף 49 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "36 או 47ה" יבוא "35ב(ב) עד (ד), 36, 36יא1 – לעניין החלת סעיפים 34 ו-35ב(ב) ו-(ג)1 שבו, או 47ה";
(ב) בסעיף קטן (ב), במקום הקטע החל במילים "או הוראות הנגיד" עד המילים "לפי סעיף 36ז" יבוא "או הוראות הנגיד או המפקח לפי סעיפים 9(ב), 35, 35ב(ה) ו-(ו), 36יא(ד), 36יא1 – לעניין החלת סעיף 35ב(ה) ו-(ו), או 36ז";

(7) בסעיף 50 –

(א) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "משקיע מוסדי וסולק";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (6) ו-(8)

לפסקה (5)

מוצע לקבוע כי הפרת הוראות סעיף 35ב(ב) עד (ד) המוצע והוראות סעיף 36יא1 המוצע – לעניין החלת סעיפים 34 ו-35ב(ב) ו-(ג)1 על סולק, וכן הפרת הוראה מההוראות הנגיד או המפקח לפי סעיף 35ב(ה) ו-(ו) המוצע, לפי סעיף 36יא(ד) המוצע או לפי סעיף 36יא1 המוצע – לעניין החלת סעיף 35ב(ה) ו-(ו) על סולק, יהיו עבירות פליליות לפי סעיף 49(א) ו-(ב) לחוק הבנקאות (רישוי).

כדי ליישם את המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק לגבי גוף פיננסי משמעותי שהוא סולק כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), מוצע להחיל את הוראות סעיפים 34, 34א, 35, 35ב(א), (ב), (ג)1 ו-(ה) עד (ז) ו-36 לחוק הבנקאות (רישוי), בשינויים המחויבים, על סולק, כאילו היה תאגיד בנקאי, ואולם רשאי הנגיד לקבוע לפי סעיף 35ב(ב) שיעור שונה מהשיעור החל לפי הסעיף האמור על תאגיד בנקאי, והכל בכפוף להוראות אותו סעיף.

- (ב) ברישה, אחרי "של תאגיד בנקאי" יבוא "או של סולק" ובמקום "שהתאגיד הבנקאי" יבוא "שהתאגיד הבנקאי, הסולק";
- (ג) בפסקה (2), במקום "שהתאגיד" יבוא "שהתאגיד, הסולק או המשקיע המוסדי, לפי העניין" ובמקום "את התאגיד מלעבור" יבוא "ממנו לעבור";
- (8) בסעיף 350(א), במקום "הוראה מהוראות המפקח לפי סעיף 36" יבוא "הוראה מהוראות הנגיד או המפקח לפי סעיפים 35(ה) או (ו), 36" – לעניין החלת סעיף 35(ה) או (ו), או 36.

תיקון פקודת
הבנקאות

36. בפקודת הבנקאות, 1941²⁰ (להלן – פקודת הבנקאות) –

(1) אחרי סעיף 11 יבוא:

"מניעת ניגוד עניינים 11א. לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי; הוראות סעיף זה לא יחולו על מינוי או כהונה כאמור של מי ששולט בתאגיד ריאלי משמעותי המחזיק באמצעי שליטה או השולט בתאגיד הבנקאי, כדון, בהתאם להוראות סעיף 35(ג) לחוק הבנקאות (רישוי), אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד הריאלי המשמעותי; המפקח רשאי לתת הוראות לעניין המשך כהונה של דירקטור במהלך הליכי מכירה כאמור בסעיף 35(ה) לחוק הבנקאות (רישוי); בסעיף זה –

"אדם הקשור לשולט" – קרובו או שותפו של שולט, או אדם בעל זיקה כהגדרתה בסעיף 240(ב) לחוק החברות, לשולט;

"גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, המנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 29 לחוק האמור;

"חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות" – חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב–2012;

"שולט", בתאגיד ריאלי משמעותי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי משמעותי שבו אין בעל שליטה אחר;

ד ב ר י ה ס ב ר

לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, קרובו או שותפו של שולט או אדם בעל זיקה לשולט או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי.

ר' בהרחבה דברי הסבר לסעיף האמור.

עוד מוצע לקבוע כי בשל הפרת הוראה מהוראות הנגיד או המפקח שניתנה לפי סעיף 35(ה) או (ו) המוצע, לפי סעיף 36 יאו המוצע – לעניין החלת סעיף 35(ה) על סולק, או לפי סעיף 36 יב, יהיה רשאי המפקח להטיל על המפר קנס אורח.

סעיף 36 לפסקה (1)

מוצע לקבוע, בדומה לתיקון המוצע לסעיף 41 לחוק הפיקוח על הביטוח, בסעיף 32(8) להצעת החוק, כי

²⁰ ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' (ע) 69, (א) 85; התשע"ב, עמ' 210.

"תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד ריאלי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, המנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 30 לחוק האמור;

(2) בסעיף 111ה(א)(6), במקום "רשאי להמשיך בתפקידו" יבוא "רשאי, באישור המפקח, להמשיך בתפקידו" ובמקום "יודיע על כך" יבוא "וניתן אישורו של המפקח להמשיך כהונתו, יודיע על כך הדירקטור";

(3) בסעיף 114ח, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

"(ב) היה למפקח יסוד סביר להניח כי דירקטור מונה או כיהן בתאגיד בנקאי בניגוד להוראות סעיפים 111א או 111ה, רשאי הוא להטיל עליו עיצום כספי בסך 60,000 שקלים חדשים";

(4) בסעיף 115ג(ב), במקום "עד 111א" יבוא "עד 111א".

37. תיקון חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994²¹ (להלן – חוק השקעות משותפות בנאמנות) –

(1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "חוק הפיקוח על המטבע" יבוא:

"חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות" – חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012";

(2) בסעיף 16, אחרי סעיף קטן (1א) יבוא:

"(2א) לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, אדם הקשור לשולט כאמור, או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על מינוי או כהונה כאמור של מי ששולט בתאגיד ריאלי משמעותי המחזיק באמצעי שליטה או השולט במנהל קרן כדין בהתאם להוראות סעיף 223ב(ג). אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד הריאלי המשמעותי; יושב ראש הרשות רשאי לתת הוראות לעניין המשך כהונה של דירקטור במהלך הליכי מכירה כאמור בסעיף 223ב(ד); בסעיף קטן זה –

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (2) עד (4)

סעיף 37 הסעיף המוצע בא ליישם את המלצות הוועדה כללי להגברת התחרותיות במשק לגבי גוף פיננסי משמעותי שהוא מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות, באמצעות תיקונים בחוק השקעות משותפות בנאמנות.

לפסקה (2)

בדומה לתיקון המוצע לסעיף 41 לחוק הפיקוח על הביטוח, בסעיף 32(8) להצעת החוק, מוצע לקבוע כי לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, קרובו או שותפו של שולט או אדם בעל זיקה לשולט או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי.

ר' בהרחבה דברי הסבר לסעיף האמור.

בדומה לתיקון המוצע בסעיף 41ב(א)(5) לחוק הפיקוח על הביטוח, בסעיף 32(9) להצעת החוק, לעניין הדרישה לאישור המפקח להמשך כהונתו של דירקטור לאחר שהסתיימה במבטח בלא שולט, מוצע לתקן את סעיף 111ה(א)(6) לפקודת הבנקאות לגבי המשך כהונתו של דירקטור בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.

עוד מוצע להסמיך את המפקח על הבנקים, אם היה לו יסוד סביר להניח כי דירקטור מונה או כיהן בתאגיד בנקאי בניגוד להוראות סעיפים 111א המוצע או 111ה לפקודת הבנקאות, להטיל עליו עיצום כספי בסך 60,000 שקלים חדשים.

²¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 308; התשע"ב, עמ' 6.

"אדם הקשור לשולט" – קרובו או שותפו של שולט או אדם בעל זיקה כהגדרתה בסעיף 240(ב) לחוק החברות, לשולט;

"גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, המנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 29 לחוק האמור;

"שולט", בתאגיד ריאלי משמעותי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי משמעותי שבו אין בעל שליטה אחר;

"תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד ריאלי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, המנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 30 לחוק האמור;

(3) אחרי סעיף 223 יבוא:

"איסור על תאגיד ריאלי משמעותי לשולט ולהחזיק אמצעי שליטה במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי"	223. (א) בסעיף זה – "גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות שמתקיים בו אחד מאלה:
--	---

(1) הוא מנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 29 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) מתקיים בו האמור בסעיף 29(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים כאמור בפסקה (1);
"שולט", בתאגיד ריאלי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי שבו אין בעל שליטה אחר;

"תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד ריאלי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות שמתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 30 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) מתקיים בו האמור בסעיף 30(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים כאמור בפסקה (1);
ואולם לענין זה, הסמכות הנתונה לממונה על הגבלים עסקיים בסיפה להגדרה "מחזור מכירות קובע" שבסעיף 30(ה) לחוק האמור, תהיה נתונה ליושב ראש הרשות;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (3)

תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו לא ישלוט במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במנהל קרן כאמור או בשיעור נמוך יותר שקבע שר האוצר, על פי הצעת רשות

מוצע לקבוע בסעיף 232 לחוק השקעות משותפות הוראות דומות להוראות שבסעיף 32 לחוק הפיקוח על הביטוח, בנוסחו המוצע בסעיף 32(4) להצעת החוק, ולפיהן

(3) מתקיים בו האמור בסעיף 30(א)(2) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים כאמור בפסקה (1); ואולם לעניין זה, הסמכות הנתונה לממונה על צמצום הריכוזיות בסיפה להגדרה "אשראי קובע" שבסעיף 30(ה) לחוק האמור, תהיה נתונה ליושב ראש הרשות.

(ב) תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו לא ישלט במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במנהל קרן כאמור; שר האוצר רשאי, על פי הצעת הרשות או בהתייעצות עמה, לקבוע לעניין סעיף קטן זה שיעור הנמוך מעשרה אחוזים ובלבד שלא יפחת מחמישה אחוזים; בקביעת השיעור כאמור יובא בחשבון, בין השאר, מבנה ענף קרנות הנאמנות.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) –

(1) הפך תאגיד ריאלי לתאגיד ריאלי משמעותי לאחר שהוא או השולט בו החזיקו, כדון, אמצעי שליטה במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, בשיעור העולה על השיעור הקבוע לפי סעיף קטן (ב) או שלטו בו, כדון, רשאי התאגיד הריאלי או השולט בו, לפי העניין, להמשיך ולהחזיק או לשלוט במנהל הקרן, כל עוד מתקיימים שניים אלה:

(א) מחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי אינו עולה ביותר מ-25% על הסכום הקבוע בסעיף 30(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי אחר, ממיזוג עם תאגיד כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד כאמור;

(ב) האשראי הקובע של התאגיד הריאלי אינו עולה ביותר מ-25% על הסכום הקבוע בסעיף 30(א)(2) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי אחר, ממיזוג עם תאגיד כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

העולה על הקבוע בסעיף המוצע, וככל שהפיכת התאגיד הריאלי או מנהל הקרן לתאגיד ריאלי משמעותי או לגוף פיננסי משמעותי היא כתוצאה מפיתוח עסקי הליבה של התאגיד הריאלי או מנהל הקרן ("צמיחה אורגנית") ולא כתוצאה מרכישה או מיזוג של תאגיד או גוף אחר ("צמיחה

ניירות ערך או בהתייעצות עמה, שלא יפחת מחמישה אחוזים. עוד מוצע לקבוע גם בהקשר זה כי האיסור לא יחול מקום שהתאגיד הריאלי או מנהל הקרן הפך לתאגיד ריאלי משמעותי או לגוף פיננסי משמעותי, לאחר שהתאגיד הריאלי או השולט בו החזיקו כדון אמצעי שליטה בשיעור

(2) הפך מנהל קרן לגוף פיננסי משמעותי, ובאותו מועד השולט בו או המחזיק אמצעי שליטה בו בשיעור העולה על השיעור הקבוע לפי סעיף קטן (ב), היה תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בתאגיד כאמור, רשאי התאגיד הריאלי או השולט בו, לפי העניין להמשיך ולהחזיק או לשלוט במנהל הקרן, כל עוד כלל הנכסים של מנהל הקרן אינו עולה ביותר מ-50% על הסכום הקבוע בסעיף 29(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של גוף פיננסי אחר, ממיזוג עם גוף כאמור או מרכישת פעילות של גוף כאמור.

(ד) שלט תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו, במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק אמצעי שליטה במנהל קרן כאמור, בניגוד להוראות סעיף זה, ימכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק כך שלא יחזיק אמצעי שליטה מסוג כלשהו, מעל השיעור המותר להחזקה לפי סעיף זה, ורשאי יושב ראש הרשות לתת הוראות לעניין זה, לרבות הוראות כאמור בפסקאות (1) עד (4) של סעיף 23ה(א), בשינויים המחויבים; הוראות סעיף 23ה(ד) ו-(ה) יחולו לעניין זה, בשינויים המחויבים; נתן יושב ראש הרשות הוראות לפי סעיף קטן זה, ישלח הודעה על כך גם למנהל הקרן.

(ה) בלי לגרוע מסמכויות יושב ראש הרשות לדרוש מידע לפי חוק זה, רשאי הוא, לצורך ביצוע סעיף זה –

(1) לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה מעל השיעור האמור בסעיף קטן (ב) במנהל קרן, או ממי שמבקש היתר לפי סעיף 23ב, מידע בדבר שווי כלל הנכסים שלו ושל כל מי ששווי כלל נכסיו מובאים בחשבון לעניין קביעת גוף פיננסי כגוף פיננסי משמעותי; לעניין זה, "שווי כלל הנכסים" – כהגדרתו בסעיף 29(ד) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה מעל השיעור האמור בסעיף קטן (ב) במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, או ממי שמבקש היתר לפי סעיף 23ב להחזיק או לשלוט במנהל קרן כאמור, מידע בדבר נתוני מכירות ואשראי שלו ושל כל מי שמחזור המכירות שלו או האשראי הקובע שלו מובאים בחשבון לעניין

ד ב ר י ה ס ב ר

עוד מוצע לכלול בסעיף 22ב3 האמור הוראות לעניין מכירת אמצעי שליטה המוחזקים שלא כדין, וכן סמכויות יושב ראש רשות ניירות ערך לדרוש מידע לצורך ביצוע הוראות הסעיף המוצע, הכל בדומה להסדר המוצע בסעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח.

לא אורגנית", והכל ובלבד שמחזור המכירות או האשראי של התאגיד הריאלי לא עלו על התקרה הקבועה בסעיף, או שהיקף הנכסים המנוהלים בידי מנהל הקרן לא עלה על התקרה הקבועה בסעיף.

קביעת תאגיד ריאלי כתאגיד ריאלי משמעותי; ובלבד שלא ידרוש יושב ראש הרשות לפי פסקה זו מידע לעניין אשראי שקיבל יחיד, אלא לאחר שדרש מידע לעניין אשראי שקיבלו התאגידים הנוגעים לעניין ומצא שאין די במידע זה ובשאר המידע הנמצא בידו לשם ביצוע סעיף זה; לעניין זה, "אשראי", "אשראי קובע" ו"מחזור מכירות" – כהגדרתם בסעיף 30(ה) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(4) בתוספת הראשונה –

(א) בחלק א', אחרי פרט (ב5) יבוא:

"(ג5) לא מילא אחר דרישה שניתנה לו לפי סעיף 223(ה);";

(ב) בחלק ב', בפרט (2), אחרי "16(א)" יבוא "16(2א)";

(5) בתוספת השלישית, בחלק ב', אחרי פרט (3) יבוא:

"(3א) שלט במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק אמצעי שליטה במנהל קרן כאמור, בניגוד להוראות סעיף 223;".

38. תיקון לחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, תיקי השקעות
העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות
התשנ"ה–1995²² –
(1) אחרי סעיף 4 יבוא:

"איסור על תאגיד ריאלי משמעותי לשלוט ולהחזיק אמצעי שליטה במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי"
4א. (א) בסעיף זה –

"גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות שמתקיים בו אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

ר' בהרחבה דברי הסבר לסעיף 32 לחוק הפיקוח על הביטוח, בנוסחו בסעיף 32(4) לחוק זה.

לפסקאות (4) ו-(5)

מוצע לקבוע בסעיף 4 לחוק הסדרת העיסוק הוראות דומות להוראות שבסעיף 32 לחוק הפיקוח על הביטוח, בנוסחו המוצע בסעיף 32(4) להצעת החוק, ולפיהן תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו לא ישלוט במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במנהל תיקים כאמור או בשיעור נמוך יותר שקבע שר האוצר, על פי הצעת רשות ניירות ערך או בהתייעצות עמה, שלא יפחת מחמישה אחוזים. נוסף על כך מוצע לקבוע גם בהקשר זה כי האיסור לא יחול מקום שהתאגיד הריאלי או מנהל התיקים הפך לתאגיד ריאלי משמעותי או לגוף פיננסי משמעותי, לאחר שהתאגיד הריאלי או השולט בו החזיקו כדין אמצעי שליטה בשיעור העולה על הקבוע בסעיף המוצע וככל שהפרכת התאגיד הריאלי או מנהל התיקים למשמעותי היא כתוצאה מפיתוח עסקי הליבה של התאגיד הריאלי או מנהל התיקים ("צמיחה אורגנית") ולא כתוצאה מרכישה או מיזוג של תאגיד או גוף אחר ("צמיחה לא אורגנית").

מוצע לקבוע כי מי שלא מילא אחר דרישה של יושב ראש הרשות לקבלת מידע שניתנה לו לפי סעיף 223(ה) המוצע, רשאית רשות ניירות ערך להטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות סעיף 114 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, וכי מי ששלט במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק באמצעי שליטה במנהל קרן כאמור, בניגוד להוראות סעיף 223 המוצע, יחולו לגבי הוראות פרק 1' לחוק השקעות משותפות בנאמנות לעניין הטלת אמצעי אכיפה מינהליים בידי ועדת האכיפה המינהלית.

סעיף 38 הסעיף המוצע בא ליישם את המלצות הוועדה כללי להגברת התחרותיות במשק לגבי גוף פיננסי משמעותי שהוא מנהל תיקים באמצעות תיקונים בחוק הסדרת העיסוק.

²² ס"ח התשנ"ה, עמ' 416; התשע"ב, עמ' 12.

- (1) הוא מנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 29 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;
- (2) מתקיים בו האמור בסעיף 29(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים כאמור בפסקה (1);
- "שולט", בתאגיד ריאלי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי שבו אין בעל שליטה אחר;
- "תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד ריאלי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות שמתקיים בו אחד מאלה:
- (1) הוא מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 30 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;
- (2) מתקיים בו האמור בסעיף 30(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים כאמור בפסקה (1); ואולם לעניין זה, הסמכות הנתונה לממונה על הגבלים עסקיים בסיפה להגדרה "מחזור מכירות קובע" שבסעיף 30(ה) לחוק האמור, תהיה נתונה ליושב ראש הרשות;
- (3) מתקיים בו האמור בסעיף 30(א)(2) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, גם אם אינו מנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים כאמור בפסקה (1); ואולם לעניין זה, הסמכות הנתונה לממונה על צמצום הריכוזיות בסיפה להגדרה "אשראי קובע" שבסעיף 30(ה) לחוק האמור, תהיה נתונה ליושב ראש הרשות.
- (ב) תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו לא ישלוט במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי, ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במנהל תיקים כאמור; שר האוצר רשאי, על פי הצעת הרשות או בהתייעצות עמה, לקבוע לעניין סעיף קטן זה שיעור הנמוך מעשרה אחוזים ובלבד שלא יפחת מחמישה אחוזים; בקביעת השיעור כאמור יובא בחשבון, בין השאר, מבנה ענף ניהול התיקים.
- (ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) –

ד ב ר י ה ס ב ר

יושב ראש רשות ניירות ערך לדרוש מידע לצורך ביצוע הוראות הסעיף המוצע, הכל בדומה להסדר המוצע בסעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח.

ר' בהרחבה דברי הסבר לסעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 32(4) לחוק זה.

והכל ובלבד שמחזור המכירות או האשראי של התאגיד הריאלי לא עלו על התקרה הקבועה בסעיף, או שהיקף הנכסים המנוהלים בידי מנהל התיקים לא עלה על התקרה הקבועה בסעיף.

עוד מוצע לכלול בסעיף 4א האמור הוראות לעניין מכירת אמצעי שליטה המוחזקים שלא כדין, וכן סמכויות

(1) הפך תאגיד ריאלי לתאגיד ריאלי משמעותי לאחר שהוא או השולט בו החזיקו, כדין, אמצעי שליטה במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי, בשיעור העולה על השיעור הקבוע לפי סעיף קטן (ב) או שלטו בו, כדין, רשאי התאגיד הריאלי או השולט בו, לפי העניין, להמשיך ולהחזיק או לשלוט במנהל התיקים כל עוד מתקיימים שניים אלה:

(א) מחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי אינו עולה ביותר מ-25% על הסכום הקבוע בסעיף 30(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי אחר, ממיזוג עם תאגיד כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד כאמור;

(ב) האשראי הקובע של התאגיד הריאלי אינו עולה ביותר מ-25% על הסכום הקבוע בסעיף 30(א)(2) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי אחר, ממיזוג עם תאגיד כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד כאמור.

(2) הפך מנהל תיקים לגוף פיננסי משמעותי, ובאותו מועד השולט בו או המחזיק אמצעי שליטה בו בשיעור העולה על השיעור הקבוע לפי סעיף קטן (ב), היה תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בתאגיד כאמור, רשאי התאגיד הריאלי או השולט בו, לפי העניין, להמשיך ולהחזיק או לשלוט במנהל התיקים, כל עוד כלל הנכסים של מנהל התיקים אינו עולה ביותר מ-50% על הסכום הקבוע בסעיף 29(א)(1) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, והגידול מעבר לסכום האמור לא נבע מרכישה של גוף פיננסי אחר, ממיזוג עם גוף כאמור או מרכישת פעילות של גוף כאמור.

(ד) שלט תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו, במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק באמצעי שליטה במנהל תיקים כאמור, בניגוד להוראות סעיף זה, ימכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק כך שלא יחזיק אמצעי שליטה מסוג כלשהו, מעל השיעור המותר להחזקה לפי סעיף זה, ורשאי יושב ראש הרשות לתת הוראות לעניין זה, לרבות הוראות כאמור בפסקאות (1) עד (4) של סעיף 23(א) לחוק השקעות משותפות, בשינויים המחויבים; הוראות סעיף 23(ד) ו-(ה) לחוק השקעות משותפות יחולו לעניין זה, בשינויים המחויבים; נתן יושב ראש הרשות הוראות לפי סעיף קטן זה ישלח הודעה על כך גם למנהל התיקים.

(ה) בלי לגרוע מסמכויות יושב ראש הרשות לדרוש מידע לפי חוק זה, רשאי הוא, לצורך ביצוע סעיף זה –

(1) לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה מעל השיעור האמור בסעיף קטן (ב) במנהל תיקים, או ממי שמבקש רישיון לעסוק בניהול תיקי השקעות לפי סעיף 5, מידע בדבר שווי כלל הנכסים שלו ושל כל מי ששווי כלל נכסיו מובא בחשבון לעניין קביעת גוף פיננסי כגוף פיננסי משמעותי; לעניין זה, "שווי כלל הנכסים" – כהגדרתו בסעיף 29(ד) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות;

(2) לדרוש ממי ששולט או מחזיק אמצעי שליטה מעל השיעור האמור בסעיף קטן (ב) במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי, או ממי שמבקש רישיון לעסוק בניהול תיקי השקעות לפי סעיף 5, שיהיה גוף פיננסי משמעותי לאחר קבלת הרישיון, מידע בדבר נתוני מכירות ואשראי שלו ושל כל מי שמחזור המכירות שלו או האשראי הקובע שלו מובאים בחשבון לעניין קביעת תאגיד ריאלי כתאגיד ריאלי משמעותי; ובלבד שלא ידרוש יושב ראש הרשות לפי פסקה זו מידע לעניין אשראי שקיבל יחיד, אלא לאחר שדרש מידע לעניין אשראי שקיבלו התאגידים הנוגעים לעניין ומצא שאין די במידע זה ובשאר המידע הנמצא בידו לשם ביצוע סעיף זה; לעניין זה, "אשראי", "אשראי קובע" ו"מחזור מכירות" – כהגדרתם בסעיף 30(ה) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות.";

(2) אחרי סעיף 224 יבוא:

"איסור ניגוד עניינים 224ב1. לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, בחברת ניהול תיקים שהיא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, אדם הקשור לשולט כאמור, או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי; הוראות סעיף זה לא יחולו על מינוי או כהונה כאמור של מי ששולט בתאגיד ריאלי משמעותי המחזיק באמצעי שליטה או השולט בחברת ניהול תיקים כדין בהתאם להוראות סעיף 4א(ג), אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד הריאלי המשמעותי; יושב ראש הרשות רשאי לתת הוראות לעניין המשך כהונה של דירקטור במהלך הליכי מכירה כאמור בסעיף 4א(ד); בסעיף זה –

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, קרובו או שותפו של שולט או אדם בעל זיקה לשולט או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי.
ר' בהרחבה דברי הסבר לסעיף האמור.

בדומה לתיקון המוצע לסעיף 41 לחוק הפיקוח על הביטוח, בסעיף 32(8) להצעת החוק, מוצע לקבוע כי לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, בחברה לניהול תיקים שהיא גוף

"אדם הקשור לשולט" – קרובו או שותפו של שולט, או אדם בעל זיקה כהגדרתה בסעיף 240(ב) לחוק החברות, לשולט;

"גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, המנוי ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 29 לחוק האמור;

"שולט", בתאגיד ריאלי משמעותי – לרבות מחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד ריאלי משמעותי שבו אין בעל שליטה אחר;

"תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד ריאלי כהגדרתו בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, המנוי ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה לפי סעיף 30 לחוק האמור;

(3) בסעיף 39(ב), אחרי פסקה (א2) יבוא:

"(2ב) שלט במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק באמצעי שליטה במנהל תיקים כאמור, בניגוד להוראות סעיף 4א";

(4) בתוספת השנייה –

(א) בחלק א', בפרט (א23), אחרי "24ב(א) עד (ג) או (ה)" יבוא "או 124ב" והמילים "של חברת ניהול תיקים גדולה" – יימחקו

(ב) בחלק ב', אחרי פרט (1) יבוא:

"(1א) לא מילא אחר דרישה שניתנה לו לפי סעיף 4א(ה)";

(5) בתוספת הרביעית, אחרי פרט (10) יבוא:

"(10א) שלט במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק באמצעי שליטה במנהל תיקים כאמור, בניגוד להוראות סעיף 4א";

פרק ד' – תחילה 39. (א) תחילתו של סעיף 31 ביום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014).

(ב) תחילתם של סעיף 32(ב3) לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 32(3) לחוק זה, וסעיף 9(ב1) לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחו בסעיף 33(1) לחוק זה, תשעה חודשים מיום פרסומו של חוק זה (בסעיף זה – יום הפרסום).

ד ב ר י ה ס ב ר

הוראות פרק 2' לחוק הסדרת העיסוק לעניין הטלת אמצעי אכיפה מינהליים בידי ועדת האכיפה המינהלית.

סעיף 39 לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי תחילתו של סעיף 31, לעניין עדכון הסכומים לגבי שווי כלל נכסיו של גוף פיננסי משמעותי ולגבי מחזור מכירות קובע ואשראי קובע של תאגיד ריאלי משמעותי, הקבועים בסעיפים 29(א) ו-30(א) המוצעים, ביום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014).

לסעיף קטן (ב)

כדי לתת לממונה על שוק ההון שהות מספקת לקבוע כללים לעניין מתן היתר שליטה ביותר מחברה מנהלת

לפסקאות (3) עד (5)

מוצע לקבוע כי שליטה במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי או החזקה באמצעי שליטה במנהל תיקים כאמור, בניגוד להוראות סעיף 4א המוצע, תהווה עבירה פלילית לפי סעיף 39(ב) לחוק הסדרת העיסוק.

עוד מוצע לקבוע כי מי שהפר את הוראת סעיף 124ב המוצע ומי שלא מילא אחר דרישה של יושב ראש הרשות שניתנה לו לפי סעיף 4א(ה) המוצע, רשאית רשות ניירות ערך להטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות סעיף 38א לחוק הסדרת העיסוק וכי מי ששלט במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי, או החזיק באמצעי שליטה במנהל תיקים כאמור, בניגוד להוראות סעיף 4א המוצע, יחולו לגביו

(ג) תחילתו של התיקון לפרט (11) בחלק א' לתוספת השלישית לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 32(11) לחוק זה, ושל פרט (1א) בחלק א' לתוספת השלישית לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחו בסעיף 33(4) לחוק זה, ביום כ"ט באב התשע"ב (17 באוגוסט 2012).

(ד) על אף הוראות סעיף 32(33) לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 32(3) לחוק זה, וסעיף 9(ב1) לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחו בסעיף 33(1) לחוק זה, מי שהיה ערב יום התחילה של סעיפים אלה, האמור בסעיף קטן (ב), בעל יותר מהיתר אחד, שניתן לו כדין, לשלוט במבטח בעל רישיון כאמור בסעיף 15(א1) לחוק הפיקוח על הביטוח או בחברה מנהלת, יהיה רשאי להמשיך ולשלוט בהתאם לאותם היתרים, במשך 15 חודשים מיום התחילה האמור.

(ה) על אף הוראות סעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח, סעיף 10(א) לחוק הפיקוח על קופות גמל, סעיף 35 לחוק הבנקאות (רישוי), סעיף 223 לחוק השקעות משותפות בנאמנות וסעיף 4 לחוק הסדרת העיסוק, כנוסחם בסעיפים 32(4), 33(2), 35(4), 37(3) ו-38(1) לחוק זה (בסעיף קטן זה – הוראות איסור שליטה), תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בתאגיד ריאלי משמעותי אשר ערב יום הפרסום החזיק כדין אמצעי שליטה בגוף פיננסי משמעותי או בתאגיד החזקה בנקאית השולט בגוף פיננסי כאמור, בשיעור העולה על הקבוע בסעיף קטן (ב) של כל אחת מהוראות איסור השליטה, או שלט כדין בגוף פיננסי משמעותי, יחולו לגביו הוראות אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף 35 לחוק הבנקאות (רישוי), בסעיף 223 לחוק השקעות משותפות בנאמנות ובסעיף 4 לחוק הסדרת העיסוק (להלן – הוראות איסור השליטה) צפויים להתבצע כמה שינויים מבניים שימנעו שליטה או החזקה של תאגידים ריאליים משמעותיים והשולטים בהם בגופים פיננסיים משמעותיים. שינויים מבניים אלה יכול שיעשו באמצעות מכירת חלק מההחזקות לבעלי עניין אחרים או באמצעות מכירתם לציבור באמצעות שוק ההון. תהליכים אלה של מכירת נכסים בהיקפים גדולים הם תהליכים ארוכים מטבעם. זאת ועוד, דרישה למכירה מיידית של הנכסים עלולה להביא לפגיעה בשווי הנכסים.

אשר על כן ובשים לב לזהירות הנדרשת בביצוע השינויים המבניים האמורים לעומת הצורך והרצון להביא ליישום מהיר ככל האפשר של שינויים אלה לתועלת הציבור והמשק, מוצע לקבוע כי תהליך יישומן של הוראות איסור השליטה, ייעשה על פני זמן ויישום בתום שש שנים מיום הפרסום והכול כמפורט להלן.

מוצע לקבוע כי תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בתאגיד ריאלי משמעותי אשר ערב יום הפרסום החזיק כדין אמצעי שליטה בגוף פיננסי משמעותי יהיה רשאי להמשיך ולהחזיק באותם אמצעי שליטה או לשלוט כאמור כל עוד לא חלפו שש שנים מיום הפרסום, ובלבד שכל גידול במחזור המכירות או באשראי של התאגיד הריאלי המשמעותי, מעבר למחזור או לאשראי שהיו ערב יום הפרסום, וכל גידול בשווי כלל הנכסים של הגוף הפיננסי

אחת, מוצע לקבוע כי תחילתם של סעיף 32(33) לחוק הפיקוח על הביטוח וסעיף 9(ב1) לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחם המוצע בהצעת חוק זו, תעשה חודשים מיום פרסומם של החוק המוצע (להלן – יום הפרסום).

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי תחילתו של התיקון לפרט (11) בחלק א' לתוספת השלישית לחוק הפיקוח על הביטוח ושל פרט (1א) בחלק א' לתוספת השלישית לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחם המוצע בהצעת חוק זו, ביום כ"ט באב התשע"ב (17 באוגוסט 2012). במועד זה ייכנסו לתוקפם התיקונים לעניין עיצומים כספיים בחוק הפיקוח על ביטוח ובחוק הפיקוח על קופות גמל, לפי חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי מי שהיה ערב יום התחילה (האמור בסעיף קטן (ב)) של סעיפים 32(33) לחוק הפיקוח על הביטוח וסעיף 9(ב1) לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחם המוצע בהצעת חוק זו, בעל יותר מהיתר אחד, שניתן לו כדין, לשלוט בחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה, יהיה רשאי להמשיך ולשלוט בהתאם לאותם היתרים, במשך 15 חודשים מיום התחילה האמור.

לסעיף קטן (ה)

בשל ההסדרים המוצעים בסעיף 32א לחוק הפיקוח על הביטוח, בסעיף 10(א) לחוק הפיקוח על קופות גמל,

(1) עד תום שש שנים מיום הפרסום, רשאי התאגיד הריאלי המשמעותי או השולט בו להמשיך ולהחזיק באותם אמצעי שליטה או לשלוט כאמור, ובלבד שאם מחזור המכירות הקובע או האשראי הקובע של התאגיד הריאלי או שווי כלל הנכסים של הגוף הפיננסי גדלו מעבר למחזור, לאשראי או לשווי, לפי העניין, שהיו ערב יום הפרסום, הגידול כאמור לא נבע מרכישה של תאגיד ריאלי או גוף פיננסי אחר, ממיזוג עם תאגיד או גוף כאמור או מרכישת פעילות של תאגיד או גוף כאמור;

(2) בתום שש שנים מיום הפרסום, רשאי התאגיד הריאלי המשמעותי או השולט בו להמשיך ולהחזיק באותם אמצעי שליטה או לשלוט כאמור, ובלבד שמחזור המכירות הקובע והאשראי הקובע של התאגיד הריאלי ושווי כלל הנכסים של הגוף הפיננסי אינם עולים על השיעורים הקבועים בסעיף קטן (ג) של כל אחת מהוראות איסור השליטה, וממשיך להתקיים התנאי האמור בסיפה של פסקה (1);

(3) על אף פסקאות (1) ו-(2) היה הגוף הפיננסי המשמעותי סולק בעל היקף פעילות רחב, רשאי התאגיד הריאלי המשמעותי או השולט בו להמשיך ולהחזיק באותם אמצעי שליטה בו או לשלוט כאמור, עד תום שש שנים מיום הפרסום;

לעניין סעיף קטן זה, "גוף פיננסי משמעותי", "שולט", "תאגיד ריאלי משמעותי" – כהגדרתם בסעיף קטן (א) של כל אחת מהוראות איסור השליטה, לפי העניין.

(ו) על אף הוראות סעיף 41ט(א) לחוק הפיקוח על הביטוח, סעיף 11א לפקודת הבנקאות, סעיף 16(א) לחוק השקעות משותפות בנאמנות, וסעיף 24ב לחוק הסדרת העיסוק, כנוסחם בסעיפים 32(8), 36(1), 37(2) ו-38(2) לחוק זה (בסעיף קטן זה – הוראות ניגוד העניינים), אדם המכהן כדיו, ערב יום הפרסום, כדירקטור בגוף פיננסי משמעותי, ובמועד האמור אותו אדם הוא שולט בתאגיד ריאלי משמעותי, אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי, רשאי הוא להמשיך בכהונתו עד

ד ב ר י ה ס ב ר

אם, לעומת זאת, בתום שש שנים מיום הפרסום לא עלה מחזור המכירות והאשראי של התאגיד הריאלי ושווי כלל הנכסים של הגוף הפיננסי על השיעורים הקבועים בסעיפים קטנים (ג)(1)(א) או (ב) ו-(2) של הוראות איסור השליטה, יהיה רשאי התאגיד הריאלי ובעל השליטה בו להמשיך ולהחזיק בגוף הפיננסי כל עוד מחזור המכירות והאשראי ושווי כלל הנכסים אינם עולים על השיעורים הקבועים בסעיפים קטנים האמורים, אך תמשיך לחול לגבי הגידול במחזור המכירות ובאשראי והגידול בשווי כלל הנכסים עד לשיעורים האמורים המגבלה שחלה לגביהם עד תום שש שנים מיום הפרסום, כלומר שמקורם בצמיחה אורגנית בלבד.

על אף האמור לעיל, היה הגוף הפיננסי המשמעותי סולק בעל היקף פעילות רחב, מוצע לקבוע כי התאגיד הריאלי המשמעותי או השולט בו יהיו רשאים להמשיך ולהחזיק באותם אמצעי שליטה בו או לשלוט כאמור, עד תום שש שנים מיום הפרסום.

לסעיף קטן (ו)

בשל ההסדרים המוצעים בסעיף 41ט(א) לחוק הפיקוח על הביטוח, בסעיף 11א לפקודת הבנקאות,

המשמעותי מעבר לשווי שהיה ערב יום הפרסום, נובע מצמיחה אורגנית, כלומר לא נבע מרכישה של גוף פיננסי אחר או גוף ריאלי אחר, ממיזוג עם גוף כאמור או מרכישת פעילות של גוף כאמור.

בתום שש שנים מיום הפרסום יהיה על התאגיד הריאלי המשמעותי או על השולט בו להתאים את החזקותיו בגופים פיננסיים משמעותיים למגבלות הקבועות בסעיף קטן (ג)(1)(א) או (ב) ו-(2) של כל אחת מהוראות איסור השליטה.

מכאן, שאם בתום שש שנים מיום הפרסום עלה מחזור המכירות או האשראי של התאגיד הריאלי על השיעור הקבוע בסעיף קטן (ג)(1)(א) או (ב) של הוראות איסור השליטה (נכון ליום הפרסום – 7.5 מיליארד שקלים חדשים) או אם עלה שווי כלל הנכסים של הגוף הפיננסי על השיעור הקבוע בסעיף קטן (ג)(2) של הוראות איסור השליטה (נכון ליום הפרסום – 60 מיליארד שקלים חדשים) לא יהיה רשאי התאגיד הריאלי ובעל השליטה בו להמשיך ולהחזיק או לשלוט בגוף הפיננסי, אלא אם כן ימכור חלק מהחזקותיו בתאגיד הריאלי או בגוף הפיננסי עד תום שש השנים האמורות, כך שמחזור המכירות והאשראי ושווי כלל הנכסים לא יעלו על השיעורים האמורים.

תום שנתיים מיום הפרסום; ואולם מי שמכהן כאמור כדירקטור בגוף פיננסי משמעותי והוא שולט בתאגיד ריאלי משמעותי המחזיק אמצעי שליטה או השולט בגוף הפיננסי המשמעותי כדין בהתאם להוראות סעיף קטן (ה), אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד הריאלי המשמעותי, רשאי לכהן כדירקטור בגוף הפיננסי המשמעותי, מעבר לשנתיים האמורות, כל עוד רשאי התאגיד הריאלי המשמעותי או השולט בו להמשיך ולהחזיק או לשלוט בגוף הפיננסי לפי הוראות סעיף קטן (ה); לעניין סעיף קטן זה, "אדם הקשור לשולט", "גוף פיננסי משמעותי", "שולט", בתאגיד ריאלי משמעותי ו-"תאגיד ריאלי משמעותי" – כהגדרתם בכל אחת מהוראות ניגוד העניינים.

פרק ה': הוראות כלליות

40. (א) הממשלה תמנה, לפי הצעת שר האוצר, ממונה על צמצום הריכוזיות הכלל-משקית; הממונה יהיה עובד המדינה.
- (ב) הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
41. אדם שעין במידע שעליו ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים, ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים, או ברשימת הגורמים הריכוזיים ומצא כי אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן (בסעיף זה – מידע שגוי), רשאי לפנות לממונה על צמצום

מינוי הממונה על צמצום הריכוזיות הכלל-משקית

בקשה לתיקון או להשלמת מידע ברשימות

ד ב ר י ה ס ב ר

פרק ה': הוראות כלליות

סעיף 40 מוצע לקבוע כי הממשלה תמנה, לפי הצעת שר האוצר, ממונה על צמצום הריכוזיות הכלל-משקית. הממונה יהיה עובד המדינה. הממונה על צמצום הריכוזיות הוא תפקיד חדש, העתיד לשמש כגורם מרכזי ובעל מומחיות רוחבית בנושא הריכוזיות, הבטיה, מופעה והדרכים לצמצומה. מטרת המינוי לקיים בעל תפקיד אשר יהיה בעל ידע בנושא הריכוזיות והיבטיה, בארץ ובעולם, הדרכים להערכתה והאמצעים לצמצומה, ויוכל לשמש, נוכח כל האמור, כגורם מיעץ למאסדרים השונים, הנדרשים לשקול שיקולי ריכוזיות כלל-משקית. בהמלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק הוצע כי תפקיד זה ימולא בידי ועדת מיעצת בראשות המנהל הכללי של משרד האוצר ובהשתתפות ראש המועצה הלאומית לכלכלה, הממונה על הגבלים עסקיים ונציג היועץ המשפטי לממשלה. במהלך גיבושה של הצעת החוק זו, לאור הערות שנתקבלו מגורמים שונים, ולהבטחת היצירה של מרכז ידע מקצועי קבוע, הוחלט כי התפקיד ימולא על ידי עובד המדינה שימונה לעניין זה, במשרד האוצר.

סעיף 41 מוצע לקבוע כי אדם שעין במידע שעליו ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים, ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים או ברשימת הגורמים הריכוזיים ומצא כי אינו נכון, שלם וברור או מעודכן, רשאי יהיה לפנות לממונה על צמצום הריכוזיות, בבקשה לתקן את המידע השגוי או למחוק. במקרים שבהם

ובסעיף 16(א2) לחוק השקעות משותפות בנאמנות (להלן – הוראות ניגוד העניינים), נדרש תהליך התאמה לעניין כהונת דירקטורים המכהנים בתאגידים ריאליים ובגופים פיננסיים משמעותיים בניגוד להוראות הסעיפים. ראוי לאפשר מצב של החלפה הדרגתית של חברי דירקטוריון בתאגידים ובגופים אלה כדי להבטיח פעילות תקינה ורציפה של הדירקטוריון בהם.

אשר על כן מוצע לקבוע כי אדם המכהן כדין, ערב יום הפרסום, כדירקטור בגוף פיננסי משמעותי, ובמועד האמור אותו אדם הוא שולט בתאגיד ריאלי משמעותי, אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי, רשאי הוא להמשיך ככהונתו עד תום שנתיים מיום הפרסום.

עם זאת מוצע לקבוע כי מי שמכהן כאמור כדירקטור בגוף פיננסי משמעותי והוא שולט בתאגיד ריאלי משמעותי המחזיק אמצעי שליטה או השולט בגוף הפיננסי המשמעותי כדין, אדם הקשור לשולט כאמור או נושא משרה בתאגיד הריאלי המשמעותי, רשאי לכהן כדירקטור בגוף הפיננסי המשמעותי, מעבר לשנתיים האמורות, כל עוד רשאי התאגיד הריאלי המשמעותי או השולט בו להמשיך ולהחזיק או לשלוט בגוף הפיננסי, לפי הוראת המעבר הקבועה בסעיף קטן (ה) המוצע. הוראה זו תאפשר להמתין עם החלפת הדירקטור למועד מאוחר יותר שבו התאגיד הריאלי המשמעותי או השולט בו לא יהיה רשאי עוד להמשיך ולהחזיק או לשלוט בגוף הפיננסי המשמעותי.

הריכוזיות בבקשה לתקן את המידע השגוי או למחקו; סבר הממונה כי יש להיעתר לבקשה, יעדכן את הרשימה בהתאם; סבר הממונה כי יש לדחות את הבקשה, יודיע על כך למבקש התיקון; היה גורם אחר אחראי על קביעת המידע נושא הפנייה, לפי סעיפים 44(ג), 29(ב) או 30(ג), יפנה הממונה לאותו גורם לשם קבלת עמדתו בבקשה, ויחליט בה בהתאם לעמדה כאמור.

42. חובת מסירת מידע לממונה על הגבלים עסקיים
כל אדם חייב, לפי דרישתו של הממונה על הגבלים עסקיים, או מי שהוא הסמיך לכך מבין עובדי המדינה, למסור לו את הידיעות, המסמכים, הפנקסים, ושאר התעודות שלדעת הממונה יש בהם כדי להבטיח את ביצוע סמכויותיו לפי חוק זה, או להקל על הביצוע כאמור; לעניין זה, "מסמך" – כהגדרתו בסעיף 45(ג) לחוק ההגבלים העסקיים.

43. הפרה של חובת מסירת מידע – עונשין ועיצום כספי
(א) אדם שלא מסר ידיעה, מסמך, פנקס או תעודה אחרת, בהתאם לדרישת הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 42, דינו – מאסר שנה או קנס שהוא פי עשרה מן הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977²³, וקנס נוסף שהוא פי עשרה מן הקנס האמור בסעיף 61(ג) לאותו חוק, לכל יום שבו נמשכת העבירה, ואם הוא תאגיד – כפל הקנס האמור או הקנס הנוסף, לפי העניין.

(ב) הפר אדם דרישה למסור ידיעה, מסמך, פנקס או תעודה אחרת, שנתן הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 42, רשאי הממונה על הגבלים עסקיים להטיל עליו עיצום כספי, בסכום של עד 300,000 שקלים חדשים; היה המפר תאגיד והיה לו, בשנה שקדמה לשנת הכספים שבה בוצעה ההפרה, מחזור מכירות בסכום העולה על 10 מיליון שקלים חדשים, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי בשיעור של עד 3% ממחזור המכירות כאמור, ובלבד שסכום העיצום לא יעלה על 8 מיליון שקלים חדשים; לעניין זה, "מחזור מכירות" – כמשמעותו לפי סעיף 17 לחוק ההגבלים העסקיים, בשינויים המחויבים.

(ג) על עיצום כספי לפי סעיף קטן (ב) יחולו הוראות סעיפים 50 עד 55 לחוק ההגבלים העסקיים.

44. ביצוע ותקנות (א) שר האוצר ממונה על ביצוע של חוק זה למעט פרק ג'.

(ב) שר המשפטים ממונה על ביצועו של פרק ג'.

(ג) תקנות לעניין פרק ב' יותקנו באישור הממשלה.

דבריו הסבר

לפי החוק המוצע, כפי שהיא עומדת לו כיום מכוח סעיף 46 לחוק ההגבלים העסקיים.

על הפרת דרישה למסור מידע כאמור מוצע לקבוע עבירה פלילית ועיצום כספי בדומה לקבוע בחוק ההגבלים העסקיים.

סעיף 44 מוצע כי שר האוצר יהיה ממונה על ביצוע החוק המוצע, למעט לעניין פרק ג'. שר המשפטים, על פי המוצע, יהיה השר הממונה על ביצוע פרק ג'.

עוד מוצע לקבוע כי תקנות לפי פרק ב' יהיו טעונות אישור הממשלה, נוכח השלכת הפרק על פעילות מאסדרים שונים במשרדי הממשלה השונים.

גורם אחר אחראי על קביעת המידע נושא הפנייה (למשל הממונה על הגבלים עסקיים בכל הנוגע לקביעת הגורמים הריכוזיים שברשימת הגורמים הריכוזיים), יפנה הממונה על צמצום הריכוזיות לאותו גורם לשם קבלת עמדתו בבקשה, ויחליט בה בהתאם לעמדה כאמור.

סעיפים לממונה על הגבלים עסקיים דרוש מידע לצורך 42 ו-43 ביצוע תפקידיו לפי החוק המוצע – לצורך גיבוש חוות דעת בעניין תחרותיות ענפית, לפי סימן ג' לפרק ב' המוצע, גיבוש רשימת הגורמים הריכוזיים לעניין ריכוזיות כלל-משקית לפי סימן ב' לפרק ב' המוצע, ולצורך קביעת התאגידים הריאליים שמתקיים בהם התנאי לעניין מחזור מכירות לפי סעיף 30(ג)(1) המוצע. לפיכך, מוצע להקנות לו סמכות דרישת המידע לצורך ביצוע סמכויותיו

²³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

מינוי לראשונה
של הממונה על
צמצום הריכוזיות

45. הממונה על צמצום הריכוזיות ימונה לראשונה בתוך שישה חודשים מיום פרסום של חוק זה.

תיקון חוק בתי
המשפט

46. (א) בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984²⁴ –

(1) בסעיף 42(א)(1), אחרי פסקת משנה (ד) יבוא:

"(ד) פרק ג' לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012";

(2) בסעיף 42, בסעיף קטן (א), בריש, אחרי "חוק הייעוץ" יבוא "סעיף 41 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012";

(3) בסעיף 42(ה)(א), בפסקה (1), בסופה יבוא "וכן כל עניין כלכלי כמשמעותו בסעיף 42(א)(1)(ד), אף אם הוא בסמכות בית משפט מחוזי אחר".

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 42 לחוק האמור. עתירה זו תידון, לפי החוק האמור, לפני המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו.

התוספת

התוספת המוצעת מונה את "נושאי התשתית החיוניות" ו"תחומי התשתית החיוניות", הרלוונטיים להגדרה "זכות" (שבסעיף 2 המוצע) ולהגדרות "הקצאת זכות" ו"גורם ריכוזי" (שבסעיף 3 המוצע). בנוסף כוללת התוספת גם את היקף הפעילות המזערי או תנאים אחרים, בתחומי תשתיות חיוניות מסוימות, החלים, באותם תחומים, לעניין ההגדרה "הקצאת זכות" שבסעיף 3 המוצע, ולעניין קביעת בעל זכות כגורם ריכוזי לפי סעיף 4 המוצע (ר' בהרחבה לעניין זה דברי הסבר להגדרות "נושאי תשתית חיונית" ו"תחומי תשתית חיונית" שבסעיף 2 המוצע, להגדרות "הקצאת זכות", לגורם ריכוזי, ו"גורם ריכוזי" שבסעיף 3 המוצע, וקביעת רשימת הגורמים הריכוזיים בסעיף 4 המוצע).

סעיף 45 מוצע כי הממונה על צמצום הריכוזיות ימונה לראשונה בתוך שישה חודשים מיום פרסום של החוק המוצע.

סעיף 46 לפסקאות (1) ו-(3)

מוצע לתקן את סעיפים 42(א)(1) ו-42(ה)(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן – חוק בתי המשפט), ולהסמיך את המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו לדון בכל עניין אזרחי לפי פרק ג' המוצע. בניגוד לעניינים כלכליים אחרים, עניין כאמור לפי הפרק המוצע יידון לפני שופטי המחלקה הכלכלית אף אם הוא בסמכות מקומית של בית משפט מחוזי אחר.

לפסקה (2)

מוצע לתקן את סעיף 42 לחוק בתי המשפט ולקבוע, כי אדם שהממונה על צמצום הריכוזיות דחה את בקשתו לתיקון הרשימה לפי סעיף 41 המוצע, יוכל לעתור נגד החלטה זו, ויראו בעתירתו עניין כלכלי מינהלי לפי

²⁴ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; התשע"ב, עמ' 124.

תוספת

(ההגדרות "נושא תשתית חיונית" ו"תחום תשתית חיונית" שבסעיף 2, ההגדרה "הקצאת זכות" לגורם ריכוזי שבסעיף 3, וסעיף 4(א)(1))

טור א' נושא תשתית חיונית	טור ב' תחום תשתית חיונית	היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין קביעת בעל זכות כגורם ריכוזי לפי סעיף 4(א)(1)	טור ג' היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין קביעת בעל זכות כגורם ריכוזי לפי סעיף 4(א)(1)
1. שירותי בוק פנים- ארציים ושירותי רדיו טלפון נייד	1.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון כללי למתן שירותי בוק פנים-ארציים נייחים לפי חוק התקשורת, למעט תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון כללי ייחודי למתן שירותי בוק פנים-ארציים נייחים.	–	–
	1.2 תחום הפעילות שלגביו נדרשים הן רישיון כללי למתן שירותי רדיו טלפון נייד בשיטה התאית (רט"ן) לפי חוק התקשורת והן רישיון לפי פקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש], התשל"ב-1972. ²⁵	–	–
2. דואר	2.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון כללי לפי סעיף 5א לחוק הדואר, התשמ"ו-1986. ²⁶	–	–
3. שידורים	3.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש זיכיון לשידורים או רישיון לשידורים לפי חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990. ²⁷	–	–
	3.2 תחום הפעילות שלגביו נדרש אחד מרישיונות אלה: (1) רישיון כללי לשידורי כבלים, לפי פרק ב'1 לחוק התקשורת; (2) רישיון לשידורי טלוויזיה באמצעות לוויין לפי פרק ב'2 לחוק התקשורת.	–	–

²⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 25, עמ' 505.

²⁶ ס"ח התשמ"ו, עמ' 79; התשע"א, עמ' 143.

²⁷ ס"ח התש"ן, עמ' 59.

היקף פעילות מוערי או הגבלה אחרת לעניין קביעת בעל זכות כגורם ריכוזי לפי סעיף 4(א)(1)	היקף פעילות מוערי או הגבלה אחרת לעניין ההגדרה "הקצאת זכות" לגורם ריכוזי שבסעיף 3	טור ב' תחום תשתית חיונית	טור א' נושא תשתית חיונית
		3.3 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון מיוחד למשדר ערוץ ייעודי, לפי סעיף 6לדו לחוק התקשורת.	
4. התפלת מיים בשיעור מוערי המהווה 15% לפחות מסך כמות מיים המותפלים.		4.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון הפקה לפי סעיף 23 לחוק המים, התשי"ט-1959 ²⁸ (בתוספת זו – חוק המים), לעניין התפלת מיים.	4. הפקת מים
הפקת מים, שאינה התפלת מיים ואינה הפקת מיי-קולחין, בשיעור מוערי המהווה 20% לפחות מסך כמות המים המופקים שאינם מיים מותפלים ושאינם מי קולחין.		4.2 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון הפקה לפי סעיף 23 לחוק המים, לעניין הפקת מים שאינה התפלת מיים ואינה הפקת מיי-קולחין;	
הפקת מי קולחין בשיעור מוערי המהווה 20% לפחות מסך ההפקה השנתית של מי קולחין.		4.3 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון הפקה לפי סעיף 23 לחוק המים, לעניין מיי-קולחין;	
		5.1 תחום הפעילות שלגביו נדרשת הסמכה של תאגיד להיות רשות מים אזורית לפי סעיף 49 לחוק המים.	5. הסמכת רשות מים אזורית
עיסוק בפעילות חיונית לגבי מי ביוב המהווים 15% לפחות מסך כמות מיי-הביוב המטופלים על ידי תאגידי מים וביוב.		6.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון לעסוק בפעילות חיונית לפי סעיף 14 לחוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001 ²⁹ .	6. תאגיד מים וביוב
		7.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון לניהול המערכת לפי חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996 ³⁰ (בתוספת זו – חוק משק החשמל).	7. משק החשמל
		7.2 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון הולכה לפי חוק משק החשמל.	
		7.3 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון חלוקה לפי חוק משק החשמל.	

²⁸ ס"ח התשי"ט, עמ' 169; התש"ע, עמ' 394.

²⁹ ס"ח התשס"א, עמ' 454.

³⁰ ס"ח התשנ"ו, עמ' 208.

היקף פעילות מוערי או הגבלה אחרת לעניין קביעת בעל זכות כגורם ריכוזי לפי סעיף 4(א)(1)	היקף פעילות מוערי או הגבלה אחרת לעניין ההגדרה "הקצאת זכות" לגורם ריכוזי שבסעיף 3	טור ב' תחום תשתית חיונית	טור א' נושא תשתית חיונית
רישיון הייצור עניינו בהקמה ובהפעלה של תחנת כוח לייצור חשמל בהיקף העולה על 175 מגה וואט, המתחברת לרשת החשמל של בעל רישיון הולכה לפי חוק משק החשמל.		7.4 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון ייצור לפי חוק משק החשמל.	
הקצאת הזכות היא בתחום הפעילות שלגביו מוענקת זכות קדימה לבעל היתר מוקדם או שלגביו מוענקת זכות נפט למי שאינו בעל זכות קדימה כאמור.		8.1 תחום הפעילות שלגביו מוענק אחד מאלה, לפי חוק הנפט, התשי"ב-1952 ³¹ (בתוספת זו – חוק הנפט): (1) זכות נפט כהגדרתה בחוק הנפט; (2) היתר מוקדם, ובלבד שניתנת עמו זכות קדימה לפי סעיף 7א לחוק הנפט.	8. נפט
הקצאת הזכות היא בתחום הפעילות שלגביו מוענקת זכות יחיד או זכות בכורה להשיג רישיון לחיפוש או שלגביו מוענקת תעודת תגלית או זכות כרייה למי שאינו בעל זכות יחיד או זכות בכורה להשיג רישיון לחיפוש.		9.1 תחום הפעילות שלגביו מוענק לגבי המחצב מאותו סוג, אחד מאלה לפי פקודת המכרות ³² : (1) תעודת תגלית או זכות כרייה, כמשמעותן לפי פקודת המכרות; (2) זכות יחיד או זכות בכורה להשיג רישיון לחיפוש לפי סעיף 17 לפקודת המכרות.	9. מחצב מסוג מסוים
		10.1 תחום הפעילות שלגביו מוענק רישיון חציבה, לגבי אותו סוג מחצב, לפי סעיף 109 לפקודת המכרות.	10. חציבה של סוג מחצב מסוים

³¹ ס"ח התשי"ב, עמ' 322; התשס"ב, עמ' 83.

³² חוקי א", כרך ב', עמ' (ע) 910, (א) 938.

היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין קביעת בעל זכות כגורם ריכוזי לפי סעיף 4(א)(1)	היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין ההגדרה "הקצאת זכות" לגורם ריכוזי שבסעיף 3	טור ב' תחום תשתית חיונית	טור א' נושא תשתית חיונית
		11.1 תחום הפעילות של חברת דלק הרשומה במרשם חברות הדלק לפי סעיף 12 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2001), התשס"א – 2001 ⁵³ (בתוספת זו – חוק ההסדרים לשנת 2001).	11. משק הדלק
–		11.2 זיקוק של דלק כהגדרתו בסעיף 9 לחוק ההסדרים לשנת 2001 (בתוספת זו – דלק).	
–		11.3 ייבוא דלק.	
–		11.4 שיווק דלק.	
–		11.5 אחסון דלק.	
–		11.6 הזרמת דלק.	
–		11.7 ניפוק דלק.	
–		11.8 מתן שירותי פריקה וטעינה של דלק בנמל.	
		12.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון ספק גז, לפי חוק הגז (בטיחות ורישוי), התשמ"ט–1989 ⁵⁴ (בתוספת זו – חוק הגז), ובלבד שפעילות שיווק נכללת בתחום הפעילות על פי הרישיון.	12. גז פחמימני מעובה
–		12.2 פעילות החסנה שלגביה נדרש רישיון ספק גז לפי חוק הגז.	
–		12.3 פעילות ייצור שלגביה נדרש רישיון ספק גז לפי חוק הגז.	
		13.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון הולכה לפי חוק משק הגז הטבעי, התשס"ב–2002 ⁵⁵ (בתוספת זו – חוק משק הגז הטבעי).	13. משק הגז הטבעי

⁵³ ס"ח התשס"א, עמ' 227.

⁵⁴ ס"ח התשמ"ט, עמ' 108.

⁵⁵ ס"ח התשס"ב, עמ' 55.

טור ג'		טור א'	
היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין קביעת בעל זכות כגורם ריכוזי לפי סעיף 4(א)(1)	היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין ההגדרה "הקצאת זכות" לגורם ריכוזי שבסעיף 3	טור ב'	נושא תשתית חיונית
		תחום תשתית חיונית	
		13.2 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון חלוקה לפי חוק משק הגז הטבעי.	
–		13.3 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון למיתקן גט"ן לפי חוק משק הגז הטבעי.	
–		13.4 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון אחסון לפי חוק משק הגז הטבעי.	
–		13.5 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון שיווק לפי חוק משק הגז הטבעי.	
		14.1 תחום הפעילות שעליו חל חוק זיכיון ים המלח, התשכ"א–1961 ³⁶ .	14. זיכיון ים המלח
–		15.1 שימוש וניצול של משאב טבע שאינו מנוי בפרט אחר בתוספת זו – לגבי כל סוג של משאב טבע בנפרד.	15. משאב טבע אחר
–		16.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון להפעלת שדה תעופה או מנחת לפי סעיף 31 לחוק הטיס, התשע"א–2011 ³⁷ .	16. שדות תעופה ומנחתים
		17.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון קו להפעלת קו שירות באוטובוסים, לפי פרק שני לתקנות התעבורה, התשכ"א–1961 ³⁸ .	17. קווי שירות באוטובוסים
אורכם הכולל של קווי השירות, בקילומטרים, שלגביהם חל רישיון הקו, הוא 5% לפחות מאורך כלל קווי השירות באוטובוסים שלגביהם ניתן רישיונות קו.		18.1 תחום הפעילות שלגביו נדרש זיכיון להפעלת מסילת ברזל מקומית לפי סעיף 46 לפקודת מסילות הברזל [נוסח חדש], התשס"א–2001 ³⁹ (בתוספת זו – פקודת מסילות הברזל).	18. מסילות ברזל מקומיות

³⁶ ס"ח התשכ"א, עמ' 130.

³⁷ ס"ח התשע"א, עמ' 830.

³⁸ ס"ח התשכ"א, עמ' 1425.

³⁹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 23, עמ' 485.

היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין קביעת בעל זכות כגורם ריכוזי לפי סעיף 4(א)(1)	היקף פעילות מזערי או הגבלה אחרת לעניין ההגדרה "הקצאת זכות" לגורם ריכוזי שבסעיף 3	טור ב' תחום תשתית חיונית	טור א' נושא תשתית חיונית
–	–	תחום הפעילות שלגביו נדרש אחד מאלה: (1) אישור הפעלה או ניהול של מסילת ברזל שאינה מסילת ברזל מקומית, לפי סעיף 48 לפקודת מסילות הברזל; (2) צו לפי סעיף 48א לפקודת מסילות הברזל.	19. מסילות ברזל שאינן מסילות ברזל מקומיות
–	–	תחום הפעילות שלגביו נדרש כתב הסמכה להיות חברת נמל או תאגיד מורשה לפי סעיף 10 לחוק רשות הספנות והנמלים, התשס"ד-2004; ⁴⁰	20. ספנות ונמלים
–	–	תחום הפעילות הנוגע להחזקת כביש ומתן שירות בו או להפעלת כביש ומתן שירות בו, לרבות – (א) תחום הפעילות שלגביו חל חוק כביש אגרה (כביש ארצי לישראל), התשנ"ה-1995; ⁴¹ (ב) תחום הפעילות שלגביו חל חוק כבישי אגרה (מנהרות הכרמל), התשנ"ה-1995; ⁴² (ג) תחום הפעילות שלגביו חל חוק נתיבים מהירים, התש"ס-2000. ⁴³	21. כבישים
–	–	תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון מחסן מסוף מטענים אווירי לפי תקנות המכס, התשכ"ו-1965. ⁴⁴	22. מחסני מסוף מטענים אווירי
–	–	תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון להפעלת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005. ⁴⁵	23. מערכות סליקה פנסיוניות מרכזיות

⁴⁰ ס"ח התשס"ד, עמ' 456.

⁴¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 490.

⁴² ס"ח התשנ"ה, עמ' 493.

⁴³ ס"ח התש"ס, עמ' 199.

⁴⁴ ס"ח התשכ"ו, עמ' 274.

⁴⁵ ס"ח התשס"ה, עמ' 918.

